

T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUĞLA İLİNE BAĞLI BİLİM ve SANAT MERKEZLERİNDE
VERİLEN GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİNE YÖNELİK YÖNETİCİ,
ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ ve VELİLERİN GÖRÜŞLERİ

Ash GÖKALP

Danışman

Doç. Serdal YERLİ

ETİK BEYANNAMESİ

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu; atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi; kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı; bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Aslı GÖKALP

İTHAF

2023 Depremlerinde Hayatını Kaybeden Özel Yetenekli Çocuklara, Velilerine ve Öğretmenlerine İthaf Edilmiştir.

ÖZET

Muğla İline Bağlı Bilim ve Sanat Merkezlerinde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine
Yönelik Yönetici, Öğretmen, Öğrenci ve Velilerin Görüşleri

GÖKALP, Aslı

Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri ABD,

Resim İş Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Serdal YERLİ

Mart 2023, 139 sayfa

Bu araştırmanın temel amacı, Muğla ilindeki Bilim ve Sanat Merkezleri'nde sunulan görsel sanatlar programlarının özel yetenekli öğrenciler için yeterliliği, merkezlerin fiziksel altyapısı ve maddi imkânlarının değerlendirilmesi, öğrenci tanılama ile seçme sınavlarının güvenilirliği; yönetici, öğrenci, öğretmen ve velilerin görüşlerine göre belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda, yöneticiler, öğretmenler, öğrenciler ve velilerin merkezlerdeki görsel sanatlar eğitimine ilişkin algıları ve farkındalıkları tespit edilmiştir. Merkezlerin görsel sanatlar alanındaki eğitim ve seçme sınavlarına yönelik yeterlilik düzeyini belirlemek ve tespit edilen bulgularla ilgili öneriler sunulmuştur. Çalışmada ayrıca Muğla ilindeki ilçeler arasındaki farklılıkların belirlenmesi ve özel yetenekli çocukların eğitimlerinin geliştirilmesi için öneriler sunulması hedeflenmiştir. Araştırma, 2022-2023 eğitim-öğretim yılı içerisinde Muğla'nın 6 Bilim ve Sanat Merkezinde (Muğla, Fethiye, Bodrum, Milas, Marmaris ve Köyceğiz) görev yapan 6 yönetici ve 8 görsel sanatlar öğretmeni, görsel sanatlar eğitimine devam eden 83 öğrenci ve 80 veli ile yürütülmüştür. Araştırmada, nicel araştırma yönteminin genel tarama modeli kullanılmıştır. Görsel sanatlar görüşme anketi başlıklı anket tüm katılımcılara uygulanmıştır. Araştırma süreci, anketin uyarlanması ve uygulanması, verilerin istatistiksel olarak analiz edilmesi ve yorumlanması şeklinde gerçekleştirilmiştir. Nicel verilerin istatistiksel olarak değerlendirilmesinde, betimsel istatistiksel frekans ve yüzde çözümlenmeler, aritmetik ortalama, standart sapma, ilçe değişkenleri arasında anlamlı fark

olup olmadığını belirlemek için KWH (Kruskal Wallis H-Testi) kullanılmıştır. Merkezlerdeki görsel sanatlar eğitimi, maddi olanak, fiziki donanım ve seçme ile tanılama boyutlarına göre kadınların erkeklere nazaran ankete daha olumlu yaklaştıkları, yaş faktöründe ise genç yaşlarda olan katılımcıların olgun yaştakilere göre daha olumlu yaklaştıkları, eğitim seviyesi yükseldikçe ise olumsuz bir tutum edindikleri görülmüştür. İlçelere göre bakıldığında çok büyük farklar olmamakla birlikte, bilim ve sanat merkezlerindeki görsel sanatlar eğitimi olumlu değerlendirilmiştir. Bu sonuçlar, cinsiyet, yaş ve eğitim gibi değişkenleri, bireylerin görsel sanatlar eğitimine olan tutumlarını az da olsa etkilediğini göstermektedir. Ankete katılanlar arasında yapılan bir araştırmaya göre, merkezlerdeki görsel sanatlar eğitimi, maddi olanak, fiziki donanım ve seçme ile tanılama boyutlarına göre kadınların erkeklere oranla daha olumlu bir tutum sergilediği görülmüştür. Yaş faktöründe ise genç katılımcıların, olgunlara oranla daha olumlu bir görüşe sahip olduğu tespit edilmiştir. Eğitim seviyesi yükseldikçe ise olumsuz bir tutum edinildiği görülmüştür. İlçelere göre bakıldığında, bilim ve sanat merkezlerindeki görsel sanatlar eğitimi yöneticilerinin Muğla ve Fethiye, öğretmenlerinin Marmaris, öğrencilerinin Marmaris, velilerinin ise Fethiye'de olumlu bulunduğu görülmüştür. Görsel sanatlar öğretmenleri, öğrenciler ve veliler arasındaki merkezlerde verilen görsel sanatlar eğitim programlarının tam gün eğitime dönüştürülmesinin, gerekli sosyal yaşam için zamanın sağlanması bakımından önemli olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, öğrencilerin sanat eğitimlerinin bütüncül olarak desteklenmesinin tüm katılımcılar açısından önemli olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin yükseköğretimde konusunda uzman hocalardan ders alabilme, üniversitelerin fiziki imkânlarından yararlanabilme olasılığının artırılması gerektiği vurgulanmıştır. Öğretmenler, öğrenciler ve veliler, merkezlerin maddi olanaklar ve fiziki donanım boyutuna ilişkin olarak yeterli araç gereç ve görsel sanatlar uygulamaları yapmak için yeterli iç ve dış mekân imkânlarına sahip olmadıklarını düşündüklerini belirtmişlerdir. Ancak yöneticiler, böyle bir fiziki imkânsızlığın olmadığını savunmuşlardır. Tüm katılımcıların ortak görüşü, merkezlerdeki görsel sanatlar seçimine ilişkin öğrenci tanılama yöntemlerinin yeterli ve uygun olmadığıdır. Özel yetenekli öğrencilerin tanınması için gözlem ve portfolyo (ürün dosyası) gibi alternatif seçme yöntemlerinin eklenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca, öğretmenlerin ve yöneticilerin özel eğitim konusunda desteklenmesinin önemli olduğu belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Özel eğitim, bilim ve sanat merkezleri, görsel sanat eğitimi, özel yetenekli öğrenci.

ABSTRACT

Opinions of Administrators, Teachers, Students and Parents Regarding Visual Arts
Education in Science and Art Centers in the Province of Muğla

GÖKALP, Aslı

Master's Thesis, Department of Education Sciences,

Department of Fine Arts and Crafts Education

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Serdal YERLİ

March 2023, 139 page

The main purpose of this research is to evaluate the adequacy of the visual arts programs offered to specially talented students in Science and Art Centers in Muğla province, to assess the physical infrastructure and material resources of the centers, to examine the reliability of student identification and selection exams, and to determine the perceptions and awareness of administrators, students, teachers, and parents regarding visual arts education in the centers. In line with this aim, the perceptions and awareness of administrators, teachers, students, and parents regarding visual arts education in the centers were determined. The level of competence of the centers in visual arts education and selection exams was determined, and recommendations were made based on the findings. The study also aimed to identify the differences among the districts in Muğla and provide recommendations for improving the education of specially talented children. The research was conducted with six administrators and eight visual arts teachers working in six Science and Art Centers (Muğla, Fethiye, Bodrum, Milas, Marmaris, and Köyceğiz) in Muğla during the 2022-2023 academic year, 83 students receiving visual arts education, and 80 parents. The general survey model of quantitative research method was used in the study. The survey titled "Visual Arts Interview Questionnaire" was administered to all participants. The research process was carried out in the form of adapting and applying the questionnaire, analyzing and interpreting the data statistically. Descriptive statistical frequency and percentage analyses, arithmetic mean, standard deviation, and KWH (Kruskal Wallis H-Test) were used to determine

whether there was a significant difference between district variables in the statistical evaluation of quantitative data. It was observed that women had a more positive attitude towards the visual arts education in the centers than men in terms of visual arts education, material resources, physical infrastructure, and selection and identification, and young participants had a more positive attitude than older participants in terms of age factor, whereas they adopted a negative attitude as the education level increased. Although there were no significant differences between the districts, visual arts education in Science and Art Centers was evaluated positively. These results indicate that variables such as gender, age, and education slightly affect individuals' attitudes towards visual arts education. According to a research conducted among the participants of the survey, it was observed that women had a more positive attitude towards visual arts education in the centers than men in terms of visual arts education, material resources, physical infrastructure, and selection and identification. It was also determined that young participants had a more positive attitude than older participants in terms of age factor, and a negative attitude was adopted as the education level increased. When looked at according to the districts, it was observed that the visual arts education in Science and Art Centers was positively evaluated by the administrators in Muğla and Fethiye, the teachers in Marmaris, the students in Marmaris a positive attitude towards visual arts education in the centers. These results indicate that variables such as gender, age, and education level have some influence on individuals' attitudes towards visual arts education. According to a survey conducted among the participants, it was found that women had a more positive attitude towards visual arts education in the centers compared to men, in terms of material opportunities, physical equipment, and selection and diagnosis dimensions. In terms of age, it was found that young participants had a more positive view than mature ones. As the education level increased, however, a negative attitude was adopted. When looked at by districts, visual arts education in science and art centers was evaluated positively overall, with the managers and teachers in Muğla and Fethiye, the students in Marmaris, and the parents in Bodrum expressing the most positive opinions. In conclusion, the study aimed to evaluate the sufficiency of the visual arts programs offered in the Science and Art Centers in Muğla for gifted students, to assess the physical infrastructure and financial resources of the centers, and to determine the reliability of student identification and selection exams. In this regard, the perceptions and awareness of administrators, teachers, students, and parents regarding visual arts education in the centers were identified. The level of competence in visual arts education and selection exams in the centers was determined, and recommendations were made based on the

findings. The study also aimed to identify differences among districts in Muğla and to make recommendations for improving the education of gifted children. The survey method was used in the study, and a survey entitled "Visual Arts Interview Questionnaire" was applied to all participants. The study process consisted of adapting and implementing the questionnaire, analyzing and interpreting the data statistically. Descriptive statistical frequency and percentage analyzes, arithmetic mean, standard deviation, and KWH (Kruskal Wallis H-Test) were used to determine whether there were significant differences between district variables in the statistical evaluation of quantitative data. Overall, the study found that visual arts education in Science and Art Centers in Muğla is evaluated positively, with some variations based on gender, age, education level, and districts. The results of the study provide valuable insights for policymakers and educators to improve the education of gifted children in visual arts in Muğla.

Keywords: Special education, science and art centers, visual arts education, gifted students.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI.....	iii
ETİK BEYANNAMESİ	iv
İTHAF.....	v
ÖZET	vi
ABSTRACT.....	viii
İÇİNDEKİLER	xi
TABLolar LİSTESİ	xvi
BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.1.1. Problem Cümlesi.....	3
1.1.2. Alt Problemler.....	4
1.2. Araştırmanın Amacı	5
1.3. Araştırmanın Önemi.....	5
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	7
1.5. Sayıtlar	7
İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	8
2.1. Kuramsal Çerçeve	8
2.1.1. Özel Yetenekli Birey	8
2.1.1.1. Görsel sanatlarda özel yetenekli birey.	12
2.1.1.2. Özel yetenekli bireylerin tanınması.	15
2.1.2. Özel Yetenekli Bireylerin Eğitimi	18
2.1.2.1. Özel eğitim.	18
2.1.2.2. Özel eğitimin tarihi.	19
2.1.2.2.1. Türkiye'deki üstün yetenekliler eğitimi.	19
2.1.2.2.2. Dünyada üstün yetenekliler eğitimi.	21
2.1.2.3. Özel Eğitimin hukuki dayanakları.	24
2.1.2.3.1. Uluslararası yasal düzenlemeler.....	24
2.1.2.3.2. Ulusal yasal düzenlemeler.	26
2.1.3. Özel Yetenekli Bireylerde Sanat Eğitimi.....	30

2.1.3.1. Görsel sanat eğitimi.....	32
2.1.4. Bilim ve Sanat Merkezileri.....	33
2.1.4.1. Bilsem öğretim programlarının amaçları ve ilkeleri.....	33
2.1.4.2. Bilsem öğretim programının özellikleri.....	35
2.1.4.2.1. Öğretim programlarının içerik boyutu.....	35
2.1.4.2.2. Öğretim programlarının eğitim durumları boyutu.....	36
2.1.4.2.3. Öğretim programlarının ürün boyutu.....	36
2.1.4.2.4. Öğretim programlarının ölçme ve değerlendirme boyutu.....	37
2.1.4.2.5. Öğretim programının uygulanmasında dikkat edilecek hususlar.....	37
2.1.4.3. Bilim ve sanat merkezleri eğitim programları.....	38
2.1.4.3.1. Uyum eğitimi.....	38
2.1.4.3.2. Destek eğitimi.....	39
2.1.4.3.3. Özel yetenekleri geliştirme programı.....	39
2.1.4.3.4. Proje.....	39
2.1.4.4. Bilim ve sanat merkezi paydaşları.....	40
2.1.4.4.1. Bilim ve sanat merkezi yöneticileri.....	40
2.1.4.4.2. Bilim ve sanat merkezi öğretmenleri.....	40
2.1.4.4.3. Bilim ve sanat merkezi velileri ve öğrencileri.....	43
2.1.4.5. Muğla bilim ve sanat merkezlerinin tarihçesi.....	43
2.1.4.5.1. Bodrum Bilim ve Sanat Merkezi.....	44
2.1.4.5.2. Fethiye Bilim ve Sanat Merkezi.....	45
2.1.4.5.3. Köyceğiz Bilim ve Sanat Merkezi.....	46
2.1.4.5.4. Marmaris Bilim ve Sanat Merkezi.....	47
2.1.4.5.5. Milas Bilim ve Sanat Merkezi.....	48
2.1.4.5.6. Muğla Bilim ve Sanat Merkezi.....	48
2.2. İlgili Araştırmalar.....	49
2.2.1. Yurtiçi Araştırmalar.....	49
2.2.2. Yurtdışı Araştırmalar.....	52
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM.....	55
3.1. Araştırmanın Deseni.....	55
3.2. Evren ve Örneklem.....	56
3.3. Veri Toplama Araçları.....	60
3.4. Veri Toplama Süreci.....	61
3.5. Verilerin Analizi.....	62

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR ve YORUM.....63

- 4.1. Muğla İline Bağlı Bilim ve Sanat Merkezlerindeki Yönetici, Görsel Sanatlar Öğretmeni, Görsel Sanatlar Öğrencisi ve Velilerinin Görsel Sanatlar Eğitimine, Maddi Olanaklar ile Fiziki Donanım ve Tanılama ile Seçme Boyutlarına Yönelik Bulguları ve Yorum 63
- 4.1.1. Yöneticilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Genel Görüş Düzeyleri..... 63
- 4.1.2. Öğretmenlerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Genel Görüş Düzeyleri.....66
- 4.1.3. Öğrencilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Genel Görüş Düzeyleri.....68
- 4.1.4. Velilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Genel Görüş Düzeyleri71
4. 2. Muğla İline Bağlı Merkezlerindeki Yönetici, Görsel Sanatlar Öğretmeni, Görsel Sanatlar Öğrencisi ve Velilerin Tüm Boyutlara (*Görsel Sanatlar Eğitimine, Maddi Olanaklar ile Fiziki Donanım ve Tanılama ile Seçme*) Yönelik Cinsiyet Faktörüne Göre Bulguları ve Yorum.....73
- 4.3. Muğla İline Bağlı Merkezlerdeki Yönetici, Görsel Sanatlar Öğretmeni, Görsel Sanatlar Öğrencisi ve Velilerin Tüm Boyutlara (*Görsel Sanatlar Eğitimine, Maddi Olanaklar ile Fiziki Donanım ve Tanılama ile Seçme*)Yönelik Yaş Faktörüne Göre Bulguları ve Yorum.....74
- 4.4. Muğla İline Bağlı Merkezlerdeki Yönetici, Görsel Sanatlar Öğretmeni, Görsel Sanatlar Öğrencisi ve Velilerin Tüm Boyutlara (*Görsel Sanatlar Eğitimine, Maddi Olanaklar ile Fiziki Donanım ve Tanılama ile Seçme*)Yönelik Eğitim Durumları Faktörüne Göre Bulguları ve Yorum75
- 4.5. Muğla İline Bağlı Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine Yönelik Yönetici, Görsel Sanatlar Öğretmeni, Görsel Sanatlar Öğrencisi ve Velilerin Görüşlerinin İlçelere Göre Değerlendirilmesi76
- 4.5.1. Yöneticilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Görüşlerinin İlçelere Göre Değerlendirilmesi76
- 4.5.2. Öğretmenlerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Görüşlerinin İlçelere Göre Değerlendirilmesi77
- 4.5.3. Öğrencilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Görüşlerinin İlçelere Göre Değerlendirilmesi77
- 4.5.4. Velilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Görüşlerinin İlçelere Göre Değerlendirilmesi78
4. 6. Muğla İline Bağlı Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitiminde Fiziki Donanım ve Maddi Desteklere Yönelik Yönetici, Görsel Sanatlar Öğretmeni, Görsel Sanatlar Öğrencisi ve Velilerin Görüşlerinin İlçelere Göre Değerlendirilmesi78
- 4.6.1. Yöneticilerin Merkezlerdeki Görsel Sanatlar Eğitiminde Fiziki Donanım ve Maddi Desteklere İlişkin Görüşlerinin İlçelere Göre Değerlendirilmesi79

4.6.2. Öğretmenlerin Merkezlerdeki Görsel Sanatlar Eğitiminde Fiziki Donanım ve Maddi Desteklere İlişkin Görüşlerinin İlçelere Göre Değerlendirilmesi	79
4.6.3. Öğrencilerin Merkezlerdeki Görsel Sanatlar Eğitiminde Fiziki Donanım ve Maddi Desteklere İlişkin Görüşlerinin İlçelere Göre Değerlendirilmesi	80
4.6.4. Velilerin Merkezlerdeki Görsel Sanatlar Eğitiminde Fiziki Donanım ve Maddi Desteklere İlişkin Görüşlerinin İlçelere Göre Değerlendirilmesi.....	80
4.7. Muğla iline Bağlı Merkezlerde Yapılan Görsel Sanatlar Tanılama ve Seçme Sınavlarına İlişkin Yönetici, Görsel Sanatlar Öğretmeni, Öğrenci ve Velilerin Görüşlerinin İlçelere Göre Değerlendirilmesi.....	81
4.7.1. Yöneticilerin Merkezlerdeki Görsel Sanatlar Tanılama ve Seçme Sınavlarına İlişkin Görüşlerinin İlçelere Göre Değerlendirilmesi.....	81
4.7.2. Öğretmenlerin Merkezlerdeki Görsel Sanatlar Tanılama ve Seçme Sınavlarına İlişkin Görüşlerinin İlçelere Göre Değerlendirilmesi.....	82
4.7.3. Öğrencilerin Merkezlerdeki Görsel Sanatlar Tanılama ve Seçme Sınavlarına İlişkin Görüşlerinin İlçelere Göre Değerlendirilmesi.....	82
4.7.4. Velilerin Merkezlerdeki Görsel Sanatlar Tanılama ve Seçme Sınavlarına İlişkin Görüşlerinin İlçelere Göre Değerlendirilmesi	83
BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER.....	84
5.1. Tartışma ve Sonuç.....	84
5.1.1. Görsel Sanatlar Eğitimine, Maddi Olanaklar İle Fiziki Donanıma ve Tanılama İle Seçme Boyutlarına İlişkin Sonuç ve Tartışma	84
5.1.2. Cinsiyet Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	91
5.1.3. Yaş Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	92
5.1.4. Eğitim Durumları Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma	92
5.1.5. Görsel Sanatlar Eğitimi Boyutunda İlçe Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma	93
5.1.6. Fiziki Donanım ve Maddi Destekler Boyutunda İlçe Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma	93
5.1.7. Tanılama Boyutunda İlçe Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma	94
5.2.Öneriler	95
5.2.1. Merkezlerdeki Görsel Sanatlar Eğitimi İçin Öneriler	95
5.2.2. Merkezlerin Fiziki Donanım ve Maddi Olanaklarına Yönelik Öneriler	96
5.2.3. Merkezlerin Tanılama ve Seçme Sınavlarına Yönelik Öneriler.....	96
5.2.4. Merkezlerin İlçeler Arası Görsel Sanat Eğitimi Boyutuna Göre Öneriler	97
5.2.5. Merkezlerin İlçeler Arası Fiziki Donanım ve Maddi Destekler Boyutuna Göre Öneriler.....	97
5.2.6. Merkezlerin İlçeler Arası Tanılama ve Seçme Sınavı Boyutuna Göre Öneriler	98

KAYNAKÇA	99
EKLER	108
Ek 1. Pamukkale Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve yayın Etiği Kurulu Tarafından Verilen Uygunluk Belgeleri.....	108
Ek 2. Muğla Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma İzni	110
Ek. 3. Dr. Öğrt. Üyesi Yelda Usal'ın Anket Kullanma İzni	111
Ek 4. Muğla İline Bağlı Bilim ve Sanat Merkezlerinde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine Yönelik Yönetici Anketi	112
Ek 5. Muğla İline Bağlı Bilim ve Sanat Merkezlerinde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine Yönelik Öğretmen Anketi	115
Ek 6. Muğla İline Bağlı Bilim ve Sanat Merkezlerinde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine Yönelik Öğrenci Anketi	118
Ek 7. Muğla İline Bağlı Bilim ve Sanat Merkezlerinde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine Yönelik Veli Anketi	120
ÖZGEÇMİŞ	122

TABLolar LİSTESİ

Tablo 2.1. Bodrum Bilim ve Sanat Merkezi Görsel Sanatlar Bölümü Öğrenci Sayıları	45
Tablo 2.2. Fethiye Bilim ve Sanat Merkezi Görsel Sanatlar Bölümü Öğrenci Sayıları	46
Tablo 2. 3. Köyceğiz Bilim ve Sanat Merkezi Görsel Sanatlar Bölümü Öğrenci Sayıları..	47
Tablo 2. 4. Marmaris Bilim ve Sanat Merkezi Görsel Sanatlar Bölümü Öğrenci Sayıları .	47
Tablo 2. 5. Milas Bilim ve Sanat Merkezi Görsel Sanatlar Bölümü Öğrenci Sayıları	48
Tablo 2. 6. Muğla Bilim ve Sanat Merkezi Görsel Sanatlar Bölümü Öğrenci Sayıları.....	49
Tablo 3.1. Araştırmaya Katılan Çalışma Gruplarının İlçeleri ve Kurumdaki Pozisyonlarına Göre Dağılımı	56
Tablo 3.2. Çalışma Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımları	57
Tablo 3.3. Çalışma Grubunun Yaş Aralıklarına Göre Dağılımları.....	57
Tablo 3.5. Yöneticilerin ve Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Meslekteki Kıdemleri	58
Tablo 3.6. Yöneticilerin ve Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Bilemlerdeki Hizmet Süreleri	58
Tablo 3.7. Yöneticilerin ve Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Branşları	58
Tablo 3.8. Yöneticilerin ve Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Özel Eğitim Alanındaki Hizmetiçi Eğitimleri	59
Tablo 3.9. Öğrencileri Merkez Sınavına Yönlendirenler	59
Tablo 3.10. Görsel Sanatlar Dersi Alan Öğrencilerin Sınıf Dağılımları	59
Tablo 4.5. Yöneticilerin, Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin, Öğrencilerin ve Velilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Tüm Boyutlardaki Görüşlerinin Cinsiyete Faktörüne Göre KWH Testi Sonuçları	73
Tablo 4.6. Yöneticilerin, Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin, Öğrencilerin ve Velilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Tüm Boyutlardaki Görüşlerinin Yaş Faktörüne Göre KWH Testi Sonuçları	74
Tablo 4.7. Yöneticilerin, Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin, Öğrencilerin ve Velilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Tüm Boyutlardaki Algılarının Eğitim Durumlarına Göre KWH Testi Sonuçları	75
Tablo 4.8. Yöneticilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Görsel Sanatlar Eğitimi Boyutundaki Görüşlerinin İlçelere Göre KWH Sonuçları.....	76
Tablo 4.9. Öğretmenlerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Görsel Sanatlar Eğitimi Boyutundaki Görüşlerinin İlçelere Göre KWH Sonuçları.....	77

Tablo 4.10. Öğrencilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Görsel Sanatlar Eğitimi Boyutundaki Görüşlerinin İlçelere Göre KWH Sonuçları.....	77
Tablo 4.11. Velilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Görsel Sanatlar Eğitimi Boyutundaki Görüşlerinin İlçelere Göre KWH Sonuçları.....	78
Tablo 4.12. Yöneticilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Fiziki Donanım ve Maddi Destekler Boyutundaki Görüşlerinin İlçelere Göre KWH Sonuçları ..	79
Tablo 4.13. Öğretmenlerin merkezlerdeki Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Fiziki Donanım ve Maddi Destekler Boyutundaki Görüşlerinin İlçelere Göre KWH Sonuçları ..	79
Tablo 4.14. Öğrencilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Fiziki Donanım ve Maddi Destekler Boyutundaki Görüşlerinin İlçelere Göre KWH Sonuçları ..	80
Tablo 4.15. Velilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Fiziki Donanım ve Maddi Destekler Boyutundaki Görüşlerinin İlçelere Göre KWH Sonuçları ..	81
Tablo 4.16. Yöneticilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Tanılama ve Seçme Boyutundaki Görüşlerinin İlçelere Göre KWH Sonuçları ..	81
Tablo 4.17. Öğretmenlerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Tanılama ve Seçme Boyutundaki Görüşlerinin İlçelere Göre KWH Sonuçları ..	82
Tablo 4.18. Öğrencilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Tanılama ve Seçme Boyutundaki Görüşlerinin İlçelere Göre KWH Sonuçları ..	83
Tablo 4.19. Velilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Tanılama ve Seçme Boyutundaki Görüşlerinin İlçelere Göre KWH Sonuçları ..	83

BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ

Bu bölümde araştırmaya ilişkin problem durumu ve problem cümlesi, araştırmanın amacı, önemi ve sınırlılıklar bulunmaktadır.

1.1.Problem Durumu

“Uygar dünyada yerimizi korumayı sağlamlaştırmayı istiyorsak yeteneğin her zerresine, zekânın her kıvılcımına ve maharetin en küçük ışığına bile ihtiyacımız vardır.” **Mustafa Kemal Atatürk’ün** bu kıymetli sözüyle başlayarak özel nitelikleriyle var olan bireyin sistemli, istikralı, doğru bir şekilde eğitim almasına özen gösterilmelidir. Bu bağlamda Marland’a (1971) göre genel yetenek, özel akademik yetenek, liderlik yeteneği, psikomotor yetenek, üretici ve yaratıcı düşünme, sahne sanatları ve görsel yetenek olmak üzere altı alanın bir veya birkaçında yüksek başarı veya potansiyel yetenek gösteren bir birey özel zekâlı ve yetenekli olarak tanımlanabilir. Renzulli (1978) özel zekâlı ve yetenekli bireyi, genel yetenek, göreve bağlılık ve yüksek düzeyde yaratıcılık davranışlarının tümünü gösteren birey olarak tanımlamış, Üç Halka Kuramını ortaya atmıştır. Bunlar; ortalama üstü yaratıcılık, motivasyon ve özel ya da genel yetenek kümelerinin kesişimi ya da etkileşimidir. Bu kurama göre üç halkanın tamamının eksiksiz olması ya da eşik değerinin altında kalmaması gerekir. Aksi halde bu özel yeteneklilik olarak tanımlanamaz (Polat, 2022, s.1). Özel yetenekli çocuklar, zeka, yaratıcılık, sanat, müzik, spor gibi farklı alanlarda yaşitlarından belirgin derecede üstün olan ve bu yetenekleri ile öne çıkan bireylerdir. Bu özelliklerin genellikle doğuştan geldiği düşünülse de, çevresel faktörlerin de bu yeteneklerin gelişimine etkisi olduğu bilinmektedir. Özel yetenekli çocukların tespiti ve eğitimi, eğitim sistemi için önemli bir konudur. Bu alanda yapılan araştırmaların, özel yetenekli çocukların ihtiyaçlarını karşılamak için farklı eğitim programları ve yöntemleri geliştirmek amacıyla kullanıldığı görülmektedir (Rimm, Davis, 2009, s:130).

Yapılan çok sayıda araştırmaya bakılırsa özel yetenekli çocukların yetenek ve üstünlüklerine göre farklı eğitim ihtiyaçları olduğunu ve bu özellikleri doğrultusunda mevcut eğitim programlarının yanında merak ve yeteneklerini geliştirmeye yardımcı olacak farklılaştırılmış eğitim ortamlarına ihtiyaç duydukları ortaya çıkmaktadır (Usal, 2019, s.1). ABD’de hükümetin özel yetenekli öğrenci politikalarını belirlemek için hazırlanan ve 1972 yılından günümüze hala geçerli olan Marland raporunda, üstün yetenekli çocukların,

kendilerine ve insanlığa katkıda bulunabilmeleri için, normal okul programlarına ilave olarak farklılaştırılmış eğitim programları, ortamları ve hizmetlerine gereksinim duydukları ortaya konmaktadır (Sarıtaş, Şahin, Çatalbaş, 2019, s. 115). Bu rapora göre, özel yetenekli bireyler; genel zihinsel yetenek, yaratıcı ve üretici düşünme yeteneği, özel akademik yetenek, görsel ve uygulamalı sanatlar yeteneği, psikomotor yetenek ve liderlik yeteneğine sahip bireylerdir (Passow, 1981'den akt., Genç, 2012, s.573).

Alanyazında “üstün yetenek” olarak tanımlanan kavram yerine, 15 Ocak 2013'de Bilim ve Teknoloji Kurulu tarafından yayımlanan strateji ve uygulama planında kategorilerde yapılan sadeleştirmeden dolayı “özel yetenek” kullanımı tercih edilmiştir (Yücel, 2012, s:63). Bu nedenle araştırmada alıntılar dışında “özel yetenekli birey” kavramı şeklinde yazılmıştır. Tercihin başka bir nedeni ise; “Üstün yeteneklilik kavramı yalnızca genel zekânın üstün olması değil, bazı yeteneklerin üstün olması durumundan dolayı, günümüzde “üstün zekâlı” kavramı yerine “üstün yetenekli” kullanılmaktadır. ‘Üstün Yeteneklilik’ kavramına karşılık “özel yeteneklilik” kavramı da tercih edilebilmektedir” (Özbay, 2013, s.8).

Türkiye’de zekâ ile ilgili çalışmaların 20. yüzyılın başlarından itibaren yapılmaya başlandığı görülse de özel zekâlılara dair ilk resmi tanım Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 1974 yılında yapılmıştır. Zekâyı bir bütün olarak değerlendirerek rakamsal olarak ifade eden bu tanımlamaya göre, 130’dan yüksek zeka seviyesine sahip çocuklar özel zekâlı, 120-130 arasındakiler ise özel yetenekli olarak tanımlanmıştır (Sak, Sezerel, Öpengin, Özdemir, Demirel Gürbüz, 2015, s.115). Türkiye’de, özel yetenekli çocuk; “Zekâ, yaratıcılık, liderlik kapasitesi, spor, sanat veya özel akademik alanlarda yaşitlarından daha yüksek performans gösteren birey” olarak kabul edilmektedir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2006, s. 3). Akranlarına göre özel gelişim ve potansiyel sahibi yetenekli öğrencilerin başarılı olabilmeleri veya potansiyellerinin tamamını kullanabilmeleri için farklılaştırılmış bir eğitim programı uygulanmalıdır (Genç, 2016, s.160). Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM); okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise çağındaki özel yetenekli bireylerin genel zihinsel yetenek, resim ve müzik alanlarında örgün eğitim kurumlarındaki eğitimlerinin yanında bireysel yeteneklerini anlamaları ve geliştirerek azami seviyede kullanmalarını sağlamak için açılan bağımsız, özel eğitim veren kurumlardır (MEB, 2017, s.6). Türkiye’de bu önemli görevi üstlenen eğitim kurumlarından biri Bilim ve Sanat Merkezleri’dir. Bu kurumlar 1993 yılında üstün yetenekli ilkokul çağı çocuklarının ilgi ve yeteneklerini azami ölçüde kullanabilmeleri amacıyla, Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim, Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü

bünyesinde bulunan özel yeteneklilerin eğitimleri şubesine bağlı olarak kurulmuştur. İlk uygulamalar Milli Eğitim Bakanlığı tarafından beş pilot ilde (Ankara, Bayburt, Denizli, İstanbul ve İzmir) başlatılmıştır. 2023 yılına gelindiğinde Türkiye’de 375 merkez 86 binin üzerinde özel yetenekli öğrenci örgün eğitim kurumlarındaki eğitimlerine ilave olarak okul dışı zamanlarında eğitim almaktadır (MEB, 2022). MEB Eğitimde Türkiye Yüzyılı değerlendirme kitapçığına göre; Türkiye’de tüm ilçelere merkez açılması kararlaştırılmıştır. Merkezlerin Yönergesinde “okul öncesi eğitim, ilkokul, ortaokul ve lise çağındaki özel yetenekleri bulunan öğrencilerin bireysel yeteneklerinin farkına varmaları ve potansiyellerini geliştirerek en üst düzeyde kullanmalarını sağlamak” üzere belirli kriterlere göre açılan ve iki aşamalı sınav sonrasında belirlenen barajı geçen öğrencileri kabul eden, öğrencilerin okul dışı zamanlarında geldiği MEB’e (2016) bağlı bir özel eğitim merkezi olarak tanımlanmıştır.

Özel yetenekli çocukların bireysel yetenekleri ve ilgi alanlarını anlamaları, kişisel hedef ve mesleki tercihlerini belirleme aşamasında edindikleri bilgileri kullanmalarına yardımcı olmak, yeteneklerinin eğitimi ve geliştirilmesi hakkında yapılan en önemli görevlerdendir (Sak, 2009, s. 14). Bu açıdan kanıtlanabilen sanatsal bir üstün yeteneği olan bireylerin eğitimi oldukça önemli bir konudur. Eğitimi veren kurumun fiziki ve maddi olanakları, kurum yöneticilerinin sanat eğitimi konusundaki düşünceleri, ailelerin ve bu nadir öğrencilerin düşünceleri ile eğitim veren kıymetli öğretmenlerin bu konudaki düşünceleri araştırılmalıdır. Ortaya çıkacak olan bu fikirlerden ve düşüncelerden yola çıkarak sonuca göre iyileştirmeye açık alanların keşfedilmesi ve ülke genelinde %1 lik kısımda olan değerli öğrencilerin daha iyi koşullarda eğitim öğretim almaları sağlanacaktır.

1.1.1. Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problemi, Muğla iline bağlı Bilim ve Sanat Merkezlerinde verilen Görsel Sanatlar eğitimine yönelik yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin görüşleri nelerdir? sorusu ile belirlenmiştir. Bu doğrultuda araştırmada, Muğla’daki merkezlerin Görsel Sanatlar eğitimine ilişkin yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin var olan durum açısından incelemeler yapılacaktır.

1.1.2. Alt Problemler

Çalışmanın alt problemleri ise şöyle özetlenebilir:

1. Muğla iline bağlı bilim ve sanat merkezlerindeki yönetici, görsel sanatlar öğretmeni, görsel sanatlar öğrencisi ve velilerin görsel sanatlar eğitimine, maddi olanaklar ile fiziki donanım ve tanılama ile seçme boyutlarına yönelik görüşlerinde farklılık var mıdır?
2. Muğla iline bağlı merkezlerindeki yönetici, görsel sanatlar öğretmeni, görsel sanatlar öğrencisi ve velilerin tüm boyutlara (görsel sanatlar eğitimine, maddi olanaklar ile fiziki donanım ve tanılama ile seçme) yönelik görüşlerinde *cinsiyet* değişkenine göre farklılık var mıdır?
3. Muğla iline bağlı merkezlerdeki yönetici, görsel sanatlar öğretmeni, görsel sanatlar öğrencisi ve velilerin tüm boyutlara (görsel sanatlar eğitimine, maddi olanaklar ile fiziki donanım ve tanılama ile seçme) yönelik görüşlerinde *yaş* değişkenine göre farklılık var mıdır?
4. Muğla iline bağlı merkezlerdeki yönetici, görsel sanatlar öğretmeni, görsel sanatlar öğrencisi ve velilerin tüm boyutlara (görsel sanatlar eğitimine, maddi olanaklar ile fiziki donanım ve tanılama ile seçme) yönelik görüşlerinde *eğitim durumları* değişkenine göre farklılık var mıdır?
5. Muğla iline bağlı merkezlerde verilen görsel sanatlar eğitimine yönelik yönetici, görsel sanatlar öğretmeni, görsel sanatlar öğrencisi ve velilerin görüşleri arasında ilçe (Muğla, Marmaris, Milas, Köyceğiz, Bodrum ve Fethiye) değişkeni bağlamında farklılık var mıdır?
6. Muğla iline bağlı merkezlerde verilen görsel sanatlar eğitiminde fiziki donanım ve maddi desteklere yönelik yönetici, görsel sanatlar öğretmeni, görsel sanatlar öğrencisi ve velilerin (Muğla, Marmaris, Milas, Köyceğiz, Bodrum ve Fethiye) görüşleri arasında ilçe değişkeni bağlamında farklılık var mıdır?
7. Muğla iline bağlı merkezlerde yapılan görsel sanatlar tanılama ve seçme sınavlarına yönelik yönetici, görsel sanatlar öğretmeni, görsel sanatlar öğrencisi ve velilerin görüşleri arasında ilçe (Muğla, Marmaris, Milas, Köyceğiz, Bodrum ve Fethiye) değişkeni bağlamında farklılık var mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Her toplumda özel yetenekli çocukların varlığına rastlanmaktadır. Bu çocukların yeteneklerinin keşfedilmesi ve geliştirilmesi, toplumlar için stratejik açıdan çok önem taşımaktadır. Özel yetenekli çocukların eğitimi ve tanınması, Dünyada ve Türkiye’de önem arz eden bir konudur. Bu eğitimi günümüzde genel anlamda Bilim ve Sanat Merkezleri üstlenmiştir. Merkezler genel zihinsel ve genel yetenek (Müzik, Görsel Sanatlar) alanlarında eğitim yapan eğitim kurumlarıdır. Bu araştırmanın amacı, Muğla iline bağlı Bilim ve Sanat Merkezlerinde özel yeteneklilere yönelik verilen görsel sanatlar dersi programı, merkezlerin fiziki donanımı, maddi olanakları ve sınavlarının yeterliliklerinin belirlenmesi ile beraber bu merkezlerde görev yapmakta olan yönetici, görsel sanatlar öğretmeni ve eğitim gören öğrenci ve velilerin bu konular ile ilgili görüşlerinin alınmasıdır.

Bu araştırmanın amacı merkezlerdeki görsel sanatlar eğitiminin işleyişine ve etkililiğine ilişkin yönetici, öğrenci, öğretmen ve veli açısından görüşlerini tespit etmektir. Bu amaç çerçevesinde; merkezlerin görsel sanatlar eğitimine, fiziki olanaklarına, maddi desteklere, görsel sanatta tanınmasına ve seçme yeterliliklerine ilişkin yönetici, öğrenci, öğretmen ve velilerin algıları belirlenmeye çalışılmıştır. Yapılan görüşmeler öncesinde izni alınan ve uyarlanan ayrıca geçerliliği ve güvenilirliği tespit edilen anket formları kullanılmıştır. Anketin tüm Bilim ve Sanat Merkezlerindeki görsel sanatlar eğitimine yarar ve katkı sağlaması yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerine rehber olması amaçlanmıştır. Ayrıca araştırmada, Muğla’da ilçeler arasında özel yeteneklilerin sınav sistemi, fiziki konumları ile maddi olanakları ve görsel sanat eğitimi ile ilgili gözlemlenen eksikliklerin farklı değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi, özel yetenekli çocukların eğitimlerinin geliştirilmesi için öneriler sunulması amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Toplum; güç kaynağını içinde yaşayan bireylerden alır. Bundan dolayı, toplumu oluşturan her bireyin kişisel olarak bir güç kaynağı olduğu kabul edilmeli ve bireylerde bulunan potansiyel gücü keşfedip ortaya çıkaracak fırsatlara ulaşabileceği bir eğitim sistemi toplumun içerisinde yer almalıdır (Karadayı, 2019, s.2). Her bireyin bilişsel özellikleri diğerlerinden farklıdır. Bireylerin değişik alanlardaki ilgi ve yetenekleri bu farklılıklarla belirlenmektedir. Çocukların bazıları müziksel alanda ilgiliyken, bazıları sayısal, bazıları sanatsal, bazıları da sözel ya da bedensel alanlarda ilgi ve başarı göstermektedirler. Bunlarla beraber bazı çocuklar da ilgi duydukları bir alanda diğerlerine göre çok özel bir beceri

sergileyebilirler. İşte böyle özel yetenekli çocukların fark edilmesi ve özel bir eğitime tabi tutulması çok önemlidir (Tuna, 2009, s.163). Akranlarından farklı özelliklere sahip yetenekli bireylerin başarılı olmaları ya da mevcut potansiyellerinin tamamını kullanabilmeleri için farklılaştırılmış bir eğitim programına ihtiyaç vardır (Davashgil, Zeana, 2004, s.85).

Eğitim, dünyaya geldiğimiz anda başlamakta; aile ve içinde bulunulan ortamdan öğrenilen bilgiler örgün eğitimle beraber şekillenmektedir. Ancak normalden kalabalık eğitim ortamlarında normal yaşlılarıyla eğitim gören özel yetenekli çocuklar için okuldaki eğitim öğretim faaliyetlerinin yetersiz kaldığı gözlemlenebilmektedir. Bireysel farklılıklarına uyumlu eğitim alamayan özel yetenekli çocuklar için okuldaki faaliyetler ilgi çekici olmaktan uzak hale gelmektedir (Ertürk, 2019, s.5). Bazen akranları gibi normal zekâ düzeyine sahip bireylerin büyük başarılar ortaya koyduğu görülebilirken özel yetenekli bireylerin mevcut potansiyelini kullanamayıp problemliler olarak yaşadıkları toplumda var oldukları görülebilmektedir (Şenol, 2011, s.20). Bu nedenden dolayı, son zamanlarda özel yetenekli bireylerin eğitimi ve yeteneklerinin geliştirilmesi konusu oldukça önemli hale gelmiştir ki her çocuk gibi özel yetenekli çocukların da yeteneklerine uygun eğitim almaları temel hakları olarak görülmelidir. Bu eğitimin içeriği de bireylerin öğrenme özelliklerine göre tasarlanmalıdır. Eğitimde fırsat eşitliği, farklı özelliklere sahip bireylerin bireysel özellikleri göz önünde bulundurularak eğitim verilmesini ifade etmektedir. Fırsat eşitliği anayasamız ile güvence altına alınmış en temel haklardan biridir (ÖEHGM, 2019, s.16). Platon devlet isimli eserinde (M.Ö.380); yüzlerce yıl önce özel yetenekli bireyleri toplumun en değerli grubunu oluşturan, liderlik özelliklerine sahip bireyler olarak tanımlamış, etkinlik alanlarının ise devletin yönetim kademesi olması gerektiğini söylemiştir. Türk tarihine bakıldığında Platon'un tavsiyesini sistemli ve sürdürülebilir bir pratiğe dönüştürme yalnızca bir toplumda gerçekleştirebilmiştir, o da Osmanlı Devletinde Enderun Okuludur. Osmanlı Devletinden bu yana da özel yetenekli bireylerin eğitilmesi konusunda farklı çalışmalar yapıldığı görülmektedir (İnalçık, 2003, s:45). Ülkemizde bu görevi yerine getiren en önemli kurumlar Bilim ve Sanat Merkezleridir.

Özet olarak araştırmada Muğla iline bağlı merkezlerde görev yapan yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin görsel sanatlar eğitiminin önemi, yeterliliği ve eksik yönleriyle ilgili tespitleri yapılarak çözüm önerilerinin sunulması, bu merkezlerin gelişimine fayda sağlaması açısından önemli görülmektedir. Değerli ve nadide özel öğrencilerin sanat eğitimini üstlenen kurumların görsel sanat eğitimi işleyişlerine ve etkililiğine dair yönetici,

öğrenci, öğretmen ve velilerin görüşlerinin alınmasının; koşulların iyileştirilmesi, eksikliklerin ortaya konulması ve giderilmesi için yol gösterici olması, yöneticilerin, öğrencilerin, velilerin ve öğretmenlerin durumlarının tespit edilmesi açısından yararlı olacağı düşünülmektedir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma aşağıda verilen maddeler bağlamında sınırlandırılacaktır.

1. 2022-2023 eğitim öğretim yıllarında Muğla iline bağlı Bilim ve Sanat Merkezinde (Bodrum, Muğla, Milas, Köyceğiz, Fethiye ve Marmaris) görev yapmakta olan yönetici ve öğretmen, eğitime devam eden öğrenci ve velileri ile sınırlı tutulacaktır.

2. Araştırma, Muğla iline bağlı merkezlerde verilen görsel sanatlar eğitimi ile sınırlı tutulacaktır.

3. Araştırma sonuçları, Muğla iline bağlı merkezlerde yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin anket sorularına verdikleri cevaplarla sınırlandırılacaktır.

1.5.Sayıtlar

Bu araştırmanın temel sayıtları şunlardır:

• Araştırma için geliştirilen anketin gerekli ve geçerli verileri toplamada yeterli olduğu varsayılacaktır.

• Uygulanan anketi, araştırmaya katılan tüm bireylerin içten ve samimi bir şekilde cevaplandığı kabul edilecektir.

İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Çerçeve

Bu bölümde özel yetenekli birey, özel yetenekli bireyin eğitimi, özel yetenekli bireyde sanat eğitimi ve BİLSEM (Bilim ve Sanat Merkezi) ile ilgili araştırmalara ilişkin kuramsal bilgiler sunulmuştur.

2.1.1. Özel Yetenekli Birey

Özel yetenekli çocuğa ilişkin pek çok farklı tanımlar yapılmıştır. Bunlardan en çok kabul gören tanıma bakılırsa zihinsel yeteneklerin birçoğunda aynı yaş grubuna göre daha üstün performans sergileyen, yaratıcılık yönü güçlü, başladığı işten asla vazgeçmeyen bireylere özel zekâlı denilmektedir. Bu kişiler aynı yaş grubundakilerden rastgele seçilmiş bireylerin %98'inden üstündürler. Özel yeteneklilik bireyin ya da çocuğun belli alanlarda yaşıtlarına göre daha üst düzey bir performans göstermesi ve bu gösterdiği performansın alanın uzmanlarınca tanılanabilir olması durumudur (Polat, 2022, s.7). Passow ve Rudnitski (1993) ise özel yetenekli bireyleri aynı deneyim ve çevre şartlarında olsa bile yaşıtlarına göre yüksek seviyede başarı gösteren gençler olarak tanımlamış ve bu gençlerin her ekonomik kesim ve kültürel ırktan çıkabileceğinin üstünü çizmişlerdir. Günümüzde üstün zekâ yerine üstün yetenek terimi sıkça kullanılır olmuştur. Örneğin akranlarına göre olağanüstü düzeyde başarı veya potansiyel gösteren çocuk üstün kabul edilmiştir (Diken, 2021, s.528). Bir başka tanıma göre özel yetenekli bireyler, yetenekli oldukları alanda göstermiş oldukları üstün performans, alanında uzman kabul edilen kişiler tarafından tespit edilen ve bu durumdan dolayı farklılaştırılmış eğitim hizmetlerine ihtiyaç duyan bireylerdir (Özenç, 2013, s.15). Tanımlarda altı çizilen unsurlar bu çocukların; zihinsel, yaratıcılık veya sanatsal alanlarda yaşıtlarına göre daha iyi performans gösterdikleri, olağan dışı liderlik özelliklerine sahip oldukları veya akademik olarak sıra dışı performans gösterdikleridir. Aslında zekâ konusunda evrensel bir tanım bulmak zordur. Özel zekâ zamana ve coğrafyaya göre farklılık gösterebilir. Batı veya doğu kültürlerinin önem verdiği değerler ve başarı tanımları farklıdır. Bu bağlamda zekânın tanımındaki değişiklikler verilen öneme göre farklılaşacaktır. Yetenek kavramı da dilimizde “bir kimsenin bir şeyi anlama, yapabilme kapasitesi veya bir duruma adapte olma konusunda bünyesinde mevcut olan ve doğuştan gelen güç, kapasite” olarak tanımlanmaktadır (Van der Meulen, Van Der Bruggen, Spilt, Verouden, Berkhout & Bögels, 2014). Bloom’a (1985) göre yetenek ise “özel ilgi alanlarında normale göre çok daha üstün

yetenek, başarı ya da beceriden oluşmaktadır” (Reis, Renzulli, 2004, s.120). Özel yetenekli çocuklardan söz edilirken ise daha ziyade “gifted child” tanımlaması kullanılmaktadır. Görüldüğü üzere zekâ pek çok farklı yeteneğin oluşturduğu bir yetenekler bütünüdür (Gardner, 1993, s:254).

Sumption ve Luecking belirlemiştir ki, "gifted" olarak tanımlanan özel yetenekli öğrenciler, daha ileri düzeyde yaratıcı hayal gücü, zihinsel soyutlama ve yeteneklere sahip oldukları için, yaşlarına göre gelişmiş bir beyin yapısına sahiptirler (Winner, Runco, 1998, s:102). Pek çok farklı tanımla yapılan özel zekâlı çocuklara ilişkin en yaygın kabul gören tanım; zihinsel yeteneklerin çoğunda akranlarına göre üst düzey bir performans gösteren, yaratıcılık yönü güçlü, başladığı işten asla vazgeçmeyen kişiye özel zekâlıdır. Bu kişiler akranlarının %98'inden üstündürler. Joseph Renzulli, özel yetenekli öğrencilerin tanımı ve programlama modelleri konusunda önemli çalışmalar yapmıştır. Renzulli'nin "Üstün Yetenekli Eğitimi" olarak bilinen modeli, özel yetenekli öğrencilerin tanımlanması ve programlanması konusunda önemli bir referans haline gelmiştir. Renzulli'nin "üç temel öğe" teorisi, 1978 yılında yayınlanan "What Makes Giftedness? Reexamining a Definition" başlıklı makalesinde yer almaktadır. Günümüzde Renzulli'nin (1978) yaptığı tanım daha fazla kabul görmektedir. Renzulli özel zekânın insan zekânının üç temel ögesi arasındaki etkileşimden kaynaklandığını ileri sürmektedir. Bunlar:

- a. Genel gelişiminde akranlarına göre ortalamanın üstünde olmak,
- b. Sorunların çözümünde genel kabul gören yöntemler dışında farklı yaklaşımla üstün yaratıcılık düzeyi göstermek,
- c. Kendini ele aldığı konuyu tamamlamaya adanmış, akranlarına göre güdülenme ve güdülemede üst seviyede olma, bir sorunun sebep olabileceği olumsuzlukları önceden fark edebilme yetisine sahip olmak.

Özel yetenekli çocuk sanat, zekâ, liderlik, yaratıcılık veya özel akademik alanlarda kapasitesinin yaşlarına göre daha yüksek düzeyde olduğu uzmanlar tarafından belirlenen çocuktur. Özel yetenekli, bir veya bir kaç alanda becerileriyle akranlarına göre daha üstün başarı gösteren bireylere denir. Örneğin; çok iyi masa tenisi oynayan, çok iyi resim yapan, çok iyi müzik aleti çalan veya çok iyi el becerileri olan kişiler üstün yetenekli bireylerdir. Zekâ, yeteneği kapsamaktadır. Matematiksel olarak tanımlanırsa yetenek zekânın alt kümesidir denebilir. Yetenek bir meyve ise zekâ ağaçtır. Cevaplanması gereken bir diğer soru ise özel çocuk ile parlak çocuk arasında ne fark olduğudur. Bugün genelde zekâ

seviyesi 130'un üstünde olanlar, yeni sorunların çözümünde yeni düşünceler oluşturup uygulayabilme yeteneği gösterenler, diğer bir deyişle yaratıcı olanlar özel olarak kabul edilmektedir. Sisk'e (1990) göre ise özel yetenekli çocuk; özel yeteneklerinin yüksek seviyeli iş yapmak için yeterli olduğu, alanının uzmanı kişiler tarafından belirlenmiş çocuktur. National Association of Gifted Children (Ulusal Üstün Yetenekli Çocuklar Birliği) ise; üstün yetenekli bireyi, bir veya birden fazla alanda akranlarına göre daha üstün becerisi olan veya bu beceriyi gösterebilen kişi olarak tanımlamaktadır. ABD Eğitim Komisyonu'nun önerdiği tanım ise; "Özel yeteneklerinden dolayı, yüksek seviyeli iş yapmak için yeterli olduğu, alanının uzmanları tarafından belirlenmiş çocuktur. Bunların hem kendileri hem de topluma katkıda bulunabilmeleri için, normal okul programlarıyla beraber farklılaştırılmış bir takım eğitim program ve hizmetlerine ihtiyaçları vardır. Bu çocuklar; belirlenen alanların biri, birkaçı veya bunların birleşmesinden oluşan bir bütünlük içinde yaşitlarına göre yüksek başarı gösterirler ve gizli güçlere sahiptirler." Ülkemizde ise M.E.B. tarafından 1991 yılında yapılan I. Özel Eğitim Konseyi'nde Amerika Birleşik Devletleri Eğitim Komisyonu'nun tanımlamasına benzer bir tanımlama yapılmıştır: "Özel yetenekli birey, genel veya özel yetenekleri bakımından, akranlarına göre daha yüksek bir performans gösterdiği alanın uzmanları tarafından tespit edilmiş çocuklardır." Yapılan I. Özel Eğitim Konseyinin raporunda, özel yeteneklileri ayıran özellikler şöyle sıralanmıştır:

1. Zihinsel ileri yetenek seviyesi
2. Farklı alanlarda özel yetenek
3. Yaratıcılık ve duyarlılık
4. Yoğun isteklendirme

Özel yetenekli bireyler, eskiden zayıf, güçsüz ve ruhen hasta bireyler olarak kabul edilmişlerdir fakat tam aksine fiziksel, sosyal ve genel olarak düşünülenden çok daha fazla olumlu kişilik özellikleri sergilemektedirler. Bu çocukların, genel sağlık ve fiziksel özellikler açısından normal çocuklardan üstün oldukları, bu çocukların kendilerinden emin, toplumsal duyarlılıkları yüksek, dostça davranışlar sergileyen, liderlik potansiyeli olan, yaratıcı ve hayal güçleri gelişmiş çocuklar olduğu belirtilmektedir. Soyut düşüncenin temeli olarak bilinen kavram oluşturma "en önemli yetenekleri" olarak belirtilmektedir. Genelleme yapmadan önce gözlemledikleri her bulguyu dikkatlice hesap ettikleri, bütünden parçaya ve parçadan bütüne doğru akıl yürütme becerilerine sahip oldukları, hızlıca çözüm

bulabildiklerini belirtilmiştir. Özel yetenekliler diğerlerine göre daha hızlı gelişmekte ve gelişimleri ortalamadan daha uzun süre devam etmektedir.

Örneğin; yetenek gelişiminin ortalama olarak 16 yaşında durakladığı, çok üstün yeteneklilerde ise 18–20 yaşına kadar uzamakta ve diğerlerinden daha ileri yaşlara kadar bu yeteneklerini etkin ve verimli olarak kullanabildikleri gözlemlenmektedir. Özel yeteneklilerin yaratıcılık açısından en verimli oldukları yaşın ise 25–35 arası olduğu bazı araştırmalar tarafından ortaya konmuştur. Bununla birlikte genellikle akranlarıyla uyumlu gelişme göstermedikleri, yaşlılarının ilgi duyduğu sanatlardan daha gelişmiş sanatlarla ilgilendikleri ve genellikle eğitim alanında akranlarından daha ileride oldukları da bilinmektedir. Özel yetenekli çocuklar, toplumun yaklaşık olarak %1,5 - %3'lük bir kesimidir. Özel yetenekli çocuklar olağanüstü liderlik, drama, yaşlılarının daha ilerisinde sanatsal beceriler, okuma, belli psikomotor beceriler, icat yapma, sosyal haksızlıklara aşırı tepki ve tüm bu yeteneklerin bileşimini sergiler.

Genel olarak değerlendirildiğinde üstün yetenekli çocuklar:

1. Gelişimsel ilerleme gösterirler; aynı yaş grubundakilere göre konuşmayı, yürümeyi, çizmeyi, okumayı ve yazmayı daha önce öğrenirler.
2. Akranlarına ve aynı sınıf seviyesindekilere göre üstün sanat bilgisine sahiptir. Sanatsal terimleri anlamlarına uygun bir şekilde kullanabilirler.
3. Nadiren kullanılan sanatsal stilleri kullanabilirler ve fikirleri bir bütün halinde kavrayabilirler.
4. Sanat problemlerine daha hızlı çözüm getirirler ve daha hızlı öğrenirler.
5. Çok iyi bir belleğe sahiptirler.
6. Çalışmalarında en ekonomik yolları dener ve bulurlar. Zaman ve enerjilerini ekonomik kullanma yollarını sürekli ararlar.
7. İnsanların beklenti ve duygularını fazlaca önemserler.
8. Hayal güçleri fazlaca iyidir.
9. Özgün çözüm yolları ve fikirler üretebilirler.
10. Karşılaştığı problemlere veya kendisine yöneltilen sorulara çok sayıda değişik fikir ve çözüm üretirler.
11. Çok iyi gözlemcidirler.
12. Karmaşık sorular sorarlar ve çok meraklıdırlar.
13. Karmaşık cevaplar vererek yaptıkları detaylı açıklamalardan konuyu derinlemesine anladıklarını gösterirler.

14. Ayrıntılı sentezleme yaparlar.
15. Temel becerileri daha hızlı, iyi ve fazla alıştırmadan edinirler.
16. Başkalarının göremeyeceği kadar kısa zamanda sanatsal olayları fark edebilirler.
17. Yeni bakış açıları ve yollarla bilgiyi düzenlerler.
18. Aynı yaş grubundakilere göre oldukça iyi boyar ve çizerler.
19. Sanatsal yetenekleri oldukça yüksektedir.
20. Farklı birçok alana ilgileri vardır.
21. Objelerin estetik taraflarını keşfetmeye meraklıdır.
22. İlgisini çeken bir şeyle karşılaştıklarında tüm dikkatlerini vererek incelerler.
23. Daha az uykuyla yetinirler, enerji seviyeleri yüksektir.
24. Harika bir ressam veya çok hevesli bir çizer olabilirler fakat her alanda yetenekli olmayabilirler.
25. İlgiyerini çekmeyen konulardan kolay sıkılırlar ve dikkat süreleri kısadır.
26. Çevrede olan bitene karşı olağanüstü bir ilgi duyarlar.
27. Zorlanmadan, severek öğrenirler ve yaratıcı fikirler üretirler.
28. Uyum sorunlarına, disiplin ve suç olaylarına çok daha az rastlanır (Demirel, 2017, s:29-101).

2.1.1.1. Görsel sanatlarda özel yetenekli birey. Özel yetenekli çocuklar görsel sanatlar alanında yeteneğini gösterebilenlerdir ve bu çocuklar erken çocukluk döneminden başlayarak olağanüstü hayal güçleri ile hayranlık uyandıran eserler ortaya koyarlar. Tuna ve Alakuş (2020, s.284) görsel sanatlar alanında özel yetenekli çocukların duyduklarını ve gözlemlediklerini, hayal güçleri ile şekillendirdiğini ve görenlerde hayranlık uyandıran eserler ortaya koyduklarını belirtir. Çocuğun sahip olduğu özel yetenek alanının belirlenmesi kimi zaman oldukça güçtür ve bu güç görev çoğunlukla okulda öğretmene düşmektedir. Sınıf içi veya atölye ortamındaki uygulamalar, gözlemler ve değerlendirmeler sanatsal başarısı hakkında önemli ipuçları verirler. Sanatın doğası gereği, sanatsal yeteneğin keşfi, ortaya çıkartılması her zaman güç olmuştur. Kimi araştırmacılar sanatsal yetenek ile zekâ arasında önemli ilişkiler de ortaya atmışlardır (Sezer, 2004, s:5). Bazı araştırmaların sonuçlarına göre; akademik başarı, zekâ ve sanatsal yetenek arasında önemli ilişkiler bulunmaktadır (Karadeniz, 2004, s:122). Bazı araştırma sonuçlarına göre ise; sanatsal alanlarda yeteneği olan çocuklar zekâ testlerinden genellikle yüksek dereceler elde etmekte, fakat her yüksek zekâ derecesine sahip çocuğun sanatsal alanlarda yeteneğe sahip olmaya bildikleri

görülmektedir (Alakuş, Mercin, 2019, s,191). Yetenekli çocuklarda güçlü hafıza, yeni deneyimlere açık olma ve kuvvetli bir gözlem yeteneğinin olduğu gözlemlenmektedir. Uzmanlarca genetik faktörlerin sanatsal yeteneğin belirlenmesinde önemli bir etken olduğu belirlenmiştir. Sanatsal yetenek konusunda çalışmalar yapan psikolog Norman Meier (1995) yapmış olduğu araştırmalar sonucunda büyük yeteneklerin aile tarihlerinde çok sayıda sanatçının yer aldığı sonucuna ulaştığını ifade etmektedir. Alakuş ve Mercin'e (2019) göre yetenekli çocukların tespit edilmesinde yardımcı olacak özellikler şöyle sıralanabilir: Bu tür çocuklar sanatsal uğraşlarında öncelikle ve çoğunlukla çizimi kullanırlar. Çizmek, algıları güçlü olan bu çocuklar için gözlemleyebildiği ayrıntıları gösterebilmenin en iyi yoludur. Algı gelişimleri oldukça hızlıdır. Bu çocuklar sanatsal problemlerle yakından ilgilidir. Sanatsal problemler bulmak, onları çözüme ulaştırmak bu tür çocuklar için oldukça eğlencelidir. Sanatsal yetenekli çocuklar kimse yönlendirmeden veya zorlamadan işlerine son derece motive olurlar ve yaptıkları işe yoğunlaşırlar. Normal çalışma sürelerinin sınırlarını zorlarlar. Gözlemlediklerini çizerek aktarabilme yetenekleri bu çocuklar tarafından küçük yaşta edinilir. Çizimlerdeki görsel akıcılık akranlarının yakalayamadığı detayları yakalamasına sebep olur. Üstün yetenekli çocukların resimleri şema resimleri gibi değildir. Hayal dünyalarını hikayeleştirerek anlatmayı yeğlerler. Bu çocukların yetenekleri ne kadar erken yaşlarda keşfedilirse, yeteneklerinin gelişimi için o kadar iyi olacaktır. Ayıca Salome (1997) çocuğun özel yeteneklerinin korunmasının, ileriki sınıflarda yok olup gitmemesinin oldukça önemli olduğunu savunur. Her yetenekli özel çocuk öncesinde ailesi tarafından keşfedilmemişse okulun mutlaka bu yeteneği bulup çıkartması gerekmektedir. Burada bu zor görev öncelikle sınıf öğretmenidir. Bu sebeple tanılama süreci öğrencilerin bir takım araçlar kullanılarak taranması ile sınıf öğretmenlerinin öğrencileri aday göstermesiyle başlar.

Tanım olarak özel yetenekli çocukları Milli Eğitim Bakanlığı'nın Bilim ve Sanat Merkezi Yönergesinde; sanat, yaratıcılık, zekâ, liderlik kapasitesi veya özel akademik alanlarda akranlarına göre daha yüksek seviyede performans gösterdiği, alanının uzmanları tarafından tespit edilen çocuklar şeklinde tanımlanmaktadır. Kavram olarak özel yetenek ise, genel yetenek havuzundaki çeşitli birleşimlerini özel ilgi alanlarına veya yönetim, sanat, liderlik vb. gibi performans alanlarına uygulayabilme kapasitesi olarak tanımlanmaktadır (Yavuzer, 1995, s. 143). Yaratıcılık genel anlamıyla; alışılmış ve genel kabul görmüş olgulardan farklı, özgün bir eylem ve düşünce olarak tanımlanır. Hendrick (1986) ise, yaratıcılığı "kalıplara uymayan düşünce" olarak tanımlar (akt. Yavuzyılmaz, 2012, s.18).

Bazıları yaratıcılığı bir çeşit problem çözme ve faydalı bir ürün yaratma becerisi olduğunu savunsa da yaratıcılık, farklı düşünce katmanları olan fazlaca esnek bir alandır. Yaratıcılık belirli bir tür etkinliğin yanında zekânın da bir ürünü olarak değerlendirilmelidir. Zekâ, öğrenilenleri farklı durumlarda da kullanabilme yeteneğidir. Yaratıcılıkta zekânın yanında etkili olan bazı belirleyici unsurlar da vardır. Bunlar; kalıtım, çevre, sosyo-ekonomik durum, eğitim seviyesi ve doğum sonrası yaşanan sorunlardır. Sanatta üstün zekâlı/yetenekli bireylerin bedensel ve zihinsel gelişimi ile beraber sanatsal eylemlerinde de belirgin bir farklılaşma dikkati çeker. Kâğıda yapılan ilk işaret ve çizgiler, zaman geçtikçe birer sanat nesnesine evrilmeye başlar ve bu ergenliğe kadar gelişmeye devam eder. Zaman zaman duraklayan fakat daha sonra yerini bir sonraki evreye bırakan bu sanatsal evrimi belirtmek ve anlatmak epey zordur. Fakat sanatın zaman içinde sürekli gelişen bir süreç olduğunu belirtmek daha uygun olur (Yavuzer, 1995, s.31).

Sanatsal özel yetenekli çocuğun davranışsal özellikleri ile ilgili açıklamalar:

a) Sanatsal alanda yetenekli çocuklar, çoğunlukla sanatla ilgilenmeye diğer çocuklara göre daha erken yaşlarda başlarlar. Birçok durumda okul öncesinde ve çoğunlukla üç yaşlarında görüldüğü söylenebilir.

b) Çocuk yeteneğini öncelikle kurşun kalem veya renkli boya kalemleriyle yaptığı çizimlerle gösterir ve diğer ifade yöntemlerini keşfedene ya da çizim sıkıcı hale gelene kadar böyle devam eder.

c) Her çocuk, görsel gelişimde bir takım aşamalardan geçer; karalamalara, birleştirilmiş karalamalara isimler verir. Çizimlerinde serbestçe dağılmış nesnelere daha sonra birbirleriyle ilişkilendirir. Çizimlerinde betimlediği anlaşılabilen semboller çocuğun etrafında gözlemlediği şeylerdir: Gökyüzü, kuşlar, taşıtlar, güneş, evler, ağaçlar vb. çocuk dokuz yaşı ile on bir yaşı arasında kendi çabasını gerçek dünyayla karşılaştırıp değerlendirdiğinden bu dönemde hayal kırıklığı kendini gösterir. Yetenekli çocuklar, çoğunlukla bu aşamaları hızlı bir şekilde atlatırlar ve normal gelişimlerine kısa periyotlar halinde devam ederler.

d) Görsel alanda yetenekli çocuklar, sanatsal bir problemi aşmak için diğer çocuklara oranla çok daha fazla çaba gösterirler. Eğlenerek yaptıkları bireysel çalışmalarında daha çok zaman geçirirler ve bu çalışmalar sayesinde kişisel gelişimleri açısından daha fazla sonuç elde ederler.

e) Görsel alanda yetenekli çocukların yeteneklerini ortaya çıkardıkları tek yer okul değildir. Onların kendi kendilerine çalışma ve motive etme güduları vardır ve genellikle tercih ettikleri uğraşlar sanatsal aktiviteler olur.

f) Resimsel yeteneği olan çocukların, yaratıcılık olarak tanımlanan özelliklere ters bir takım özelliklere sahip olabildikleri görülebilir. Örneğin; risk almak gibi...

g) Görsel alanda yetenekli çocuklar, kendilerini tarzlarını oluşturmaya çok fazla kaptırdıklarından, yeni alanları denemekte isteksiz olduklarından yeteri kadar çabalamadıkları için yetersizdirler.

h) Resim yeteneği olan çocuklar, zor ya da sıkıcı buldukları bazı sorumluluklarından soyutlanabilmek için çizim yapmaya daha çok zaman ayırabilirler.

i) Bütün bu özelliklerin içinde belki de en önemlisi görsel ve kavramsal akıcılıktır. Çünkü eğitim almış bir ressama en yakın olan davranış budur. Görsel olarak akıcı çocuklar, sahip oldukları fikirleri resme dökecek yeteri kadar zamanı bulamayabilirler. Onların hafıza kapasiteleri çok fazla şey depolayabilir ve hatırlayamadıklarını da yaratabilirler.

j) Yetenekli çocuklar, ortaokul yaşlarından itibaren, Harward Gardner'in "Artful Scribbles" da değindiği gibi, öğrenmiş olduklarını yeni koşul ve çevrelerde kullanma becerisine sahiptirler (akt. Yavuzylmaz, 2012, s.21).

2.1.1.2. Özel yetenekli bireylerin tanınması. Özel yetenekli öğrencilerin özelliklerine uygun farklılaştırılmış eğitim, rehberlik ve psikolojik hizmetler sunabilmek için doğru tanılama çok önemlidir. Doğru tanılama ayrıca akranlarından çok daha farklı ve gelişmiş özel yeteneklere sahip olan bu öğrencilerin özel eğitim ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla da önemlidir. Tanılamada uygulanacak yöntemler bireylerin özel gereksinimlerine ve programın amaçlarına uygun olmalıdır. Tanılama yöntemlerinin önceden belirlenmiş ilkeler doğrultusunda oluşturulması kaliteli bir süreç için çok önemlidir (Sak, 2021, s.526). Söz konusu ilkeler;

- a) **Fayda:** Öğrencinin faydası ön planda olmalıdır.
- b) **Bilimsellik:** Tanılama etkililiği kanıtlanmış modeller kullanılarak, bilimsel yöntemler kullanılarak yapılmalıdır.
- c) **Kapsamlılık:** Kullanılacak tanılama yöntemleri ile farklı türlerde yetenek özelliklerine sahip öğrenciler belirlenebilmelidir.

- d) **Eşitlik:** En azından ön taramadan geçme hakkı tüm öğrencilere tanınmalıdır.
- e) **Erken Tanı:** Tanılamanın gecikmesi durumunda mevcut olan yeteneğin sönebileceği veya kaybolabileceğinden potansiyelin mümkünse okulöncesinden tarama yapılarak belirlenmesi gelişmenin tam olarak gerçekleşebilmesi için oldukça önemlidir.
- f) **Devamlılık:** Tanılama uygulamaları en az yılda bir kere ve düzenli olarak yapılmalı ve her öğrenciye fırsat verilmelidir.
- g) **Uygun Araç:** Hangi alanda üstün yetenekli bireyler tanılanmak isteniyorsa o alanın amaç ve içerikleri ile uyumlu tanılama araç ve yöntemleri kullanılmalıdır. Örneğin öğrenci görsel alanda üstün yetenekliyse görsel tanılmalara girmelidir.
- h) **Ortak Karar:** Bir öğrencinin tanılanmasına bir ekip veya komisyon ortak karar vermelidir. Grup kararı uygulanmalıdır.

Ülkemizdeki tüm örgün eğitim öğretim kurumlarında görevli 1. 2. ve 3.sınıf öğretmenleri tarafından aday gösterilen öğrenci formları, kurum merkez tanılama komisyonunca değerlendirilir ve öğrenci velisi bilgilendirilir (MEB, Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi, 2007, Madde 10). 2021 MEB Şura kararları çerçevesindeki 24. maddede “Özel yetenekli bireyleri tanılama sürecinde yaratıcılık ve/veya üretkenlik yetenekleri değerlendirme sürecine dâhil edilmelidir.” denmektedir. Bu sebeple tanılanmak için yapılan uygulamanın soru ve/veya soruların Şura’ya uygun olması beklenmektedir. 2022 yılında yenilenen merkezlerin yeni öğrenci tanılama ve yerleştirme kılavuzunda, örgün eğitim öğretim kurumlarına devam eden öğrenciler için tanılama ve yerleştirme süreciyle ilgili usul ve esaslar yer almaktadır. Öğrenci tanılama süreçleri 1. 2. ve 3. sınıf düzeylerinde sınıf öğretmenlerince yetenek alanı veya alanlarında aday gösterilecek bireyler için kılavuz takvimine göre yapılacaktır. Aday gösterme süreci aşağıdaki gibi olmaktadır.

- Aday gösterme süreci; ilgili ilkokul yönlendirme komisyonlarınca yönetilecektir.
- İllkokul yönlendirme komisyonu; ilkokul müdürü başkanlığında müdür yardımcısı, rehber öğretmen olarak görev yapan öğretmenlerin tamamı ve her sınıf derecesinden okul müdürünün seçeceği en az bir sınıf öğretmeninden oluşturulacaktır.
- Her ilkokulda 1. 2. ve 3. sınıf düzeyinde her bir yetenek alanı için öğrenci sayısının en fazla % 20’si aday gösterilebilecektir.
- İllkokuldaki bir öğrenci en fazla iki kabiliyet alanından aday gösterilebilecektir.
- Sınıf öğretmenleri tarafından tercih edilen öğrenciler için; İzlem Formu doldurularak ilkokul yönlendirme komisyonuna verilecektir.

- Komisyon tarafından ilkokulun aday göstereceği öğrencilerin ilgili öğretmenlere bildirilmesi sonrasında izlem formları sınıf öğretmenleri tarafından Yönetim Bilgi Sistemleri Modülüne eklenecektir.

İlkokul yönlendirme komisyonunun görevleri:

- a) Sınıf öğretmeni tarafından önerilen öğrenci veya öğrencilerin izlem formlarını değerlendirerek aday gösterilecek öğrencileri belirlemek,
- b) Aday gösterilen öğrencilerin listesini ilgili sınıf öğretmenlerine vermek,
- c) Aday gösterilen öğrenci bilgilerini kontrol etmek ve varsa uygun düzeltme işlemlerini gerçekleştirmek,
- ç) Görsel sanatlar ve müzik yetenek alanları ön tanılama uygulamalarında gerekli ortamı sağlamaktır.
- d) Özel eğitim ihtiyacı olan aday öğrencilerden engelli sağlık kurul raporunu belgeleyenler ile belgeleyenler dışında aday gösterilmiş öğrencilerin tamamı ön tanılamaya katılacaklardır.

Ön tanılama uygulama düzeni ise aşağıdaki gibidir.

- a) Ön değerlendirme uygulamaları görsel sanatlar ve müzik yetenek alanları için öğrencilerin kayıtlı buldukları ilkokullarda yapılacaktır.

Görsel Sanatlar Yetenek Alanında Bireysel Değerlendirme şekli aşağıdaki gibidir.

- a) Ölçütler Bakanlıkça belirlenen kriterler doğrultusunda yapılacaktır.
- b) Çizim sınavı² (iki) kademedden oluşacak ve her 1 (bir) kademe 40 (kırk) dakika sürecektir.
- c) Öğrenci toplantıları takvimde öngörülen tarih aralığında Merkez Tanılama Sınav Komisyonunun belirleyeceği tanılama tarihleri içinde oluşturulacaktır.
- ç) Değerlendirmeye girecek adaylar için gerekli araç ve gereçler uygulama merkezlerinde hazır bulundurulacaktır (MEB, merkez sınav yönetmeliği kılavuzu, 2022).

2.1.2. Özel Yetenekli Bireylerin Eğitimi

2.1.2.1. Özel eğitim. Özel eğitim, olağan eğitim sürecinden istenilen düzeyde fayda alamayan bireyler için, özgün ve özgür yöntem, teknik ve malzemelerin kullanıldığı, birey özelliklerine uygun konusunda uzman personel ve genellikle okul dışı ortamlardan yararlanan, öğrencinin özel duruma uygun ve onun en üst düzeyde topluma katılımını amaçlayan eğitim öğretim oluşumu olarak ifade edilmektedir (Diken, 2021, s.3). Örgün eğitim sürecinden istenilen düzeyde yararlanamayan ifadesi gelişimsel açıdan akranlarından farklı olan ve bu sebeple eğitim öğretim sürecinden istenilen düzeyde yararlanamayan kişilerdir. Davaslıgil ve Zeana'na (2004, s.91) göre bir öğrencide hızlı düşünme ve çabuk öğrenme, üst seviyede anlama yeteneği, ileri düzeyde dil gelişimi ve sözel yetenek, anormal bilgi ve kelime hazinesi, yüksek düzeyde görsel ve uzamsal yetenek özelliklerinden pek çoğu gözlemleniyorsa pozitif anlamda özel eğitime başvurulabilir.

Araştırmacıların büyük bir çoğunluğu özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilere sağlanan eğitim-öğretim imkânlarının pozitif anlamda zorunlu olduğuna inanmaktadır. Bazı kişiler ise buna karşı çıksalar da, neredeyse tüm araştırmalar özel yetenekli öğrencilerin özel eğitim alma gerekliliğini vurgulayarak hem kendilerinin hem de toplumun gelişimi açısından önemli olduğunu göstermektedir (Bencik, Metin, 2006, s. 100). Özel yetenekli öğrencilerin geleceği inşa edenler olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle özel yetenekli bireylerin eğitimleri son derece mühim bir konudur. Bu sebeple özel öğrencilerin erken yaşta kendilerine uygun bir şekilde eğitim öğretim görmeleri gerekmektedir (Montgomery, 2003, s.150). Özel yetenekli öğrencilerin erken yaşta fark edilmelerinin onların ve onlarla birlikte yaşayan bireylerin de ağır psikolojik sorunlar yaşamalarının önüne geçeceği düşünülmektedir. Örgün eğitim özel yetenekli öğrenci için sıkıcı olabilir ve bu durumdan ötürü okula karşı istenmeyen davranış gösterebilirler. Bu sebeple başarısız bile olabilirler. Örgün eğitimin ilk yıllarında kolayca başarı elde ederler. Bu bağlamda öğrencide fazla çaba harcamadan hep başarılı olacağı hissi yaratır. Ama etkili ve etkin çalışma yöntemini kazanmazsa ilerleyen okul yıllarında başarısızlıklar göstermeye başlayacaktır. Erken yaşlardan itibaren çalışma ve düzen disiplini geliştirmesi ve kendi seviyesine uygun hedefler belirlemesi gerekir. Bunun içinde özel bir alaka ve eğitim öğretim imkânına sahip olması şarttır. Bu öğrenciler var oldukları coğrafya için birer hazinedir. Bu hazinelerin iyi işlenmemesi kaybolup gitmesine sebep olur. Toplumların gelişmişlik seviyesi bu hazinelerini ne kadar parlattığıyla ölçülür. Özel bireyler yetenekleri çerçevesinde başıboş

birakılıp ilgilenilmediğinde, yaratıcılıkları ve hayal güçleri desteklenmediğinde bazen kendilerine ve çevrelerine kötü zamanlar yaşatabilirler. En değerli şeyleri olan zamanlarını etkin ve doğru bir şekilde kullanmayı öğrenemediklerinde faydasız işlerle meşgul olabilmektedirler. İşte tüm bu sebeplerden ötürü onun sosyal, duygusal zekâ gelişimlerini de dikkate alan yardımların sağlanması çok önemlidir. Bu yardımlar sayesinde özel yetenekli bireyler yaşadıkları toplumda hem daha memnun hem de daha yaratıcı olurlar. Ne kadar erken ve doğru eğitim almaları sağlanırsa o kadar etkili katkı sağlanır. Özel yeteneklilerin kesinlikle özel eğitim dışında kalmaması gerekir çünkü ülke ve insanlık için çok önemli bir değer kaybolmaktan bu şekilde korunur.

Sonuçta anlaşılmaktadır ki özel yetenekli mucize öğrencilerin var olan yaratıcılıklarını en üst şekilde ortaya koymasını sağlamak ülkenin geleceği için önemlidir (Özbay, 2013, s.101). Özel yetenekli öğrencilerin eğitimi konusunda uygulanacak yöntem ve teknikler son yıllarda üzerinde sıkça bahsedilen konulardır. Her ülkenin kendi eğitim kültüründen yola çıkarak vizyoner bir eğitim metodu bulunmaktadır. Uygulanan her metodun güçlü ve zayıf yönlerinin bulunması mümkün olmaktadır (Kılıç, 2010, s.5).

2.1.2.2. Özel eğitimin tarihi. Eğitimin amacı bireysel potansiyelini geliştirmek ve işlerliğe dönüştürmektir (MEB, 1991). Bu nedenle, eğitim süreçleri bireye özel olarak düzenlenmelidir. Her bireyin özel durumlarına göre düzenlenmiş bir eğitim, "Altın Nitelikli Sınıf" olarak adlandırılan özel yetenekli bireylerin yeteneklerini de ortaya çıkarabilir (Enç, 1979, s.44). Ancak, gerekli olan eğitim koşulları, alanları ve öğretmenler sağlanmadığı takdirde bu yetenekler zamanla kaybolabilir. Eğitim eşitliği negatif durumdaki öğrenciler için de pozitif durumdaki öğrenciler için de eşit miktarda önemlidir. Her iki durumdaki öğrenciler için de eşit ve özel bir eğitim eşitliği ilkesine uygun bir şekilde sağlanmalıdır. Tarihte özel yetenekli bireylerin formal eğitimine ilk olarak Türkler başlamışlardır (Akyüz, 1982, s.30). Bazı tarihçilere göre, bu kökenin kaynağı II. Murat dönemine kadar uzanabilir ancak Fatih Sultan Mehmet döneminde, 1455 yılında geliştirilen Enderun sistemi sayesinde birçok özel yetenekli kişinin yetişmesine olanak tanınmıştır. Bu çalışmalar zamanla değişik formlarda sürdürülmüş ve günümüze kadar devam etmiştir (Karabulut, 2010, s.5).

2.1.2.2.1. Türkiye'deki üstün yetenekliler eğitimi. Türk eğitim tarihi Nizamiye Medreseleri döneminde Selçuklular tarafından başlamıştır (Bulut, 2016, s.9). Osmanlı

İmparatorluğunun uzun yıllar ayakta kalmasının bir nedeni ise özel yetenekli öğrencilerin başarılı bir şekilde eğitilmesidir (Tuncay, 2015, s.5). Enderun Mektepleri, Türkiye tarihinde özel yeteneklilere eğitim vermeyi amaçlayan en önemli kurumlardan biridir. Ancak 1700'lerin başında sadece zengin ailelerin çocuklarına eğitim verilmeye başlanması ve devşirme kuralının terk edilmesi sonucu, mektepte düzen ve disiplin bozulmuş ve nihayetinde İkinci Meşrutiyet sonrasında kapatılmıştır (Atlı ve Balay, 2016, Başgöz, 1995, Baykoç Dönmez, 2014, Bilgili, 2000, Kontaş ve Yağcı, 2016).

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan sonra, eğitim sistemindeki eksiklikler giderilmeye çalışılmıştır. İlk olarak, 1929 yılında, "Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Kanun" (1416 Sayılı Kanun) yürürlüğe konmuş ve bu yasa çerçevesinde, lise ve üniversite mezunları arasından başarılı olanlar batı ülkelerinde eğitim almak üzere seçilmeye başlanmıştır. Daha sonra, 1940 yılında, "Köy Enstitüleri Kanunu" (3803 Sayılı Kanun) çıkarılmıştır ve bu kanun kapsamında, ülkenin kalkınmasını hızlandırmak amacıyla köy enstitüleri kurulmuş ve diğer öğrencilerden daha başarılı olanların burada eğitim alması sağlanmıştır (Baykoç Dönmez, 2014, s.294-296; Bulut, 2016, s.12-14).

Tarihte ülkemizde müzik ve sanat alanındaki yetenekli bireylerin eğitimi için 1948 yılında İdil Biret-Suna Kan Yasası olarak anılan yasa çıkartılmıştır. 1957 yılında yasa kapsamı genişletilerek yetenekli çocuklar için yurt içi ve yurt dışı eğitim imkânı sunulmuştur. İlkokul düzeyinde üstün zekâlı çocuklar için 1966 yılında "pilot proje" adıyla bir program taslağı hazırlanmıştır. 1970 yılında Anadolu Liseleri açılarak sınavda başarılı olan öğrencileri eğitim almaya kabul etmeye başlanmıştır. TÜBİTAK her yıl yarışmalar düzenleyerek fen ve matematik derslerine ilgi uyandırmaya çalışır ve dereceye giren öğrencilere ödüller verir. Üstün Yetenekliler Eğitim Programı (ÜYEP), TÜBİTAK ile Anadolu Üniversitesi işbirliği sonucu 2007 yılında kurulmuştur. Bu program, zekâ, üstün zekâ ve yaratıcılık konularında araştırmalar yapmakta, tanılama yapmak ve farklılaştırılmış eğitim sunmak gibi görevleri yürütmektedir. 1989 yılında, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri, başarılı öğrencileri eğitmek için sınavla öğrenci kabul etmeye başlamıştır (Akarsu, 2001, s.49). 2014 yılından bu yana, bu kurum zekâ, üstün zekâ ve yaratıcılık araştırmaları yapmakta, zekâ ölçümleri yapmakta ve farklılaştırılmış eğitim ve rehberlik faaliyetleri yürütmektedir (Genç, 2016, s.59-62). 1993 yılında, Ek Ders Uygulama Okulu olarak başlayan ve sonrasında Bilim ve Sanat Merkezleri olarak tanınan kurumlar, Türkiye'de özgün bir modeldir. Bu merkezler, özel yetenekli öğrencilerin kendilerine uygun programlarla eğitim alabilecekleri en başta gelen kurumlardır (Bilgili, 2000, s.67).

2.1.2.2.2. Dünyada üstün yetenekliler eğitimi. Bugün, bazı ülkeler, üstün yeteneklilerin eğitimini ulusal bir öncelik olarak kabul etmişlerdir. Bu bireyler için, ayrı eğitim ve birlikte eğitim gibi öncelikli eğitim uygulamaları bulunmaktadır. Gelişmiş ülkeler, üstün yetenekli eğitimini ulusal bir çıkar konusu olarak görürler ve bu konuda istikrarlı politikalar geliştirirler (Genç, 2016, s. 51).

Eğitim sistemi içindeki özel yetenekli öğrencilere yer verilmesi, 1944 yılında İngiltere'de başlamıştır. 1998 yılından itibaren, bu çalışmalar daha ciddi bir şekilde sürdürülmüş ve eğitim müfredatında özel yetenekli öğrencilere daha fazla yer verilmiştir. Günümüzde İngiltere, üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilere bütünlük bir yaklaşımla eğitim vermektedir. Okullar, her öğrencinin farklılığını tanıyarak ve ona göre müfredat hazırlamak suretiyle bu yaklaşımı uygulamaya çalışmaktadır (Kılıç, 2010, s.29). Ayrıca ülkede özel yetenekli bireylere yönelik eğitim veren iki okul, sanatsal eğitim veren pek çok okul, Ulusal Üstün Zekâlılar Derneği ve Ulusal Müfredat Zenginleştirme Derneği gibi önemli kurumlar bulunmaktadır. Oxford Brookes Üniversitesi Westminster Eğitim Enstitüsü de özel yetenekli bireyler ile ilgili personellere eğitim vermektedir (Mönks ve Pflüger, 2005, s.28). Ancak ülkede özel yetenekli çocuklar için ayrı bir okul bulunmamaktadır.

Almanya, özel yeteneklilerin eğitiminde öncü bir ülkedir. İlk olarak 1913 yılında özel bir sınıf açılarak bu alanda adım atılmıştır. Zamanla ülkenin önemli kent merkezlerinde özel sınıflar yayılmış ve 1917 yılında yetenekli öğrenciler için bir okul kurulmuştur (Enç, 2005, s.205). Almanya, üstün yetenekli öğrenciler için kaynaştırıcı ve bütünlük eğitim uygulaması ve özel sınıf seçeneği sunmaktadır. Thuringia Anayasası, üstün zekâlı çocuklara bireysel destek sağlamayı zorunlu kılar.

İsviçre, 2000 yılından beri üstün ve özel zekâlıların tanımlanması ve desteklenmesi için kendi politikalarını uygulamaktadır. 2009 yılında, ortaokul ikinci kademe öğrencilerine yönelik yapılan hükümet girişimiyle gerçekleştirilen özel yetenekli bireylerin eğitim programı bu bireylerin eğitimine yönelik atılan ilk adım olarak sayılabilir. Bu programda, matematik, doğa bilimleri, sosyal bilimler ve beşeri bilimler alanlarından birinde özel yeteneğini gösteren öğrencilerin eğitimine yönelik 20 farklı program bulunmaktadır. Ancak, coğrafik şartlar nedeniyle her üstün yetenekli bireyin bu programa erişememesi nedeniyle projenin ülke çapında istenilen başarıya ulaşamadığı görülmüştür (Kılıç, 2018, s. 137).

Finlandiya, genel eğitim politikasındaki başarısına rağmen, özel zekâlı ve yeteneklilerin eğitimi konusunda eksik kalmıştır. Özel eğitim ülke çapında desteklenir, ancak bu eğitim içerisinde özel zekâlı ve yeteneklilerin eğitimi yer almaz. Kamusal eğitim sistemi içerisinde de özel zekâlı ve yeteneklilerin eğitimi doğru bir şekilde anlaşılmamış ve desteklenmemiştir. Eğitim müfredatı ve toplumun bakış açısı özel yeteneklilerin eğitim ihtiyaçlarını karşılayamamaktadır. Öğretmenler de özel zekâlı ve yetenekli çocukların eğitiminde nasıl destek verileceğini ve ayırt edileceğini bilmezler (Kılıç, 2018, s.137).

İsrail, özel zekâlı ve yetenekli öğrencilerin eğitimine çok önem vermektedir ve 1988 tarihli Özel Eğitim Kanunu gereğince devlet bu öğrencilere özel eğitim vermekle yükümlüdür. İsrail, bu amaçla özel donanımlı okullarda özel sınıflar sunmaktadır ve öğrenciler, okul öncesinden başlayarak tüm yaş gruplarına yönelik olan okul sonrası faaliyetler, haftalık zenginleştirme programları ve özel donanımlı okullardaki sınıflarla eğitilir. Ülke çapında yapılan tanımlama aşamasından sonra nüfusun %1-2'si özel donanımlı okullardaki sınıflarda eğitim alır. Kudüs'te bir dâhiler okulu bulunmaktadır ve bu okulda seçilmiş profesörler ders verir. Burada, öğrenciler not tutmadan, zekâ ve mantık jimnastiği yaparak ve yaşayarak öğrenir ve genetik ve teknolojiye öncelik verilir (Kılıç, 2018, s.138).

Güney Kore, 2000 yılında Özel Zekâlı ve Yetenekliler Eğitiminin Teşvik Yasası'nın (GTEPA) ve 2002 yılında Özel Zekâlı ve Yetenekliler Eğitiminin Teşvikinin İcra Kararı'nın (GTEPED) yürürlüğe girmesiyle özel zekâlı ve yetenekli öğrencilerin eğitimi için tam teşekküllü bir yasal düzenleme sistemi kurdu. Bu yasal düzenlemeler sayesinde özel zekâ ve eğitimi tanımları gelişti ve özel yetenekli öğrencilerin eğitimi öncelikli hale geldi. Hükümet, çeşitli bakanlıkların ortak çalışması ile bu öğrencilerin eğitimi için kapsamlı bir plan hazırladı ve yeni tip eğitim kurumları, sınıflar, merkezler ve idari sistemler gibi çözümler sunuldu. 2000'lerin sonunda, Güney Kore'de özel yetenekli öğrencilerin eğitimi farklı bir döneme girdi (Akt. Kılıç, 2018, s. 138).

Amerika'da her okul farklı eğitim modelleri uygular. Öncelikli olarak üstün zekâlı ve yetenekli öğrencileri tanır ve onlara ileri akademik yerleştirme programları sunar. Üstün zekâlı öğrenciler için "hızlandırma ve zenginleştirme" gibi uygulamalar bulunmaktadır, bu uygulamalar arasında sınıf atlama, ders alma, orta öğretime erken başlama, yükseköğretime erken katılma gibi seçenekler yer alır. Bölgesel yönetimler eğitim sistemi içinde de değişik seçenekler sunar, bu seçenekler arasında yatılı üstün yetenekliler okulu, Uluslararası Bakalorya ve Matematikte Üstün Yetenekli Gençlerin İncelenmesi gibi projeler yer alır.

Mentorlar da öğrencilerin kişilik ve beceri gelişimine katkıda bulunan etkili zenginleştirme yollarındandır (Akt. Kılıç, 2018, s. 139).

Kanada'da üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi bölgelere göre farklılık gösterir. Alberta ve Ontario gibi bazı bölgelerde üstün yetenekli öğrencilere özel eğitim hizmeti sunan yasalar bulunurken, diğer bölgelerde bu tür bir yasa yoktur. 5 eyalet üstün zekâlıların eğitimini destekleyen belgeler yayınlamıştır ve bu destek hızlandırma eğitimini de kapsamaktadır. Nova Scotia, New Brunswick ve British Columbia gibi diğer eyaletler de üstün zekâlıların eğitimine ilişkin benzer bilgiler sunsa da daha az detaylıdır (akt. Kılıç, 2018, s.140). Üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi için eyalet bütçesinden ciddi miktarda para ayrılır, ancak ulaşım, okul denetlemeleri, özel programlar ve diğer hizmetler gibi masraflar yerel eğitim müdürlükleri tarafından karşılanır (TBMM, Üstün Yetenekli Çocukların Keşfi, 2012:300).

Yeni Zelanda'da 2003 yılında, özel yetenekli çocuklar için destek ve hizmet sunulmasına yönelik bir yasa yürürlüğe girdi. 2004 yılında Eğitim Bakanlığı, özel zekâlı ve yetenekli öğrencilerin nasıl tanımlanması ve desteklenmesi gerektiği konusunda bir araştırma yayınladı (Riley, Bevan-Brown, Bicknell, Carroll-Lind, and Kearney'den akt. Kılıç, 2018). Bu araştırmanın sonuçlarına göre, özel zekâlı ve yetenekli çocukların ihtiyaçlarına göre eğitim verilmesi gerektiğine dikkat çekilmiş ve gerekli adımların atılması amaçlanmıştır (Ministry of Education, akt. Kılıç, 2018, s.140). Okullar, özel zekâlı ve yetenekli öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamak için farklı uygulamalar yapabilir, örneğin farklılaştırma, zenginleştirme, hızlandırma, özel okul programları, küme gruplandırması, değerlendirilmiş kaynaklar ve öğretim programı modeline yer verilmektedir (Kılıç, 2018, s.136).

Rusya'da özel yetenekli öğrencilerin eğitimi, 1950'li yıllarda kurulan iki farklı tip okul tarafından başlatılmıştır. Birinci tip okullar, üniversitelerin bir parçası olan "Bilim Kentleri" adı verilen okullardır ve ortaokul öğrencilerine fen bilimleri ve matematik gibi ileri düzey dersler sunarlar. İkinci tip okullar ise sanatsal alanlarda eğitim verir (Akarsu, 2001, s. 33). Rusya, 1950'li yıllarda özel yetenekli öğrencilerin eğitimine odaklanmış ve Sputnik uydusunu uzaya fırlatmasıyla tüm dünyanın ilgisini çekmiştir.

Norveç ve Danimarka gibi Avrupa ülkelerinde, eğitime ayrılan bütçenin fazlalığı nedeniyle, özel yetenekli bireyler için ayrı bir okul ya da sınıf bulunmaz. Bunların eğitimi, uzmanlar tarafından küçük yaşlarda bireysel olarak yapılır ve aynı ortamda yaşlılarıyla

birlikte, kendilerine özel programlarla eğitilmeleri sağlanır (Akarsu, 2001, sayfa 34). Ayrıca ülkelerin başarısının nedenini araştırdıklarında, özel yetenekli öğrencilere verilen önemin etkili olduğunu keşfettiler.

2.1.2.3. Özel Eğitimin hukuki dayanakları. Temel eğitim hakkı, ulusal ve uluslararası mevzuatta yer alan bir kavramdır ve bütüncül bir eğitimi tanımlamaktadır. UNESCO'nun 1994 tarihli Salamanca Bildirgesi, kapsayıcı eğitimin çıkış noktasının özel eğitim gereksinimi olan bireylere eğitim imkânı ve eşitliği sağlamak olduğunu vurgular. Bildirgede ayrıca "herkes için eğitim", "eğitim her çocuğun hakkı", ve "her çocuğun farklı özelliklere, ilgi, yeteneğe ve öğrenme ihtiyacına sahip olması" gibi temel ilkeler tanımlanır. Bu ilkeler eğitim hakkının da temelini oluşturur. UNESCO, eğitim hakkının evrensel bir hak olduğunu ve bu hakkın herkes için gerçekleştirilmesine yönelik stratejiler, aktiviteler ve süreçler öngörür. Ülkemizde, özel eğitimin hukuki dayanaklarının güncellenmesi ile yapılan ve yapılması gereken yasal düzenlemeler bulunmaktadır. Bu düzenlemelerin ulusal ve uluslararası tarihsel süreç içerisindeki gelişimleri bir tablo olarak aşağıda verilmiştir.

2.1.2.3.1. Uluslararası yasal düzenlemeler. Uluslararası sözleşmeler taraf olan devletler için hukuki bağımlılık doğuran belgelerdir ve bu devletlere ulusal yasalarını uluslararası sözleşmelerle uyumlu hale getirme zorunluluğu getirir (Sak, Toraman, 2020, s.11, 42; Tanyeri, 2019, s. 46).

Tarih	Yasal Düzenlemenin Adı
1924	Cenevre Çocuk Hakları Bildirgesi
1948	İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi
1952	Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
1971	BM Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi
1989	BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme
1990	Herkes İçin Eğitim Dünya Konferansı
1994	UNESCO Salamanca Bildirgesi
2000	Dünya Eğitim Forumu

Uluslararası mevzuat çerçevesinde, temel metinlerde özel ve kapsayıcı eğitim haklarının hükümlerine yer verilmiştir. Bunlar;

1. Cenevre Çocuk Hakları Bildirgesi (1924): Uluslararası ilk sözleşme olarak kabul edilen bildirmede çocukların bedensel, ruhsal ve fikri gelişimlerinin teşvik edilmesi, terk edilmiş çocukların korunması, her türlü istismardan korunması ve kardeşlik duyguları içinde yetiştirilmeleri amaçlanmıştır.

2. İnsan Hakları Bildirgesi (1948): 2. maddesinde genel olarak hak ve özgürlüklerin herkes tarafından eşit şekilde kullanılabilmesi ifade edilir. Ayrıca, 26. maddesinde de eğitim hakkının temel alındığı, herkesin bu haktan yararlanabileceği ve en az ilköğretimin parasız ve zorunlu olması gerektiği vurgulanır.

3. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (1952): Sözleşmede tanınan hak ve özgürlüklerin herhangi bir ayrımcılık yapılmaksızın herkes tarafından yararlanabilmesi gerektiği belirtilmiştir. Maddelerde belirtilen faktörlere göre; cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaat, ulusal veya toplumsal köken, ulusal bir azınlık durumu, servet, doğum gibi faktörlere dayalı ayrımların yapılmasının yasaklandığı ifade edilmiştir.

4. Birleşmiş Milletler Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi (1971): Sözleşme, insan haklarına saygının ve bu hakların korunmasının artırılması amacıyla eğitimle ilgili konularda; erişilebilirliğin artırılması, zorunlu eğitim, orta ve yükseköğretim, ailelerin çocuklarının eğitim haklarının güvence altına alınması gibi hükümler içermektedir.

5. Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (1989): Sözleşmenin 2. maddesinde, her çocuğun, nereden geldiği, hangi ırka, renge, cinsiyete, dile, siyasi ya da düşünce tarzına, ulusal ya da etnik kökene, mülkiyete, sakatlık durumuna, doğuş şartlarına veya başka hangi statülere sahip olursa olsun, herhangi bir ayırım gözetilmeden eşit haklara sahip olduğu belirtilmektedir. Sözleşmeyi imzalayan devletler bu maddeyi uygularken çocuğun en yüksek faydasını dikkate almalıdır.

7. Herkes İçin Eğitim Dünya Konferansı (1990): AB, özel çocuklar ve gençlerin genel öğretim sistemi içinde kaynaşması gerektiği konusunda bir ilke belirlemiştir. Bu ilke, üye ülkelerin kendi eğitim politikaları ve sistemlerine göre özel öğrencilerin genel öğretime katılması veya teşvik etme görevlerinin yerine getirilmesini öngörmektedir. Ayrıca, tüm öğretim kurumlarının özel öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamaları ve özel öğrencilere mümkün olan en yüksek düzeyde eğitim sağlamaları, bağımsızlıklarını ve topluma katılmalarını teşvik etme amaçlı olmalıdır.

8. UNESCO Salamanca Bildirgesi (1994): 92 hükümet ve temsilci, dünya konferansında toplanarak, normal eğitim sistemi içindeki özel eğitim ihtiyacı olan çocuk, genç ve yetişkinlerin eğitimine ihtiyaç duyduklarını ve bu ihtiyacın aciliyetini vurgulayarak bu bildirgeyi yayınlamıştır. Bildiride, her çocuğun eğitim hakkının bulunduğu ve eğitim sistemlerinin özellik ve ihtiyaç çeşitliliğine göre düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Normal okullarda okumaları ve bu okullarda ihtiyaçlarını karşılayan, öğrenci merkezli eğitim sistemiyle yetişmeleri gerektiği vurgulanmıştır. Bildirgenin belirleyici ilkeleri arasında "Herkes için eğitim", "Her çocuğun eğitim hakkı", "Her çocuğun özgün özellikleri, ilgisi, yeteneği ve öğrenme ihtiyacı var" yer alır. Bu bildirge 1994 yılından bugüne, özel eğitim gereksinimi olan engelli çocukların eğitim sistemi dışında kalmasını önlemek amacıyla genişletilmiştir.

9. Dünya Eğitim Forumu (2000): "Dakar Eylem Çerçevesinde hedeflenen seviyede "Herkes için eğitimi" gerçekleştirmek için gerekli olan faaliyetleri tanımlar ve katılanlar tarafından onaylanmıştır.

2.1.2.3.2. Ulusal yasal düzenlemeler. Özel eğitim temelinde taraf devletler için hukuki bağlayıcılığı olan uluslararası sözleşme ve belgelerin yanı sıra, ülkemizde oldukça önemli ulusal yasal düzenlemeler de hayata geçilmiştir.

Sayı	Tarih	Yasal Düzenlemenin Adı
1416	1929	Ecnebi memleketlere gönderilecek talebe hakkında yasa
6660	1948	Olağanüstü yetenekli öğrenciler için yasa
222	1961	İlköğretim ve Eğitim Kanunu
1739	1973	Milli Eğitim Temel Kanunu
2709	1982	Türkiye Cumhuriyeti Anayasası
2916	1983	Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu
573	1997	Özel Eğitim Hakkında K.H.K.
5580	2007	Özel Öğretim Kurumları Kanunu
2021(Yenilenme)		Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği

1. Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Yasa (1929): 1416 sayılı kanun, 08.04.1929 tarihinde kabul edildi ve 16.04.1929 tarihinde Resmi Gazetede yayımlandı. Bu kanun, yurt dışında eğitim almak isteyen öğrencilerin resmi-burslu statüde

gönderilme, seçim esasları, öğrenim esasları, mali hükümleri ve yurda dönüş şartlarını belirler. MEB tarafından her yıl seçim sınavı ile burslar verilir ve aynı öğrenimi almak isteyenler bu sınava girmek zorundadır. Bu yasa, üstün yetenekli gençlerin yetişmelerine yardımcı olmak için olumlu bir tedbirdir (Enç, 2005).

2. Olağanüstü Yetenekli Öğrenciler İçin Yasa (1948): Türkiye'de, 1948 yılından bu yana, yetenekli çocuklar için müzik ve görsel sanat alanındaki olanaklar yasal olarak tanımlanmıştır. İlk olarak İdil Biret ve Suna Kan'ın yurt dışındaki eğitimleri hedeflenen 5245 sayılı yasadan sonra, 1966'da daha geniş kapsamlı bir yasa olan 6660 sayılı yasa kabul edilmiştir.

3. İlköğretim ve Eğitim Kanunu (1961): 05/01/1961 yılında kabul edilen ve yürürlüğe geçen kanunun 1. Maddesi ile ilköğretimi herkesin beden, zihnen ve ahlaki gelişmesine hizmet edecek şekilde milli gayelere uygun temel eğitim ve öğretim olarak tanımlar. Madde 2 ise ilköğretimin zorunlu, parasız, erkek ve kız çocuklar için mecburi olarak devlet okullarında verilmesini emreder. Aynı zamanda 12. madde ile de zihinsel, bedensel, ruhsal ve sosyal engelli çocukların özel eğitim alması kanunlarla garanti altına alınır.

4. Milli Eğitim Temel Kanunu (1973): 14/06/1973 tarihinde kabul edilen bu kanunun temel ilkeleri arasında "Genellik ve Eşitlik", "Eğitim Hakkı" ve "Fırsat ve İmkân Eşitliği" bulunur. Bu ilkelerin düzenlendiği 4. madde eğitim kurumlarının herkese açık olduğunu, dil, ırk, cinsiyet, engellilik ve din ayrımı gözetilmeksizin eğitim hakkı tanındığını belirtir. 8. madde 1. fıkrasında ilköğretimin her Türk vatandaşının hakkı olduğu, sonraki eğitim kurumlarından ise ilgi, istidat ve kabiliyetlerine göre yararlanma hakkı tanındığı belirtilir. Öte yandan, özel eğitim ve korunmaya muhtaç çocuklar için özel tedbirlerin alınacağı 8. madde 3. fıkrası ile garanti altına alınmıştır.

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1982): 18/10/1982 kabul edilen anayasanın 10. Maddesi "Herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeden kanun önünde eşittir." hükmünü içermektedir. 27. Maddesi, "Herkes bilim ve sanatı serbestçe öğrenme, öğretme, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakkına sahiptir" ifadesiyle eşit uygulamaları desteklemektedir. 42. Maddesi "Herkes eğitim ve öğrenim hakkına sahip, bu hakkın kapsamı kanunla belirlenir ve düzenlenir. İlköğretim herkes için zorunlu ve Devlet okullarında parasızdır. Devlet özel eğitime ihtiyaç duyanları topluma yararlı kılmak üzere tedbirler alır." olarak tanımlanmıştır. Eğitim hakkı, temel insan haklarından biri olarak önemli bir şekilde hüküm altına alınmıştır.

6. Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu (1983): Amacı, Türk Milli Eğitim sistemi çerçevesinde özel eğitime muhtaç çocukların eğitilmesi, iş ve meslek sahibi yapılması ve topluma uyum sağlamalarını düzenlemektir. Bu Kanun, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı özel eğitim kurumları ve özel gereksinimli çocukları kapsar. "Özel eğitim", özel olarak yetiştirilmiş personel ve eğitim programları ile çocukların özelliklerine uygun ortamda verilen eğitimidir. 1983 yılında çıkarılan 2916 sayılı "Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu" özel gereksinimli çocuk ve gençlere eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak amacıyla hazırlanmıştır ve uygulamaları yönlendirmiştir. Bu Kanunun yer aldığı bölümler özel eğitim kurumları ve görevlerini, özel gereksinimli çocukların tespit, yerleştirme ve izleme gibi konuları içermektedir. Bu Kanunda, çocukların eğitim hakkının korunması ve başarıya ulaşması için belirlenen önemli ilkeler şunlardır:

- Her çocuğun eğitim hakkı vardır.
- Özel eğitim, genel eğitimin bir bütünüdür ve ayrılmaz bir parçasıdır.
- Her çocuğun ihtiyacı olan özel eğitim hizmetlerinden yararlanması gerekir.
- Her çocuğun bireysel farklılıkları dikkate alınarak eğitilmesi gerekir.
- Eğitim gereksinimi olan çocukların normal akranlarıyla aynı ortamda eğitilmesi esastır.
- Eğitimin erken başlaması, çocuğun gelişimini olumlu yönde etkiler.
- Ömür boyu sürekli özel eğitim gereklidir, okul öncesi, ilk, orta, yükseköğretim düzeyleri dahil özel eğitim verilmelidir.
- Özel eğitimin tek elden planlanması ve yürütülmesi gerekir.
- Özel eğitim için işbirliği ve eşgüdüm şarttır.

7. Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1997): 06/06/1997 yılında yürürlüğe giren bu kararnamenin amacı, özel eğitim gerektiren kişilerin genel eğitim ve mesleki eğitimi tamamlamak için haklarını kullanmasını sağlamaktır. Kararname, özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim hizmetlerine erişmelerine ve bu hizmetleri sunan okulları, kurumları ve programları kapsamaktadır. Kararnamenin tanımına göre, "özel eğitim gerektiren birey", diğerlerinden özellikleri ve eğitim yeterlilikleri bakımından anlamlı şekilde farklı olan kişiyi ifade eder. "Özel eğitim" ise, özel eğitim gerektiren kişilerin eğitim ihtiyaçlarına uygun olarak özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri kullanılarak verilen eğitimi ifade eder. Temel ilkeler aşağıdaki gibidir:

- İlgi, istek, yeterlilik ve yeteneğe uygun olarak özel eğitim hizmetlerinden yararlanmak önceliklidir.
- Erken başlama önemlidir.
- Özel eğitim hizmetleri, mümkün olduğunca sosyal ve fiziksel çevrelerinden ayrılmadan planlanır ve uygulanır.
- Performansa göre uyarlanmış eğitim programları ile birlikte eğitim önceliklidir.
- Her türlü rehabilitasyonlarla sürekli eğitim sağlanır.
- Bireyselleştirilmiş eğitim planı geliştirilir ve uygulanır.
- Aile aktif olarak eğitim sürecine katılır.
- Özel eğitim gerektiren bireylerin örgütlerinin görüşleri önemlidir.
- Toplumla etkileşim ve uyum amaçlanır.
- Eğitim programları performansa ve amaçlara uygun olarak uygulanır ve iş ve meslek eğitimi de verilir.

8. Özel Öğretim Kurumları Kanunu (2007): 08/02/2007 yılında, özel eğitim ihtiyacı olan bireylere hizmet veren ve özel olarak yetiştirilmiş personelle birlikte, ileri eğitim programları sunan özel öğretim kurumları olarak tanımlanmaktadır.

9. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (2021): Bu Yönetmelik, 2021 yılında 05/01/1961 tarihli ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu, 14/06/1973 tarihli ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu, 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu, 01/07/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun, 20/06/2012 tarihli ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, 30/05/1997 tarihli ve 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve 25/08/2011 tarihli ve 652 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine dayanılarak yenilenmiştir. Bu Yönetmelikte, g bendi) Bireyselleştirilmiş eğitim programı, özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin gelişim özellikleri, eğitim ihtiyaçları ve performansları doğrultusunda hedeflenen amaçlara ulaşmaya yönelik olarak hazırlanan programdır. Ş bendi) Özel eğitim, farklı gelişim özelliklerine ve eğitim yeterliliklerine sahip bireylerin ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla geliştirilmiş programlar ve uygun ortamlarda sürdürülen eğitimidir. T bendi) Özel eğitim ihtiyacı olan birey, gelişim özellikleri ve eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından farklı olan kişidir. Temel ilkeler olarak özel eğitim; öğrencilerin bireysel farklılıkları, gelişim özellikleri ve eğitim ihtiyaçları dikkate alınarak sunulması, özel eğitim ihtiyacı olanların istek, ilgi, yeterlilik ve yeteneklerine göre yararlanabilmesi, erken

dönemde başlanması, toplumla etkileşim ve uyum sağlamaya yönelik yapılandırılması, diğer öğrencilerle birlikte eğitim görmelerine öncelik verilmesi, kurum ve kuruluşlarla iş birliği, aile aktif katılımı, sivil toplum kuruluşları ile iş birliği gibi konuları kapsar. Bu yönetmelik, özel eğitim ihtiyacı olanların en yüksek kapasitelerini kullanmalarını ve üst öğrenime, meslek hayatına ve toplumsal yaşama en iyi şekilde hazırlanmalarını hedeflemektedir. Özel eğitim, farklı öğrenme becerileri, engellilik, kültürel ve toplumsal farklılıklar gibi birçok faktörü kapsayan geniş bir alandır. Ulusal yasalar incelendiğinde özellikle özel yetenekli çocukların eğitimi için kapsamlı bir mevzuat bulunmaktadır. Ancak, eğitim hakkı temelinde tüm bireylerin kapsayıcı ve nitelikli özel eğitimden yararlanması için ulusal yapıların yetersiz olduğu ortaya çıkmıştır (Tanyeri, 2019, s. 64).

2.1.3. Özel Yetenekli Bireylerde Sanat Eğitimi

Görsel sanatlar eğitimi, herkes için gerekli bir kişilik eğitimi olduğu gibi, özel yetenekli bireylerin keşfedilmesine de yardımcı olan önemli bir alandır. 1980'lerde Clark ve Enid Zimmerman, özel yetenekli çocuklar ve gençler için programlar önermişlerdir. Yetenekli bireyler, sanatsal zekâ kavramı içinde ele alınır ve bu bireyler için genel eğitim dışında daha zengin ve özenli olarak hazırlanan sanat eğitimi programına ihtiyaç duyulur. Bu nedenle, özel yetenekli bireylerin eğitim gördüğü merkezler bu ihtiyacı karşılamaya çalışırlar. Merkezlerdeki sanat eğitimi zihinsel gelişimi ve yaratıcılığı arttırmayı amaçlayan bir eğitim yöntemidir. Literatür incelendiğinde, sanat eğitiminin kişilik ve davranışları olumlu yönde etkilediği bulunmuştur (Yetkin, 1962; Baltacıoğlu, 1971; Hurwitz ve Day, 1995; Aral, 1999; Mercin ve Alakuş, 2007; Yılmaz, 2007; Yolcu, 2009; Buyurgan ve Buyurgan, 2012). Sanat eğitimi aynı zamanda öğrencilerin görsel estetik ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılamaya yardımcı olur. Sanat eğitimi, yaratıcılık ve iraksak düşünmeyi öncelikli olarak eğiten, öğrencilerin kişisel gelişimine uygun yönlendirmeyi hedefleyen bir eğitimidir. Sanat eğitimi, öğrenme ve gelişimi desteklemek amacıyla, yaratıcılık, görme, arama, sorma, deneme ve sonuçlandırma becerilerini geliştirmeyi amaçlar. Günümüzde, sanat eğitiminin teknolojik gelişme ve makineleşme ile birlikte ortaya çıkan sorunları çözmek için çocukların ve gençlerin sanatsal ifade yeteneğini geliştirmeleri önemlidir. Üstün yetenekli öğrenciler için sanat eğitimi programının oluşturulması sırasında, öğrencilerin ilgisini çeken temalar seçilmeli, bu temalara uygun materyaller belirlenmeli ve nasıl temin edileceği araştırılmalıdır. Üstün yetenekli öğrencilerin düşünme becerileri de programın planlanması sırasında göz önünde bulundurulmalıdır (Clark ve Zimmerman, 2004; akt.

Yücel, 2012). David Feldman, özel yetenekli kişilerin sanatçı olabilmeleri için çıraklık, kalfalık, ustalık ve sanatçılık evrelerini geçmeleri gerektiğini savunmuştur ve bu konuda araştırmaları bulunmaktadır. Sanat alanında üstün yetenekli bireylerin çoğunda ortaya çıkan özellikler arasında:

- Kendilerine özgü çizimleri, oran ve yerleştirmeleri vardır.
- Sanatsal çalışmalardan ciddiyetle ve zevk alarak bahsederler.
- Üretimlerinde özgünlük bulunur.
- Yeni malzemelerle ve tecrübelerle tanışmak isterler.
- Boş zamanlarında da sanatsal aktivitelere devam ederler.
- Duygularını ve deneyimlerini sanatla ifade ederler.
- Başka sanatsal çalışmaları değerlendirmek ve eleştirmek için ilgilidirler.
- Üç boyutlu malzemelerle oynamayı sevmektedirler.
- Sanatsal problemleri bulmak ve çözmeyi eğlenceli bir aktivite olarak görürler.
- Sanatsal çalışmalar sırasında normal süreyi aşabilirler.
- Yapmış oldukları resimler tamamen kendi yaratıcı hayal güçlerinin ürünüdür ve diğer resimlerden farklıdır (Usal, 2019, s.44).

Sanat alanında üstün yetenekli bireylerin tanımlanmasında birçok faktör etkili olmaktadır. Örneğin performansları, ürünleri, öğrenci özellikleri, görsel algıları, yaratıcılık düzeyleri ve motivasyonları gibi. Görsel algı, görsel öğelerin tanımlanması, algılanması ve işlenmesi süreci olarak tanımlanabilir ve yaratıcılık sürecinin bir parçasıdır. Sanatsal yaratım, imgelerle düşünmeyi gerektirir ve sanatçının zihnindeki imgeler, dış dünya yoluyla oluşur. Bu, sanat eserinde gerçekte nesnel olarak elde edilmiş zihinsel, duyuşsal ve görsel izlenim öğelerinin yer aldığı anlamına gelir (Karip, 2020). Sanat eğitimi, yaratıcılığı geliştirmek için vazgeçilmez bir yoldur. Bu doğrultuda, çizgi, renk, doku, şekil, boşluk gibi unsurlar birbirleriyle uyumlu olarak kullanılır. Bu unsurlar, sınırları zorlayacak ve farklı bir biçimde kullanılacak şekilde yaratıcılık katkısı sağlayacak çalışma alanı yaratır. Bireyin görsel yeteneğinin gelişimine dair önemli göstergelerden birisi de çizgisel gelişim aşamalarıdır. Bu aşamalar karalama dönemi, şema öncesi dönem, şematik dönem, ergenlik öncesi dönem, mantık çağı ve ergenlik dönemi şeklinde sıralanabilir.

Sanat eğitiminde, özel yetenekli bireylerin gelişimine öncelik verilmelidir. Bu bireyler daha yüksek bir hayal gücüne ve anlatım yeteneğine sahiptirler ve sanatsal faaliyetlere erken başlarlar. Sanat eğitimi, onların doğalarına uygun ve zenginleştirilmiş bir

öğretim programı ile farklılaştırılmalıdır. Farklı etkinlikler, güzel yazı, çizim, seramik, tasarım ve kukla gösterisi gibi, farklılaştırılmış eğitim kapsamında sunulabilir.

2.1.3.1. Görsel sanat eğitimi. Sanat eğitimi, bireyin estetik duyarlılığını geliştirmek için öncelikli olarak yer alması gereken bir süreçtir. Bu süreçte, amaç sanatçı olmak değil, sanat yoluyla bireyin estetik hazzını artırmaktır. Sanat alanında yetenekli olan öğrencilerin keşfedilmesi ve yeteneklerine göre yönlendirilmeleri de önem arz etmektedir. Ayrıca, sanat ve spor alanında özel yetenekli çocukların eğitimi de önemlidir. Bu çocuklar için oluşturulan farklı programlar, sanat eğitimi sürecinde yaratıcı öğretmen tarafından uygulanmalıdır (Akalin (ed), Buyurgan, 2021, s: 80). 2018 yılında güncellenen Görsel Sanatlar dersinin önemi, her yaş grubundan bireyin estetik bilincini kazanmasına ve kendini ifade etme becerilerini geliştirmesine olanak tanınmasından kaynaklanmaktadır. Bu ders, bir bireyin sanatçı olmasını gerektirmez, ancak görsel okuryazarlık, estetik bilinç ve görsel algı gibi özellikler kazandırabilir. Dersin öğretim programı, bireylerde görsel sanatlarla ilgili özelliklerin bulunmasını hedeflemektedir. Bu özellikler arasında görsel sanatları anlayış, bilgi, beceri, algı, etik davranış, güncel kültür-sanat ve meslekler gibi konular da bulunur.

Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'nın amaçlarını araştırdığımızda bu dersi alan bireylerin sahip olması gereken nitelikler şunlardır: Görsel sanatlarla ilgili olarak görsel okuryazarlık, estetik ve algı bilinci bulunması; kavramlar ve uygulamalar konusunda bilgi, beceri ve anlayış sahibi olması; tartışmalara katılabilme ve değerlendirebilme becerisi; alanın doğasını ve kökenini inceleme ve değerini sorgulama; güncel kültür-sanat eserlerini bilinçli bir şekilde izleme; kültürel mirasın değerini anlama ve koruma; bilgi, malzeme, beceri ve teknolojiyi etkin ve güvenli bir şekilde kullanarak düşüncelerini ifade etme; diğer disiplinlerle bağlantı kurma; etik davranış sergileme; ilgili meslekleri tanıma; öğrenmeye ve uygulamaya istekli olma (MEB, 2018). Sanat eğitiminin faydalarını Yolcu (2009) bir çalışmasında şöyle belirtmiştir: Sanat eğitimi gereklidir çünkü bireyin yaratıcı gücünü ve potansiyelini eğitir, estetik düşünce ve bilincini düzenler. Sanat, bireyin sosyal ilişkilerini düzenlemesini, işbirliği ve yardımlaşma becerilerinin gelişmesini, doğru seçme ve ifade etme becerileri kazanmasını, üretken olmayı ve bir işi başlatıp tamamlamanın sevincini hissetmesini sağlar. Sanat eğitimi, gözlem yapmayı, orijinaliteyi, buluşlar yapmayı ve kişisel yaklaşımları destekler ve pratik düşünce becerisini geliştirir. Bireyin el becerisini ve sentez yapma yeteneğini artırır. Genel olarak, sanat eğitimi görsel sanatlar dersi öğretim programlarında bulunur ve önemli bir rol oynar. Bu ders, öğrencilerin zihinsel ve fiziksel

aktivitelerle yaratıcı süreçlerini ortaya koymasını hedefler ve kültürel değerlerin geliştirilmesine estetiksel yönden katkıda bulunan bireyler yetiştirmeyi amaçlar (Akkurt, Boratav, 2018, s. 56).

Ülkemizde sanat eğitimine ilginin artırılması gerekir. Bu ilgi sonucunda, yaratıcı ve özgün bir zihne sahip gençler önemli keşiflere imza atabilir. Her bireyin sanat eğitimi alması, zihninde aydınlanan fikirlerinin somut hale getirilmesini sağlar ve bu yüzden önemli bir konudur. San (2010) tarafından yapılan bir çalışmada, sanat eğitimi tanımı okul içi ve dışı yaratıcı sanatsal eğitim olarak tüm sanat alanlarını ve formlarını kapsayan bir olgu olarak verilmiştir. Sanat eğitiminin amacı San'a (1977) göre sanat yoluyla eğitimidir veya diğer değerli sanat eğitimcisi Kırıoğlu'na (2002) göre sanatı öğretmek ve yaşatmaktır. Sanat eğitimi, bireylerin yaratıcılık potansiyelini geliştirir ve uygar bir toplum oluşmasını sağlar (Artut, 2013). Çocukların yaratıcılık yeteneğinin gelişmesi için görsel sanatlar dersleri önemlidir (Bell'den akt. Akkurt ve Boratav, 2018). Sanat eğitimi düşünme becerilerini arttırarak bireyin bilişsel işlem etkinliklerini geliştirir ve problemleri estetik açıdan değerlendirme olanağı sunar (Artut, 2013). Nitelikli bir sanat eğitiminin gerekliliği, sanat eserleriyle karşılaşıldığında ortaya çıkar (Yolcu, 2009).

2.1.4. Bilim ve Sanat Merkezileri

2.1.4.1. *Bilsem öğretim programlarının amaçları ve ilkeleri.* MEB, 1992 yılında "Ek Ders Uygulama Okulu" adı verilen ve 1995 yılında "Bilim ve Sanat Merkezleri" olarak değiştirilen bir programla özel yetenekli öğrencilerin eğitimine devam etmiştir. Bu merkezlerin amacı, 2020 yılında güncellenen yönergesinde tanımlanmıştır. Özel yetenekli öğrencilerin eğitimine odaklanan merkezlerdeki eğitim, Atatürk ilke ve inkılaplarını benimsemeleri, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve demokratik ilkelerle insan haklarının korunması, çocuk hakları, uluslararası sözleşmeler ve hakların doğru kullanımı, başkalarına saygı, sorumluluk alma bilincinin geliştirilmesi gibi konuların eğitimini de kapsar. Merkezler bireylerin ulusal ve evrensel değerleri tanımasını, benimsemesini, saygı duymasını ve bu değerlere göre geliştirilmesini, ülkenin kalkınmasına katkıda bulunacak liderlik, yaratıcılık ve üretici düşünce yeteneklerinin geliştirilmesini, yetenek ve gelişim alanlarının bütünlük içerisinde ele alınmasını, erken yaşta keşfedilen yeteneklerin ve yaratıcılıkların geliştirilmesini, bireysel potansiyellerinin fark edilip en üst düzeyde

kullanılmasını, estetik ve bilimsel değerleri birleştiren üretken, sorun çözen ve kendini gerçekleştirmiş bireyler olarak yetişmelerini, yeni fikirler sunabilmelerini, teknolojik buluşlar ve çağdaş araçlar geliştirebilmelerini ve bilimsel çalışma disiplini kazanmalarını, disiplinler arası düşünme, sorun çözme ve belirlenen ihtiyaçları karşılama projeleri yapabilmelerini hedefler.

Merkezlerdeki eğitim öğretim etkinliklerinin belirtilen ilkelere uygun olarak düzenlenmesi ve yürütülmesi esastır. Bunlar; eğitim hizmetleri, özel yetenekli öğrencilerin ihtiyaçlarına ve performanslarına uygun Bireyselleştirilmiş Eğitim Programları doğrultusunda tek tek veya grup eğitimi şeklinde yapılır. Merkezde hazırlanan öğretim programları, öğrencilerin tüm gelişim alanlarını dikkate alır. Bu programlar, öğrencilerin devam ettikleri okulların programlarıyla uyumlu olacak şekilde tasarlanır ve öğrenci odaklı olarak uygulanır. Etkinlikler, öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini kazanmasını teşvik edecek uygulamalar içerir. Hedeflerinden biri öğrencilerin doğru, güzel ve etkin Türkçe kullanabilen bireyler olarak yetişmeleridir. Eğitim süreci, öğrencilerin okulları, velileri ve merkez arasındaki işbirliği ile yürütülür ve öğrencilerin bilimsel düşünme becerilerini kazanması teşvik edilir.

Aday gösterme süreci, bakanlığın belirlediği yaş ve sınıf seviyesi dikkate alınarak, genel zihinsel yetenek ve beceri alanından görsel sanatlar ve müziğe yönelik özel yetenekli öğrencilerin belirli dönemlerde merkeze başvuruları üzerinden yapılır. Özel yetenekli olduğu düşünülen ilkokul çağındaki öğrenciler için örgün eğitim kurumu sınıf öğretmenlerince verilen karar doğrultusunda aday gösterilir. Görsel sanatlar ve müzik yetenek/beceri alanında tanınan öğrenciler destek eğitim odalarından faydalanabilirler. Merkezlere kaydı sağlanacak öğrencilerin tanınmasına ilişkin iş ve işlemler Bakanlık, il tanılama sınav komisyonu, merkezler ile rehberlik ve araştırma merkezlerince yürütülür (MEB, 2021, s.12).

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılacak işler şunlardır:

- Sınav ve test tarihlerinin belirlenmesi,
- Test yaşı ve sınıf düzeyinin tespit edilmesi,
- İllere gelen kontenjan tekliflerinin değerlendirilip karar verilmesi,
- Gözlem formlarının değerlendirilerek grup testine alınacak öğrencilerin belirlenmesi,
- Grup tarama testlerinin belirlenmesi ve uygulanması,

- Performansı yüksek olan öğrencilerin bireysel incelemeye alınması,
- Bireysel incelemede kullanılacak testlerin belirlenmesi ve uygulanacak uzmanın yetiştirilmesi,
- Sanat ve müzik alanında teste alınacak öğrencilerin seçim kriterlerinin belirlenmesi,
- İl test komisyonları tarafından test sonuçlarının bildirilmesi ve merkeze yerleştirilmelerine karar verilmesidir.

İl tanılama sınav komisyonu, yönerge kapsamındaki hükümlerle belirlenen görevlerini yerine getirmek zorundadır. Merkezler, il tanılama sınav komisyonuna bireysel inceleme sonuçlarını bildirmek zorundadır. Öğrenciler belirlenen ölçütler ve araçlarla grup taramasına alınır, performansı iyi olanlar bireysel inceleme için listeye alınır. Bireysel inceleme objektif ve standart ölçme araçları ile yapılır ve evraklar muhafaza edilir. Sonuçlar Bakanlığa gönderilerek değerlendirilir.

2.1.4.2. Bilsen öğretim programının özellikleri. Özel yetenekli öğrenciler için yapılan program, öğrencilerin bireysel özelliklerine göre hazırlanmalıdır. Merkezler çerçeve niteliğinde öğretim programları sunar, öğretmen de öğrenciye göre etkinlikler hazırlar. Öğrenci tanınmadan, farklılaştırılmış öğretim yapılamaz. Farklılaştırılmış eğitim öğrencilerin farklı ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik bir yaklaşım ve öğretimin uyarlanmasıdır. Zenginleştirme ise eğitimi derinleştirmek ve genişletmek amacıyla farklılaştırma stratejisidir. Merkezlerin öğretim programları, öğrencilerin fiziksel, duyuşsal, zihinsel ve sosyal gelişmelerini de hedefleyerek geliştirilmiştir. Bu programlar, derin kavramlar, temalar ve problemlerin yer aldığı, zorlayıcı, derin ve çeşitli içeriği barındıran üst düzey eğitim fırsatları sunmaktadır. Bunlar ayrıca, disiplinler arası konular ve problemlere odaklanır ve öğrencilerin ilgisi ve yeteneği doğrultusunda keşfetme ve araştırma yapmasına olanak tanır. Böylece, öğrencilerin yaratıcı, eleştirel, analitik düşünce becerilerinin ve bağımsız araştırma yapma yeteneğinin gelişmesi hedeflenir.

2.1.4.2.1. Öğretim programlarının içerik boyutu. Eğitim hedefleri belirlendikten sonra, öğrencilerin bu hedeflere ulaşmaları için gerekli içeriğin belirlenmesi gerekmektedir. Eğitim programının geliştirilmesinde ikinci aşama "içerik" boyutudur. Öğretim programının içerik boyutu, öğrencilere kazandırılması planlanan kavramlar, yaklaşımlar, kuramlar,

fikirler ve diğer bilgi türlerini içermelidir. İçerik figüratif biçimde (nesnelere, şekiller, resimler, grafikler), sembolik biçimde (harfler, rakamlar, matematiksel semboller) veya semantik biçimde (sözcükler ve fikirler) olabileceği gibi, davranışsal bilgiler (duygular, algılar, davranışlar) şeklinde de olabilir. İçerik, bir disiplinin öğrenilmesi gereken terimleri, ayrıntıları, öncü kişilerin biyografileri, otobiyografileri, modelleri, tekrarlayan olayları, olaylar arasındaki bağımlılıkları, eğilimleri, etkileyen güçleri, neden-sonuç ilişkileri, cevaplanmamış soruları, bilinen ve bilinmeyen konuları, etik, karşıtlıkları, sıkıntıları, bilginin objektif ve sübjektif tarafını, temel prensipleri, teorileri, bilgileri, disiplinler arasındaki ilişkileri içermelidir. Çekirdek Yaklaşım, Özel Yeteneklerin Gelişimi Programının (ÖYGP) içerik düzenlemesinde dikkate alınmıştır. Bu yaklaşımda ortak bilgi her öğrenci için önceliklidir ve program 1. döneminde temel konuları, 2. döneminde ise öğrencinin özelliklerine göre seçilmiş modülleri kapsar.

2.1.4.2.2. Öğretim programlarının eğitim durumları boyutu. Eğitim durumları, öğrencilerin istenilen özellikleri kazanmasını sağlayan öğrenme yaşantılarının düzenlenmesidir. Bu düzenleme hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin açısından yapılmalı ve öğrencilerin öğrenme stilleri, hazırbulunuşluk düzeyleri, ilgileri, düşünme stilleri gibi özellikleri dikkate alınarak planlanmalıdır. Eğitim etkinlikleri, öğrencilerin problem çözme, yaratıcı düşünme ve performans becerilerini geliştirmelerini sağlamalıdır. Hazırbulunuşluk düzeyleri farklı olan öğrenciler için farklı yaklaşımlar kullanılabilir ve ilgileri farklı olan öğrenciler için ilgi odaklı etkinlikler hazırlanabilir. Öğrenme stilleri farklı olan öğrenciler için bireysel veya grup çalışmasına olanak tanınabilir. İki kere farklı çocuklar da dikkate alınarak etkinlikler tasarlanabilir. Eğitim programının "Öğrenme Ortamı" bölümünde yüz yüze veya çevrimiçi/çevrimdışı olarak gerçekleştirilebilecek öğrenme alanları belirtilir.

2.1.4.2.3. Öğretim programlarının ürün boyutu. Öğrencilerin öğrendikleri bilgi, beceri ve davranışlar öğrenme çıktıları olarak değerlendirilir. Bu çıktılar, öğrencilerin konuya ilişkin bilgilerini ve uygulama yeteneklerini gösterir. Farklı hazırbulunuşluk düzeyine sahip öğrenciler için homojen veya heterojen gruplar, rubrikler ve internet kaynakları kullanılabilir. Öğrencilerin farklı ilgi alanlarına uygun olarak farklı yollarla öğrendiklerini sergilemeleri, araçlarla paylaşmaları ve farklı öğrenme stillerine uygun olarak

ürünlerini ortaya koymaları mümkündür. Bu ürünler makale yazma, resim yapma, rol oynama, proje hazırlama gibi farklı şekillerde olabilir.

2.1.4.2.4. Öğretim programlarının ölçme ve değerlendirme boyutu. Ölçme, bireylerin belirli özelliklerinin sayı ve sembollerle gösterilmesi, değerlendirme ise ölçme süreci sonucunda elde edilen sonuçların belirlenen ölçütlerle karşılaştırılarak yargılanmasıdır. Genellikle eğitim alanında başarı, motivasyon, ilgi, tutum, algı ve yetenek gibi faktörler ölçülür ve değerlendirilir. Genelde bu tür ölçme ve değerlendirmeler belirli bir standart doğrultusunda yapılır, ancak özel yetenekli bir bireyin potansiyelini doğru ölçmek için esnek ve çeşitli bir yaklaşım gerekir. Bu bağlamda, özel yetenekli öğrencilerin tanımlanması ve performanslarının değerlendirilmesi için zengin, çeşitli ve farklı yöntemler kullanılması gerekir. Böylece, özel yetenekli öğrencilerin farklı alanlardaki beceri ve yeteneklerine uygun ölçme ve değerlendirme araçları hazırlanabilir. Ölçme ve değerlendirme sürecinde hem süreç hem de sonuç odaklı yöntem ve teknikler kullanılmalıdır.

Öğrencilerin ölçme ve değerlendirilmesi sürecinde geribildirim verilmeli ve bireysel yetenek, ilgi ve ihtiyaçlarına uygun hedefler belirlenmelidir. Bu amaçla tanılayıcı, biçimlendirici ve düzey belirleyici ölçme ve değerlendirme türleri kullanılmalıdır. Bu uygulamalar, portfolyo, e-portfolyo, kontrol listesi, beceri envanteri, öğretmen yapımı araçlar, otantik değerlendirme, rubrik, akran değerlendirme, öz değerlendirme ve projeler gibi farklı araçlarla bireysel yetenekler ölçülebilir ve değerlendirilebilir. Ölçme ve değerlendirme süreçlerinde eğitim teknolojilerinden de yararlanılmalıdır. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarında öğretmenlerden esneklik, özgünlük ve yaratıcılık beklenir. Ölçme ve değerlendirme çalışmaları kazanımları esas almalı, kısıtlama olmayan öğrencilerin özelliklerine ve akademik standartlara uygun ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemleri tercih edilmelidir. Bütüncül yaklaşılmalı ve duyuşsal, psikomotor gelişimi de değerlendirilmelidir. Ölçme ve değerlendirme araçları teknolojik entegrasyona uygun olmalıdır.

2.1.4.2.5. Öğretim programının uygulanmasında dikkat edilecek hususlar. Program 2. Sınıftan 12. Sınıfa kadar tasarlandığı için, kazanımlar bir bütünlük içinde uygulanmalıdır ve her sınıf düzeyinde kazanımlar karışık şekilde ele alınabilir. Üç öğrenme

alanı ve kazanımlar birbirine ilişkilendirilmelidir, en az iki öğrenme alanının her zaman ilişkili olmasına dikkat edilmelidir. Eğitim-öğretim yılı sonunda tüm kazanımların gerçekleştirilmiş olması hedeflenmelidir. Program kazanımlarının tamamını elde etmek için öğrencilerin diğer derslerle bağlantı kurması gerekmektedir. Örneğin Türkçe, müzik, sosyal bilgiler, fen bilimleri ve matematik derslerindeki kazanımlarla ilişkilendirilebilir. Program kazanımlarının elde edilmesinde sadece ezber yöntemlerinden ziyade, oyunlar, dramalar ve örnek olay analizi gibi farklı öğretim yöntemleri de dikkate alınmalıdır. Hazırlanan etkinlikler bilgi edinme sürecini desteklemelidir. Materyal seçimi özenle yapılmalı ve materyallerin çeşitli kaynaklardan seçilmesine itina gösterilmelidir. Sanat ve tarihsel yerleri, reklam firmaları, fuarları, festivalleri, sanat galerileri, kütüphaneleri ve arşivleri ziyaret edilmeli veya sanatçılar ve ustalar okula davet edilmelidir. Alternatif kaynak olarak, kitaplar, dergiler, gazeteler, internet, fotokopi, belgesel filmler ve benzer materyallerden yararlanılabilir. Dersler gerçek hayatta olan konular ve sorunları içermelidir ve öğrencilerin ilgisini çeken güncel olaylarla (ekonomik, çevresel ve kültürel sürdürülebilirlik, doğal afetler, çevre duyarlılığı, iş güvenliği, bilimsel ve teknolojik gelişmeler, küresel ısınma, iklim değişikliği, sağlıklı beslenme, zararlı alışkanlıklar ve korunma yolları, enerji verimliliği gibi) bağlantılı olmalıdır. Öğretmen, öğrencilere sanat etiği konularında öncelikle başkasının eserlerinin kopyalanmaması gerektiğini, objektif ve tarafsız değerlendirme yapılması, çalışmaların başkasına yaptırılmaması gibi konuların önemini vurgulamalıdır. Sanat atölyeleri, düşünme yeteneğini, sorunların çözümünü, gözlem yapma becerilerini, merak uyandırmayı ve kendini ifade etmeyi teşvik etmelidir. Bu nedenle, çocukların rahat çalışabilecekleri ve gerekli malzemelere ulaşabilecekleri bir ortam sağlanmalı ve öğrencilerin çalışmalarının sergilenmesine olanak verilmelidir. Sergiler sırasında, öğrencilerin aktif olarak rol alması teşvik edilmelidir.

2.1.4.3. Bilim ve sanat merkezleri eğitim programları.

2.1.4.3.1. Uyum eğitimi. Uyum programında öğrenciler okulun hedefleri, amaçları ve ilkeleri hakkında bilgilendirilir ve merkez kültürü oluşturulması amacıyla farklı etkinlikler yapılır. Her öğrencinin danışman öğretmeni vardır ve tüm öğretmenler sürecin bir parçasıdır (Akın, 2019, s. 80; Ataman, 2008, s. 36; Şenol, 2011, s. 89). Görsel sanatlar ve müzik alanlarında yetenekli öğrenciler, yeteneğini geliştirmek için özel eğitim programına devam ederken, diğer öğrenciler destek eğitim programına geçer. Uyum programının süresi

öğrenciler tarafından belirlenir ve performansa göre uzatılabilir veya kısaltılabilir (Kılıç, 2010, s. 71; MEB, 2020, s. 150; Sezginsoy, 2007, s. 92). Programı tamamlayamayan öğrenciler telafi eğitimi alır ve uyum sürecinin sonunda veriler velilere sunulur (Bayraktar Keleş, 2020, s. 23; Geçkil, 2012, s. 19; Şahin, 2015, s. 41).

2.1.4.3.2. Destek eğitimi. Görsel sanatlar alanındaki öğrencilere, yeteneklerinin tanınması için temel sanat eğitimi verilir. Destek eğitimi ise, temel sanat eğitimi kapsamında bireylerin iletişim, iş birliği, problem çözme, yaratıcı düşünme, teknoloji okuryazarlığı gibi becerilerini geliştirmelerini amaçlar. Destek eğitim, yaz ve hafta sonu gibi okulların tatil dönemlerinde verilir ve okulda yapılamayan etkinliklere yer verilir. Bu programlar, çocukların fikirlerini geliştirmesine, projeler yapmasına ve yeteneklerini keşfetmelerine olanak tanır (Şenol, 2011, s. 43).

2.1.4.3.3. Özel yetenekleri geliştirme programı. Bireysel yeteneklerinin tanımlanması amacıyla görsel sanatlar alanında öğrenim gören öğrencilerin eğitimine yönelik bir programdır. Öğrencilerin bireysel yeteneklerinin ortaya çıkarılması için farklı görsel sanat alanlarındaki eğitim programları oluşturulur. Grafik tasarım, animasyon, resim, heykel, baskı, seramik, fotoğraf, geleneksel sanat gibi alanlarda eğitim verilir. Her alana özgü yetenek ve becerileri keşfetmek için öğrencilere alan öğretmeni tarafından özel etkinlikler sunulur. Eğitim grupları en az 5 en çok 15 öğrenci ile sınırlıdır. 7 eğitim yılı olarak planlanan program, görsel sanatlar alanında tanınan öğrencilere yöneliktir ve 2. sınıftan itibaren 7 yıl, 3. sınıftan itibaren 6 yıl, 4. sınıftan itibaren 5 yıl süre ile uygulanır. Her ders ve etkinlik 40 dakika sürer.

2.1.4.3.4. Proje. Öğrenciler, danışman öğretmen rehberliğinde her eğitim ve öğretim yılında en az bir proje hazırlamaya çalışır. Proje konuları öğrenciler tarafından belirlenir ve çalışma yürütülür. Tercih edilecek proje konularındaki öncelik öğrencinin eğitim aldığı alana göre belirlenir ve diğer alanlar da tercih edilebilir. Danışman öğretmen, projenin formunu ve raporunu BİLSEM modülünde doldurur. Eğer öğrenci proje üretemezse, nedenler danışman öğretmen tarafından rapor halinde öğretmen kuruluna bildirilir. Merkez, projedeki özgün fikirlerin endüstriyel olarak kullanılması için patent, marka, tasarım ve faydalı model

başvuru süreçlerini yürütür. Tamamlanan projeler modüle işlenir ve programı tamamlayan öğrencilere "Program Tamamlama Belgesi" verilir.

2.1.4.4. Bilim ve sanat merkezi paydaşları.

2.1.4.4.1. Bilim ve sanat merkezi yöneticileri. Yöneticiler, merkezdeki bütün birimlerin liderliğini üstlenir. Merkez Yönetimi bütün iş ve işlemlerin sorumluluğunu üstlenir ve müdür, müdür başyardımcıları veya müdür yardımcılarında oluşur. Merkezin amaç ve ilkelerine uygun şekilde yönetilmesi için müdür yönetim sorumluluğundadır. Müdür yardımcıları, müdür tarafından verilen görevleri yerine getirmekle mükelleftir ve müdüre karşı sorumludur (Şahin, 2015, s. 46; Şenol, 2011, s. 75). Bilim ve Sanat Merkezlerinde yöneticiler, güncel gelişmeleri yakından takip etmeli ve özel bireyleri daha ileriye taşımak için çalışmalıdır. Merkez müdürleri kalite kriterlerini belirlenen amaçlar doğrultusunda takip etmeli ve eğitim imkânı sunması gereken öncü kurumlar olan bu merkezlerde görevlerini yerine getirmelidir. Yöneticilerin en öncelikli sorumluluğu eğitsel faaliyetlerin uygulanması ve iyileştirilmesidir, bu durum merkezin genel başarısına da katkıda bulunacaktır. Yöneticiler düzenli olarak gelişmeleri takip etmeli, öğrenme ortamlarını iyileştirmeli ve eksikliklerle ilgilenmelidir (Summak & Şahin, 2013, ss. 1-2). Merkezdeki yöneticilerin öğrencilerin eğitimi ve kurumun genel yapısı için önemli bir rolü vardır.

2.1.4.4.2. Bilim ve sanat merkezi öğretmenleri. Özel yetenekli öğrencilere verilecek eğitimde, genel eğitim öğretmenlerine göre farklı bilgi, beceri ve yeterliliklere sahip olması gereken öğretmenler, toplumun en değerli insan kaynaklarından biridir. Merkezdeki öğretmenler, tamamen öğrenci odaklı eğitimi benimsemiş olduğundan, iş yükleri diğer eğitim kurumlarından daha fazladır (Akbüber vd., 2019, s. 26; Levent, 2011, s. 28; Şahin, 2013, s. 14; Sezginsoy, 2007, s. 98).

Türkiye'de, özel yetenekli öğrencilere eğitim veren öğretmenler iki farklı grupta incelenebilir: örgün eğitim kurumlarındaki ve Bilsem'deki öğretmenler. Fakat bu öğretmenlerin eğitimi konusunda henüz yeterli bir çalışma bulunmamaktadır (Bilgili, 2000, s. 66). Son on yıl içinde, İstanbul Üniversitesi ve Maltepe Üniversitesi'nde "Üstün Zekâlılar

Öğretmenliği" lisans programı açıldı. İstanbul Üniversitesi ve Anadolu Üniversitelerinde ise lisansüstü düzeyde eğitim bulunmaktadır (Şahin, 2022).

Merkezler için öğretmen alımında belirli özel koşullar geçerlidir. Aday öğretmenlerin en az 3 yıl Bakanlık kadrolarında öğretmen olarak çalışmış olmaları gerekir. Bakanlık, alım yapılacak kadroları ve boş pozisyonları açıkladıktan sonra, öğretmenler elektronik ortamda başvuru yapabilirler. Başvurular İl Öğretmen Değerlendirme Komisyonu tarafından incelenir ve değerlendirilir. Değerlendirmeler sonucunda, öğretmen adaylarının puanları listelenir ve puanlarına göre sıralanırlar. Sıralamaya göre öğretmen adayları, sözlü sınava çağırılırlar. Sözlü sınav, Bakanlık tarafından belirlenen bölge merkezlerinde yapılır ve bölge sözlü sınav komisyonları tarafından yapılır. Sözlü sınava katılan öğretmenlerin tercih yapacakları puan, İl Öğretmen Değerlendirme Komisyonu tarafından belirlenen değerlendirme kriterlerinin %60'ı ile sözlü sınavdan alınan puanın %40'ının toplamıdır. Adaylar, almış oldukları puana göre tercih yaparak Bilim ve Sanat Merkez'lerinde görev yapma hakkı kazanırlar. Atanmış olan öğretmenler, özel yetenekli öğrencilerin özellikleri, ölçme ve değerlendirme yöntemleri, yasalar ve proje yönetimi gibi konularda verilen 10 günlük hizmet içi eğitim kursuna katılırlar (Işık ve Güneş, 2017, s. 11-12; MEB, 2022, s. 8; Sak vd., 2015, s. 120).

Tanık Önal ve Büyük (2020) belirtiyor ki öğretmenler özel yetenekli öğrencileri tanımak ve yakından takip etmek zorundadır. Nitelikli öğretmenlerin mesleki tecrübesi ve hataları kabul etme yeteneğine sahip olması önceliklidir. Üstün yeteneklilerin eğitiminde öğretmenlerin kritik bir rolü vardır ve bu nedenle yeterli bilgi altyapısına sahip olmaları gerekir. Eksik bilgi altyapısı olan öğretmenler, özel yetenekli öğrencileri fark edemeyebilir ve bu öğrenciler kaybolabilir (Sak, 2010; Levent, 2011b). Nitelikli eğitim almış öğretmenler, üstün yetenekli bireylerin potansiyelini tam anlamıyla kullanmalarına yardımcı olabilir (Robinson, Shore ve Enersen, 2007). Görsel sanatlar öğretmenleri gelecek nesillerin sanatsal açıdan nitelikli yetişmesinde çok önemli bir rol oynar. Öğretmenler, çocuğun ya da gencin çizgisel gelişimini bilmeli, onu tanımalı ve müze gezme bilincini geliştirmelidir. Aynı zamanda müzede öğrenmenin kazanımlarına inanmalı ve öğrencilerine ne kadar bilgilendirme yapacaklarını, hangi konuların uygulama boyutunda daha uygun olabileceğini, hangi malzemeleri, yöntem ve teknikleri kullanacaklarını bilmelidir (Buyurgan ve Buyurgan, 2012).

Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından yapılan bir araştırma raporu, üstün yetenekli çocukların eğitimlerinde sertifika programlarını bitiren öğretmenler tarafından

eğitilmeleri gerektiğini vurgulamıştır. Aynı raporda, bilim ve sanat merkezlerindeki öğretmen seçiminde fen ve Anadolu liseleri gibi okullardaki öğretmen seçiminde kullanılan benzer kriterlere uyulması gerektiği belirtilmiştir (TBMM, 2012). Üstün yetenekli öğrencilerin eğitimleri, isteklerine ve farklılıklarına uygun programlar geliştirebilen, pozitif davranışları destekleyen, hayal gücüne ve üretkenliğe saygı duyan, alanına hakim, bilgi açısını genişleten ve öğrencilerine inanıp güvenen öğretmenlere ihtiyaç duyar (Altıntaş, 2014). Bu öğretmenler, bireylerin üstün sanatsal yeteneğini keşfetme ve onları eğitme yeteneğine sahip olmalıdır. Üstün sanat yeteneği olan öğrenciler, sanatçılar gibi başarılarının birçoğu, bir öğretmen tarafından keşfedilip, eğitilmelerine bağlıdır (Cutts ve Moseley, 2004). Üstün yetenekli bireylerin potansiyelini ortaya çıkarabilmeleri ve kendilerini gerçekleştirebilmeleri için, onlara uygun bir rehberlik sunacak öğretmenlere ihtiyaç vardır. Bu nedenle, öğretmenlerin üstün yetenekli bireyleri tanıyabilme ve onların potansiyelini görme becerilerine sahip olması gerekir. Aynı zamanda, öğretmenlerin geniş bir yetenek tanımına sahip olmaları ve farklı yetenekleri keşfedebilmeleri gerekmektedir (Karip, 2016).

Ayaydın (2013) tarafından incelenen sanat eğitimcisi için gerekli olan bazı özellikler şunlardır:

- Sanat eğitimcisi sorumlu bir öğretmendir ve öğretme süreci boyunca sorumlu olduğu öğrencileri gözetir.
- Sanat eğitimi bir bilimsel süreç olduğu için sanat eğitimcisi planlı ve programlı olmalıdır.
- Sanat eğitimcisi eğitim bilimine inanır ve bu bilimi sanat eğitiminde kullanır.
- Sanat eğitimcisi evrensel sanatı öğretmeyi amaçlar ve bu amaç doğrultusunda sanatsal teknikler, konular ve yöntemler öğretir.
- Sanat eğitimcisi hoşgörülü ve anlayışlıdır ve bilgiyi bilen bir kişi olarak bilmeyenlere yardımcı olur.
- Sanat eğitimcisi sabırlıdır ve öğrenme sürecini aşama aşama planlar ve uygular.
- Sanat eğitimcisi öğrencilerini iyi tanır ve onların farklı yönlerini, psikolojilerini ve gelişimlerini anlar.
- Sanat eğitimcisi çağdaş ve çevresindeki olayları takip eden bir kişidir.
- Sanat eğitimcisi çok yönlü ve yaratıcı düşünmeyi teşvik eden bir kişidir.
- Sanat eğitimcisi öğrencilerine sanatı sevdirmeyi amaçlar ve bu amaç doğrultusunda bir model olmalıdır.

- Sanat eğitimcisi çevresindeki olaylara duyarlıdır ve farkındalık yaratmaya çalışır.

2.1.4.4.3. Bilim ve sanat merkezi velileri ve öğrencileri. Çocukların ilk öğretmeni olan anne ve babaların önemi, onların bu süreçte çok büyük bir sorumluluk taşıdığı düşüncesiyle açıklanabilir. Böylece özel yetenekli çocukların doğru eğitim alması için, en çok vakit geçirdiği kişiler olan ebeveynlerin bilinçli ve iyi bir gözlemci olması önem kazanır (Karaburçak ve Doğan Taş, 2019, s. 84). Çocukların ebeveynleri, onların ilk öğretmenleridir ve bu nedenle çocukların eğitiminde büyük bir sorumluluk taşırlar. Özel yetenekli çocukların eğitimi ise daha da önemlidir ve bu nedenle ebeveynlerin bu çocukları doğru bir şekilde eğitmeleri için bilinçli ve iyi bir gözlemci olması gerekir. Ancak, özel yetenekli çocukların eğitimi ebeveynler için zorlu ve meşakkatli bir süreç de olabilir (Karakuş, 2010, s. 128). Bu nedenle, özel yetenekli çocukların ebeveynleri bu çocukların beklentileri, ihtiyaçları ve özellikleri konusunda bilgilendirilmelidir (Akarsu, 2001, s. 51). Ayrıca, çocukların erken yaşta fark edilmesi, tanımlanması ve eğitilmesi, onların potansiyellerini daha iyi kullanmalarına yardımcı olacaktır. Türkiye’de özel yetenekli bireylerin ailelerine önderlik edecek kurum ve kuruluşlar yok denecek kadar azdır (Afat ve Köksal Konik, 2018, s. 82; Ataman, 1998, s. 340).

Özel yetenekli çocukların ebeveynlerinin eğitimi, çocukların doğru bir şekilde eğitilmesine yardımcı olur ve ailelerin çocuklarının beklentileri, ihtiyaçları ve özellikleri konusunda bilgilendirilmelerine katkıda bulunur. Eğitimler genelde özel yetenekli çocuklar ve ebeveynlerine yönelik kuruluşlar tarafından, bazı özel okullarda, üniversitelerde ve Rehberlik ve Araştırma Merkezleri (RAM) tarafından verilir. Bu eğitim, kısa vadede çocuğu etkileyecek gibi görünebilir, ancak uzun vadede topluma ve dünyaya da etki edecek önemli bir hizmet olarak değerlendirilir (Seranlı, 2011, s. 5). Araştırmalar, merkez programlarının öğrencilerin yaratıcılıklarını, bilim ve sanat gelişmelerini, dil gelişimini, sosyalleşmelerini ve iletişim becerilerinin desteklediğini ortaya koymuştur. Ayrıca merkez programları, öğrencilerin özgüven, farklı düşünme, merak, yaratıcılık ve boş zamanlarını değerlendirme gibi özelliklerinde katkı sağlamıştır. Programlar, öğrencileri bütüncül bir yaklaşımla ele alıp duygusal ve sosyal yönden de gelişmelerini desteklemiştir (Özbay, 2013 s.88).

2.1.4.5. Muğla bilim ve sanat merkezlerinin tarihçesi. Merkezler, özel veya üstün yetenekli öğrencilerin, bireysel yeteneklerinin farkında olmalarını ve kapasitelerini geliştirerek en üst

düzyeyde kullanmalarını sağlamak amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel M¼d¼rl¼ę¼ b¼nyesinde açılan bağımsız özel eğitim kurumudur. Bu merkezlere devam eden ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerine okullarına takviye olarak yarı zamanlı eğitim verilir. Öğrenciler, ilköğretim ve ortaöğretimlerde akranlarıyla beraber okullarına devam ederlerken, kendi özel yeteneklerini fark etmeleri, ortaya çıkarmaları için okul zamanlarından arta kalan ve uygun gör¼len zaman dilimlerinde bu merkezlerde bireysel yeteneği doğrultusunda eğitim gör¼rler. Özel Eğitim Kurumuna bağlı tam gün tam yıl eğitim yapılmaktadır. Muğla ilinde 6 adet Bilim ve Sanat Merkezi bulunmaktadır. Muğla il merkezinde, Fethiye, Bodrum, Milas, Marmaris ve Köyceğiz ilçelerinde birer adet merkez bulunur. Öğrencinin ev adresi nereye yakınsa oradaki merkezde eğitim öğretim görmesi esastır.

Merkezlerin görevi, 2000'li yıllardaki hızlı değişimi takip ederek, yaşantısal bir eğitim sunmak için var olan eğitim kurumlarıdır. Hedef kitlesi, zekâ, yaratıcılık, sanat, liderlik veya özel akademik alanlarda üstün performans gösteren öğrencilerdir. Bu öğrencilerin sorgulayan, iletişim becerileri gelişmiş ve yaşıtlarından daha yüksek düzeyde beceri sahibi oldukları belirlenmiştir.

Merkezlerin vizyonu, hedef kitlesindeki özel yetenekli öğrencileri yaratıcı düşünce gücüne sahip, evrensel ve ulusal değerlere sahip, geleceğe yön veren bireyler olarak yetiştirmektir. Bu kurumlar sürekli olarak kendilerini yenilemeyi, öğrenmeyi öğretmeyi ve topluma katkıda bulunmayı amaçlamaktadırlar. Hedefleri, liderlik pozisyonunda bulunmak ve en üst düzeyde potansiyellerini kullanmayı hedefleyen öğrencileri yetiştirmektir.

2.1.4.5.1. Bodrum Bilim ve Sanat Merkezi. Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel M¼d¼rl¼ę¼ne bağlı olarak; Őehit Türkmen Tekin Anadolu İmam Hatip Lisesi B Bloğunun Merkeze tahsisi yapılarak 29.05.2018 tarihli Bakanlık onayı ile kurulmuştur. Merkeze tahsis edilen 4 katlı binanın dörd¼nc¼ katı İmam Hatip Lisesi öğrenci yurdu olarak kullanılmakta olup; diğer böl¼mleri merkez tarafından kullanılmaktadır. Merkez, toplam 1290 metrekarelik bir alanda 562 metrekarelik alana kurulmuş, bodrum kat, zemin kat, 1 ve 2. katlardan oluşan 1 fen laboratuvarı, 2 bilişim teknolojileri atölyesi, 1 müzik atölyesi, 1 görsel sanatlar atölyesi, 1 teknoloji tasarım atölyesi, 1 k¼t¼phane, 10 derslik, 2 idari oda, 1 öğretmenler odası, 1 rehberlik servisi, 1 veli bekleme salonu ve 1 mutfaktan oluşan binaya sahiptir. Bodrum'daki merkezin 2022 – 2023 Eğitim Öğretim

yılında toplam 157 öğrenci eğitim görmekte olup; haftanın altı günü öğrencilere eğitim öğretim hizmeti sunmaktadırlar. Merkezde 1 müdür, 1 müdür yardımcısı, 1 kadrolu görsel sanatlar öğretmeni ile 10 kadrolu öğretmen, 1 tam zamanlı görevlendirme ve 2 ders tamamlama şeklinde görevlendirme olarak çalışan, toplam 16 personel görev yapmaktadır. Kurumun 1 görsel sanatlar öğretmeni kadroludur. Görsel sanatlar öğrencilerin sınıf seviyesi aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 2.1. Bodrum Bilim ve Sanat Merkezi Görsel Sanatlar Bölümü Öğrenci Sayıları

SINIF DÜZEYİ	GÖRSEL SANATLAR ALANI		TOPLAM
	KIZ	ERKEK	
2	0	1	1
3	0	1	1
4	2	0	2
5	1	0	1
6	0	3	3
7	1	0	1
8	1	1	2
9	3	0	3
10	0	0	0
11	0	1	1
12	0	0	0
TOPLAM	8	7	14 Devamlı 1 Devamsız

2.1.4.5.2. Fethiye Bilim ve Sanat Merkezi. Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 08.02.2018 tarih ve 2678566 sayılı olurlarıyla, Kesikkapı Mahallesi Atatürk Caddesi İç Kapı NO:55/C Fethiye/MUĞLA adresinde açılmıştır. Merkez binası iki 2 katlıdır. Mevcut merkez binası, Gazi Ortaokulu'na ait C Blok olup 2018-2019 eğitim-öğretim yılından itibaren kuruma tahsis edilmiştir. Merkezde 10 adet derslik bulunmaktadır. Merkezde bulunan derslikler arasında 1 adet laboratuvar bulunmaktadır. Merkezde, 1 adet kütüphane bulunmaktadır. Depo olarak kullanılan alan bulunmamaktadır. Merkezde 1 yönetici odası, 1 çok amaçlı idari oda ve 1 çok amaçlı ortak kullanım konferans salonu mevcuttur. Okulun koridor bölümü bekleme salonu ve sergi salonu olarak kullanılmaktadır. Merkezde öğretmenler odası, müdür yardımcısı odası, rehberlik birimi ve veli bekleme salonu bulunmamaktadır. Merkez şu an eğitim ve öğretim yaptığı binada geçici bulunmaktadır; kendi binası olmadığı için sorunlara kalıcı çözüm geliştirilememektedir. Merkezde 1 müdür, 1 müdür yardımcısı, 1, memur, 1 kadrolu 1 görevlendirme hizmetli, 2 kadrolu görsel sanatlar öğretmeni ile 12 kadrolu öğretmen, 2 tam zamanlı görevlendirme ve 3 ders tamamlama şeklinde görevlendirme olarak çalışan, toplam 34 personel görev yapmaktadır. 2022 – 2023 Eğitim öğretim yılında toplam 270 öğrenci

eğitim görmekte olup; haftanın altı günü öğrencilere eğitim ğretim hizmeti sunmaktadırlar. Kurumun 2 görsel sanatlar ğretmeni kadroludur. Görsel sanatlar ğrencilerinin sınıf seviyesi aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 2.2. Fethiye Bilim ve Sanat Merkezi Görsel Sanatlar Bölümü ğrenci Sayıları

SINIF DÜZEYİ	GÖRSEL SANATLAR ALANI		TOPLAM
	KIZ	ERKEK	
2	0	2	2
3	1	3	4
4	2	2	4
5	8	1	9
6	8	2	10
7	2	0	2
8	2	0	2
9	1	0	1
10	0	0	0
11	0	0	0
12	0	0	0
TOPLAM	24	10	33 Devamlı 1 Devamsız

2.1.4.5.3. Köyceğiz Bilim ve Sanat Merkezi. 01.10.2021 tarihli ve E-54547810-105.01-33633038 sayılı Makam Onayı ile açılışı gerçekleştirilen kurum 2022-2023 eğitim ğretim yılında faaliyete geçmiştir. Yeni Mah. Ahmet Taner Kışlalı Cad. no: 7b Köyceğiz / Muğla adresinde eğitim ğretim vermektedir. 2007 yılında yapılan kurum binası 15 derslikli 1 bloktan 3 kattan oluşmaktadır. Merkezin kütüphane, müdür odası, müdür yardımcısı odası ve öğretmenler odası mevcuttur. Kadrolu 4 ğretmen ile şuan itibariyle 8 ğretmen ve 1 hizmetli görev yapmaktadır. Yeni açılan bir merkez olmasına karşın kendi binasına sahiptir ve diğer eksiklikleri zamanla tedarik edilecektir. 2022 – 2023 Eğitim ğretim yılında toplam 140 ğrenci eğitim görmekte olup; haftanın altı günü öğrencilere eğitim ğretim hizmeti sunmaktadırlar. Kurumun 2 görsel sanatlar ğretmeni grevlendirmedi. Görsel sanatlar öğrencilerin sınıf seviyesi aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 2. 3. Köyceğiz Bilim ve Sanat Merkezi Görsel Sanatlar Bölümü Öğrenci Sayıları

SINIF DÜZEYİ	GÖRSEL SANATLAR ALANI		TOPLAM
	KIZ	ERKEK	
2	2	1	3
3	1	2	3
4	1	1	2
5	3	1	4
6	2	2	4
7	1	0	1
8	0	0	0
9	0	0	0
10	1	0	1
11	0	0	0
12	0	0	0
TOPLAM	11	6	10 Devamlı 7 Devamsız

2.1.4.5.4. Marmaris Bilim ve Sanat Merkezi. Kurum 03.10.2022 tarihinde hizmete açılan Muğla ilindeki son merkezdir. Beldibi Mah. Turgut Özal (Gökbel) Cad. No:13 Marmaris/MUĞLA adresinde hizmet vermektedir. Merkez binası 2010 yılında, 1 blok ve 4 katta oluşan 20 dersliklidir. Klima ile ısıtma ve soğutma yapılmakta kütüphanesi bulunmamaktadır. Merkezde 1 müdür odası, 1 müdür yardımcısı odası, 1 memur odası ve 1 öğretmenler odası mevcuttur. Yeni açıldığı için kadrolu öğretmen yoktur. Merkezde görevlendirme 1 müdür, 1 müdür yardımcısı, 1 memur, 1 hizmetli ve 16 öğretmen toplam 20 personel çalışmaktadır. Kurumda 10 bilgisayar, 2 yazıcı, 2 tarayıcı, 2 laboratuvar bulunmaktadır. 2022 – 2023 Eğitim öğretim yılında toplam 94 öğrenci eğitim görmekte olup; haftanın altı günü öğrencilere eğitim öğretim hizmeti sunmaktadırlar. Kurumun 2 görsel sanatlar öğretmeni görevlendirmedir. Görsel sanatlar öğrencilerinin sınıf seviyesi aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 2. 4. Marmaris Bilim ve Sanat Merkezi Görsel Sanatlar Bölümü Öğrenci Sayıları

SINIF DÜZEYİ	GÖRSEL SANATLAR ALANI		TOPLAM
	KIZ	ERKEK	
2	0	1	1
3	2	1	3
4	1	0	1
5	1	0	1
6	0	0	0
7	2	0	2
8	3	0	3
9	1	0	1
10	0	0	0
11	0	0	0
12	0	0	0
TOPLAM	10	2	10 Devamlı 2 Devamsız

2.1.4.5.5. Milas Bilim ve Sanat Merkezi. 17.06.2019 tarihinde açılmış olup Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı bir özel eğitim kurumudur. Gürel Lök Sağlık Meslek Lisesi ile birlikte ortak bina içinde hizmet vermektedir. Bina öğrenci sayısına göre çok yetersiz durumdadır. Bu yüzden öğrencilere yeterli atölye sunulamamaktadır. Bazı katlarda tuvaletler kullanılamayacak durumdadır. Şu anda bazı öğretmenler görevlendirme ile çalışmaktadır. Memur ihtiyacı bulunmaktadır. Merkezde kadrolu 1 müdür, 1 müdür yardımcısı, 1 hizmetli ile 8 öğretmen görev yapmakta olup, 3 görev tamamlamayla 16 öğretmene daha ihtiyaç duyulmaktadır. Kurumun 1 görsel sanatlar öğretmeni kadroludur. 2022 – 2023 Eğitim öğretim yılında toplam 147 öğrenci eğitim görmekte olup; haftanın altı günü öğrencilere eğitim öğretim hizmeti sunmaktadırlar. Kurumun 1 görsel sanatlar öğretmeni kadroludur. Görsel sanatlar öğrencilerin sınıf seviyesi aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 2. 5. Milas Bilim ve Sanat Merkezi Görsel Sanatlar Bölümü Öğrenci Sayıları

SINIF DÜZEYİ	GÖRSEL SANATLAR ALANI		
	KIZ	ERKEK	TOPLAM
2	0	1	1
3	3	0	3
4	3	3	6
5	0	1	1
6	3	0	3
7	1	0	1
8	1	0	1
9	1	0	1
10	0	0	0
11	0	0	0
12	0	0	0
TOPLAM	12	5	14 Devamlı 3 Devamsız

2.1.4.5.6. Muğla Bilim ve Sanat Merkezi. Muğla ilinde açılan ilk merkezdir. Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün 08/03/2016 tarih ve 2700605 sayılı emri ekindeki 07/03/2016 tarih ve 2679358 sayılı Bakanlık Onayı ile Muğla ili Menteşe ilçesi Kötekli Mahallesi 50. Cadde, Okul Sitesi No:26 Kat:3'te açılmıştır. 2016-2017 Eğitim Öğretim Yılında 66 öğrenci, 1 müdür, 1 müdür yardımcısı, 5 öğretmen ile 3 Ekim 2016 tarihinde derslere başlamıştır. Merkezde Resim Yetenek, Müzik Yetenek ve Genel Zihinsel Yetenek alanlarında eğitim programları düzenlenmektedir. Merkezde kadrolu 1 müdür, 1 müdür yardımcısı, 1 hizmetli ile 16 öğretmen görev yapmakta olup, 3 görev tamamlamayla eksik branşlar giderilmektedir. Kurumun 1 görsel sanatlar öğretmeni kadroludur. Kurumda kütüphane bulunmakta olup kalorifer ile ısınmaktadır. 2022 – 2023

Eğitim ğretim yılında toplam 294 ğrenci eğitim görmekte olup; haftanın altı günü öğrencilere eğitim ğretim hizmeti sunmaktadırlar. Görsel sanatlar öğrencilerin sınıf seviyesi aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 2. 6. Muğla Bilim ve Sanat Merkezi Görsel Sanatlar Bölümü ğrenci Sayıları

SINIF DÜZEYİ	GÖRSEL SANATLAR ALANI		TOPLAM
	KIZ	ERKEK	
2	2	1	3
3	2	1	3
4	1	0	1
5	0	2	2
6	1	1	2
7	2	0	2
8	1	1	2
9	2	3	5
10	1	1	2
11	2	0	2
12	1	0	1
TOPLAM	15	10	20 Devamlı 5 Devamsız

2.2. İlgili Araştırmalar

Literatürde, stn yeteneklilerin görsel sanatlar eğitimine ilişkin çalışmalar yapılmıştır. Aşağıda bu çalışmaların bazılarının içeriklerine kısaca yer verilmiştir. Bu amaçla Bilim Sanat Merkezlerinin (BİLSEM) açıldığı 1995 tarihinden 2023 yılına kadar bilim ve sanat merkezleri odağında görsel sanatlar alanı ile ilgili yazılmış toplamda 50 yayın (tez, makale, bildiri vb.) incelenmiştir. Konularına göre yüksek lisans, doktora ve bildiri çalışmalarında en çok ele alınan eğitim konusu olurken, makale çalışmalarında ise durum saptama olduğu tespit edilmiştir.

2.2.1. Yurtiçi Araştırmalar

Coşkun tarafından (2007) yapılan "Görsel Sanatlarda stn Yetenekli ocukların Sanat Eğitimi İle İlgili ğretmen Görüşleri ve Değerlendirmesi" alışması, üstün yetenekli çocukların sanat eğitimi ile ilgili öğretmenlerin görüşlerini ve değerlendirmelerini belirlemeyi amaçlamıştır. Bu amaçla, Bilim ve Sanat Merkezlerinde alışan 31 resim/resim-iş ve Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nde çalışan 38 resim/resim-iş öğretmenine 11 sorudan oluşan bir anket uygulanmıştır. Veriler, anket, gözlem ve görüşme yöntemlerinin bir arada kullanılması ile betimsel yöntem kullanılarak elde edilmiştir. Araştırmaya katılan

öğretmenlerin çoğunluğu, görsel sanatlarda üstün yetenekli çocuklara sanat eğitimi verecek öğretmenlerin bilgili, deneyimli ve alanına hakim olması gerektiğini ve bu çocuklara okul öncesinden başlamak üzere bir eğitim verilmesi gerektiği görüşündedir.

2008 yılında Ayhan tarafından yapılan "Üstün Yetenekli Çocuklarda Çizgisel Gelişimi (9-12 Yaş Grubu Çocuklar Üzerine Bir Araştırma)" adlı yüksek lisans tezi, 9-12 yaş grubundaki üstün yetenekli çocukların çizgisel gelişim düzeylerinin belirlenmesine odaklanmıştır. 30 üstün yetenekli çocuk tarafından Bilim ve Sanat Merkezi ve Rehberlik Araştırma Merkezinde eğitim görürken yapılan bu araştırma, "Zamanda Yolculuk" temalı bir somut çalışma ve "Renklerin Dansı" temalı bir soyut çalışmayla 60 adet resim yaptırmayı ve bu resimlerin üç uzman tarafından incelenmesini kapsamıştır. Uzmanların vermiş olduğu puanların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış, resimlerin puan ortalamaları ise "t" testi ile kontrol edilmiştir. Araştırmanın sonucunda, üstün yetenekli çocukların (9-12 yaş) farklı çizgisel gelişim basamaklarında olduğu ortaya çıkmış ve somut resim çalışmalarının, soyut resim çalışmalarına göre daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu görülmüştür.

Yücel tarafından 2012 yılında yapılan "Bilim ve Sanat Merkezlerinde Sanat (Resim) Alanında Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımına Göre Hazırlanan Görsel Sanatlar Eğitimi Uygulamasının Bir Değerlendirmesi" adlı doktora tezi proje tabanlı öğrenme yaklaşımı kullanılarak hazırlanan resim projesinin nasıl gerçekleştiğini, ortaya çıkan sorunları ve proje tabanlı öğrenme yaklaşımı ile ilgili öğrenci ve öğretmen görüşlerini incelemiştir. Araştırma, proje üretim sürecinde yer alan 12 öğrenci ve 5 öğretmen ile yapılmıştır. Sonuç olarak, araştırma, öğrencilerin motivasyonunun arttığını, sunum yapma, sorumluluk alma, eleştirel düşünme, sosyal etkileşim, araştırma ve problem çözme becerilerinin de arttığını göstermiştir.

Yavuzyılmaz'ın 2012 yılında yaptığı yüksek lisans tezi, Bilim ve Sanat Merkezlerinde devam eden 7-11 yaş grubu üstün yetenekli çocuklara verilecek sanat eğitimi konusunda, öğretmenlerin, velilerin ve öğrencilerin görüşlerini belirlemek amacı taşımıştır. Tez, 201 öğrenci, 134 veli ve diğer illerdeki merkezlerde görev yapan 16 öğretmen ile yürütülmüştür ve araştırma sonuçlarına göre, merkezlerde uygulanan özel yetenekli eğitim programlarına yönelik öğretmen görüşlerinin olumlu olduğu belirlenmiştir. Plastik sanatların hâkimiyeti, öğrencilerin fikir üretmelerine yardım etme, farklı teknikler ve malzemeler kullanma, sanatsal çalışmalarda teknolojiden yararlanma gibi özellikler merkezlerde görev yapan öğretmenlerin temel özellikleri arasında sayılabilir.

Genç'in 2013 yılındaki doktora tezi üstün yetenekli öğrencilerin görsel sanatlar eğitimi sırasında farklı disiplinler arası etkinliklerin etkilerini incelemek amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla Konya Bilim ve Sanat Merkezi'nde görsel sanatlar eğitiminde disiplinler arası uygulamalar gerçekleştirilmiş ve ortaya çıkan sonuçlar değerlendirilmiştir. Araştırmada, öğretmen ve öğrenci görüşmeleri, öğrenci yansıtma yazıları ve uzman değerlendirmeleri veriler olarak kullanılmıştır. Sonuç olarak, yapılan uygulamalarda işbirliği, paylaşma, sorumluluk, motivasyon, iç denetim ve fikir paylaşımının var olduğu ortaya konmuştur. Aynı zamanda, disiplinler arası uygulamaların yaratıcı düşünme ve problem çözme becerilerinin gelişimine katkı sağladığı ve benzer etkinlik yöntemlerinin diğer disiplinlerde de uygulanmasının faydalı olabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Çelik tarafından 2015 yılında yapılan araştırma, Türkiye'nin doğu ve batı bölgelerinde eğitim alan üstün zekâlı bireylerin görsel sanatlar dersine olan tutumlarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. İstanbul'dan 1 merkez ve 2 özel okulda eğitim alan toplam 139 öğrenci ve Şanlıurfa'dan 1 merkezdeki 61 öğrenci araştırmanın örneklem grubunu oluşturmuştur. Araştırma sonuçları, anne baba eğitim durumu, yaş ve cinsiyet gibi farklı değişkenlere dayanarak iller arasında farklılık göstermiştir.

"Üstün Zekâlı Öğrencilerin Gözüyle Görsel Sanatlar Dersi: Bayburt Örneği" adlı makalede, Bayburt İlindeki bilim ve sanat merkezine devam eden 12 ortaokul öğrencisi tarafından yapılan bir araştırmanın sonuçları sunulmuştur. Bu araştırma kapsamında, üstün zekâlı öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik algıları belirlenmeye çalışılmıştır. Sonuçlar, öğrencilerin görsel sanatlar dersinin kişisel gelişim ve araç olarak değerlendirdiklerini ve dersin bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor becerilerini geliştirdiğini düşündüklerini göstermiştir. Aynı zamanda öğrenciler, görsel sanatlar dersinin disiplinler arası ilişki kurmasına ve kültürel değerlerin ön plana çıkmasına yardım ettiğini belirtmişlerdir.

Karip'in (2016) "Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Görsel Sanatlarda Üstün Yetenekli Öğrencilerin Eğitimine Yönelik Farkındalıkları ve Uygulamalar" adlı çalışmasında görsel sanatlar öğretmenlerinin sanatta üstün yetenek tanımları ve bu alanda üstün yetenekli öğrencilere yönelik eğitsel faaliyetleri incelemiştir. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formlarından elde edilerek içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Katılımcıların görüşlerinden belirli kavramlar ve kategoriler etrafında bir araya getirilen veriler, anlaşılır bir düzen içinde sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Bilgili (2017) çalışması, Bilim ve Sanat Merkezi öğrencilerinin görsel sanatlar ve müzik derslerine yönelik görüşlerinin ve tutumlarının belirlenmesini amaçlamıştır. Araştırma tarama (survey) modelinde desenlenmiş olup, karma (mixed) araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel ve nicel verilerin bir arada kullanıldığı çalışmada, nitel çalışma grubu için her sınıf düzeyinden onar öğrenci olmak üzere toplam 80 öğrenciyle görüşme yapılmıştır. Nicel veriler için Aslantaş (2014) tarafından geliştirilen 'Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği' ve Varış ve Cesur (2012) tarafından geliştirilen 'Ortaöğretim Düzeyi Müzik Dersine Yönelik Tutum Ölçeği' kullanılmıştır. Nitel veriler ise yarı yapılandırılmış açık uçlu bir görüşme formu ile toplanmıştır. Analizlerde yüzde, frekans ve aritmetik ortalama yöntemleri kullanılmıştır.

Usal (2019) tarafından yapılan "Bilim ve Sanat Merkezlerinde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimi Üzerine Yönetici, Öğretmen, Öğrenci ve Velilerin Görüşleri" adlı doktora tezi, Bilim ve Sanat Merkezlerinde verilen görsel sanatlar eğitiminde fiziki yapı ve donanım, eğitim programları ve değerlendirme konularındaki yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin görüşlerini belirlemeyi amaçlamaktadır. 7 farklı bölgeden 7 Bilim ve Sanat Merkezinde (Ankara, Trabzon, Hatay, İstanbul, İzmir, Elazığ, Gaziantep) bulunan 7 yönetici ve 12 öğretmen, 3. ve 4. sınıfta okuyan 71 öğrenci ve 70 veli ile yapılan araştırma, nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin birleşimine dayalı "Karma Desen" yöntemi kullanılarak yürütülmüştür. Anket ve görüşme formları kullanılarak toplanan veriler betimsel analiz yöntemi ile çözümlenmiştir. Elde edilen sonuçlar, okulların araç gereç bakımı açısından yeterli olduğu ancak görsel sanatlar uygulamaları için yeterli alan bulunmadığını, eğitim programlarının da yetersiz olduğunu ve görsel sanatlar ile bilim derslerinin eşit oranda verilmesinin daha uygun olacağını göstermiştir.

2.2.2. Yurtdışı Araştırmalar

Clark ve Zimmerman, 1986 yılında "Feldman ve Clark ve Zimmerman'ın Modellerine Dayanarak Sanatsal Yetenekli Öğrencileri Yetiştirmek İçin Bir Çerçeve" başlıklı makalelerinde sanatsal yeteneği olan öğrencilerin eğitimini ele almışlardır. İki araştırmacı, programların teorik temelini öğrenci, öğretmen, içerik ve çevre ile ilgili kavramlar doğrultusunda incelemiş ve tartışmışlardır. Clark aynı zamanda 1989 yılında "Görsel Sanatlarda Yetenekli Öğrencileri Tarama ve Tanımlama: Clark'ın Çizim Yetenekleri Testi" başlıklı çalışmasında, Marland Raporu'ndan (1972) türetilmiş üstün zekâ kategorilerini ve görsel sanatlar programının öğrencilerini tarama ve tanımlama başarısını

açıklamıştır. Bu çalışmada, Clark'ın Çizim Yetenekleri Testinin geliştirilmesi, test edilmesi ve uygulanması konularına değinilmiştir.

Clark ve Zimmerman tarafından 1992 yılında yapılan araştırma, görsel sanatlarda yetenekli öğrencilerin tanınması ve bu öğrencilerin eğitimi konularını ele almıştır. Problemler gerçek bir şekilde ele alınarak, tanılama ile ilgili konuların yorumlanması ve öğrenci tanılama ve eğitim uygulamalarının açıklanması amaçlanmıştır. Kültürün rolü, öğrenci potansiyeli, yaratıcılık, yetenek, ilgi ve motivasyon, performans, ürün süreci, okuldaki sanat yeteneğinin dağılımı gibi konular tartışılmıştır. Üstün yeteneklilerin tanınması, zekâ, başarı, yaratıcılık testleri, öğrencinin bilgi donanımı, yaşı ve kişiliği gibi faktörler ile ilişkilidir. Avantajları ve dezavantajları açıklandığı görüşme, gözlem, başarı testi, IQ, akademik notlar, performans, portföy ve ölçülendirilmiş yetenek ve yaratıcılık testleri uygulanması ile tanılama sürecine dair yorumlar bulunmuştur.

Pariser ve Zimmermen tarafından yapılan 2004 yılındaki "Görsel Sanatlarda Öğrenme" araştırması, üstün zekâlı ve yetenekli bireylerin sanat eğitimiyle ilgili özelliklerini incelemiştir. Bu çalışmada öğrenci yetenekleri, kişilik özellikleri, değerleri, eğitim fırsatları, standart test sonuçları, öğretmen özellikleri ve yaratıcılık gibi faktörler ele alınmıştır. Ayrıca, gelecekteki üstün yetenekli öğrenciler için sanat eğitimi ile ilgili olarak araştırmacılara ve eğitimcilere önerilerde bulunulmuştur.

Miroslav Orel "Belki sadece ağaçlar değil çocuklar da büyüyüp ve potansiyel geliştirmek için kararlı zemin, yeterli yer ve iyi koşullara gereklilik duyarlar... Biz onlara bu yüksekliklere ulaşmaları için ortamı oluşturmalıyız." sözüyle Üstün Zekâlı ve Yetenekli Çocukların Tanınması ve Eğitimi "Avrupa İçin İyi Uygulamalar" kitapçığının başlığında yer almaktadır. 2020 yılında yazılan Erasmus+ için oluşturulan kitapçıkta Birleşik Krallık, Türkiye ve Çekya'dan alan uzmanlarıyla bu ülkelerin özel yetenekli öğrenciler için yaptığı eğitim uygulamalarından bahsetmektedir.

Dobrovolska (2021) tarafından hazırlanan "Sanatsal yeteneği olan bireyin eğitim ortamının geliştirilmesi" makalesinde, sanatsal yeteneği olan çocukların eğitim ortamlarını nasıl geliştirebilecekleri hakkında bilgi verilmiştir. Çocuğun sanatsal yeteneğini geliştirmek için, farklı metodolojik uygulamalar ve çözülmesi gereken kapasite sorunları kullanılması gerektiği belirtilmiştir. Sanatsal bir eğitim ortamında öğrenme, gelişme, bireyselleşme ve sosyalleşme ihtiyaçları karşılanmalıdır. Üstün zekâlı çocukların sosyal talep, eğilimler ve ilgi alanlarının yanı sıra yaş sosyalleşmesinin gereklilikleri de bulunmaktadır. Eğitim

ortamının tanımı, yapısı ve yöntemleri hâlâ geliştirilme aşamasındadır. Metodolojik farklılıkların üstesinden gelmek için metodolojik çeşitlilik gereklidir. Yetenekli kişilik ilkeleri, eğitim sistemleri ve teknolojileri kişilik odaklı eğilim ve kültürel uygunluk açısından tasarlamaya ve oluşturmaya ihtiyaç vardır. Yenilikçi teknolojiler, her zaman özel zekâlılık fenomeninin özelliklerini tam olarak yansıtmayabilir. Bu nedenle, bireysel psikolojik özelliklere uygun olarak tasarlanmış eğitim ortamlarına ihtiyaç vardır. Bütünleştirici kalite göstergesi olan bu eğitim ortamları tüm aktörlerin sağlanmasını gerektirir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma modeli, araştırma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması, nicel verilerin analizinde kullanılan yöntemlere ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Deseni

Bu çalışmada, Muğla ilinde bulunan Bilim ve Sanat Merkezlerinde görev yapan yönetici, öğretmen, eğitim almakta olan öğrenci ve velilerin görsel sanatlar eğitimi programına, fiziki donanım ile maddi yeterliliklerine ve tanılama ile seçmeye yönelik tespitlerini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Bu amaçla, araştırmada nicel araştırma yönteminden tarama deseni kullanılmıştır. Nicel araştırma yöntemi, sayısal verilerin toplanması ve analizi üzerine odaklanan bir araştırma sürecidir. Bu yöntem, hipotez test etmek veya önceden belirlenmiş değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek gibi amaçlarla kullanılabilir. Nicel araştırma yöntemi, standartlaştırılmış yöntemler kullanarak veri toplama ve analiz etme işlemine dayanır. Örneğin, anketler, deneyler veya diğer veri toplama teknikleri ile veriler toplanır ve ardından bu veriler sayısal olarak analiz edilir (Güleşçi, İpek, 2021). Nicel araştırma yöntemi, özellikle büyük ölçekli araştırmalarda yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu yöntem, araştırmacılara sayısal verileri hızlı bir şekilde toplama, analiz etme ve yorumlama imkânı sağlar. Nicel araştırmalar, genellikle nesnel sonuçlar üretirler ve sonuçların genelleştirilebilirliği yüksektir (Balcı, 2021).

Tarama, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle tespit etmeyi amaçlayan bir modeldir. Araştırmada tarama deseninin genel tarama modeli seçilmiştir. Bu çok sayıda elemandan oluşan evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2020, s. 109). Genel tarama modeli, nicel araştırma yöntemlerinden biridir ve bir popülasyonun belirli bir özelliğini ölçmek veya tahmin etmek için kullanılır. Bu model, önceden belirlenmiş bir evren (popülasyon) üzerinde, tesadüfi örnekleme yöntemiyle, belirli bir özellik veya değişkenin yaygınlığını, dağılımını veya ilişkisini tespit etmek için tasarlanmış bir araştırma yöntemidir. Genel tarama modeli, yüksek örnekleme hassasiyeti sağlamak için genellikle büyük örneklem kullanır. Bu örneklem, popülasyonun tamamının yansıtılmasına izin verecek şekilde tasarlanır ve tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilir. Bu sayede, örneklemden elde edilen sonuçların popülasyon geneline genelleştirilebilmesi mümkün olur. Genel tarama modeli, özellikle sosyal bilimlerde, ekonomi

ve sağlık gibi disiplinlerde yaygın olarak kullanılır. Bu model, veri toplama işleminde sıklıkla anket veya ölçek kullanılırken, veri analizi işleminde istatistiksel teknikler kullanılır (Şimşek, Yıldırım, 2011). Araştırmada daha geniş bir kesimin görüşlerini alabilmek için tarama deseni tercih edilmiştir. Araştırma problemi ve bu problemleri doğru bir şekilde tespit etmek için oluşturulan alt problemleri çözümleyebilmek için örnekleme oluşturan merkezlerdeki yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerine anket uygulanmıştır. Anketlerin, çalışmanın alt amaçlarına yönelik istatistiksel analizleri yapılarak elde edilen veriler bulgular bölümünde sunulmuştur.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmalarda evren, araştırma sonuçlarının genellemek istediği elemanlar bütünüdür. Evren, soyut bir kavramdır; tanımlaması kolay fakat ulaşılması güçtür ve hatta çoğu zaman imkânsız bir bütündür (Karasar, 2020, s. 147). Araştırmanın evrenini, Türkiye'deki tüm Bilim ve Sanat Merkezleri oluşturmaktadır. Çalışma grubunu yani örnekleme ise Muğla ili genelinde var olan Bilim ve Sanat Merkezleri seçilmiştir. Muğla'da eğitim veren 6 merkez bulunmaktadır. Muğla ilinde 2022/2023 yılında eğitim öğretim veren merkezlerdeki resim bölümünde kayıtlı toplam 120 öğrenci bulunmaktadır ama 19 öğrenci devamsızdır. Yazıcıoğlu ve Erdoğan'a (2004) göre sosyal bilimlerin nicel araştırmalarında geçerlilik ve güvenilirlik testleri için; çalışma evrenini temsil eden 101 öğrenci bulunan bir araştırmanın örnekleminde $\pm 0,05$ hata düzeyine göre 38 kişi gerekmektedir. Çalışma grubuna ait bilgiler tablolarda verilmiştir.

Tablo 3.1. Araştırmaya Katılan Çalışma Gruplarının İlçeleri ve Kurumdaki Pozisyonlarına Göre Dağılımı

Muğla'daki Merkezler	Yönetici		Görsel Sanatlar Öğretmeni		Öğrenci		Öğrenci Toplam	Veli		Genel Toplam	
	K	E	K	E	K	E		K	E	K	E
Fethiye	1	-	1	1	24	9	33	26	3	52	13
Muğla	-	1	-	1	7	4	11	5	5	12	11
Milas	-	1	1	-	4	4	8	6	3	11	8
Marmaris	1	-	1	-	7	2	9	8	2	17	4
Köyceğiz	-	1	2	-	5	3	8	6	3	13	7
Bodrum	-	1	-	1	9	5	14	7	6	16	13
Toplam	2	4	5	3	56	27		58	22	121	56
	6 Kişi		8 Kişi		83 Kişi			80 Kişi		177 Kişi	

Tablo 3.1.'in verilerine göre 101 öğrencinin %82,7'si, velinin %66,6'sı görsel sanatlar öğretmeni ve yöneticilerin ise tamamı ankete gönüllü olarak katılmış ve çalışma evreninin %81,9'nu oldukça sağlıklı bir biçimde yansıtmaları sağlanmıştır. Çalışmanın grubunu Muğla'da 6 farklı merkezde görev yapmakta olan 6 yönetici, 8 Görsel Sanatlar öğretmeni, Görsel sanatlar atölyesinde eğitim gören 83 öğrenci ve 80 öğrenci velisi toplam 177 kişiden oluşturmaktadır.

Tablo 3.2. Çalışma Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımları

Cinsiyet	Yönetici		Görsel Sanatlar Öğretmeni		Öğrenci		Veli	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Kadın	2	33,3	5	62,5	56	67,5	58	72,5
Erkek	4	66,7	3	37,7	27	32,5	22	27,5
Toplam	6	100	8	100	83	100	80	100

Tablo 3.2.'deki veriler incelendiğinde Muğla iline bağlı merkez yöneticilerinin %66,7'si yani 4 yönetici erkek, %33,3'ü yani 2 yönetici kadındır. Tablodaki veriler ışığında yöneticilerinin çoğunluğu erkeklerden oluşturmaktadır. Ayrıca kadın öğretmen, öğrenci ve veli sayısının erkeklere nazaran fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 3.3. Çalışma Grubunun Yaş Aralıklarına Göre Dağılımları

Yaş	Yönetici		Görsel Sanatlar Öğretmeni		Öğrenci		Veli	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
7-10	-	-	-	-	48	58	-	-
11-14	-	-	-	-	35	42	-	-
31-36	-	-	-	-	-	-	12	15
37-41	1	16,7	1	12,5	-	-	29	36,3
41 ve üstü	5	83,3	7	87,5	-	-	39	48,8
Toplam	6	100	8	100	83	100	80	100

Tablo 3.3. verileri değerlendirildiğinde yöneticilerinin yaş aralıklarının oranları %16,7'si yani 1 kişi 37-41 yaş arasındadır. % 83,3'ü yani 5 yönetici 41 üstü yaş aralığıyla birinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin ise 7'si 41 yaş üstü aralığında bulunmaktadır. Öğrencileri çoğunluğu 7-10 yaş aralığında olurken velilerinde %48,8'i 41 yaş üstü aralında olduğu görülmektedir.

Tablo 3.4. Çalışma Grubunun Eğitim Durumu

Eğitim Durumu	Yönetici		Görsel Sanatlar Öğretmeni		Veli	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
İlkokul	-	-	-	-	1	1,3
Ortaokul	-	-	-	-	3	3,8
Lise	-	-	-	-	12	15
Lisans	4	66,7	4	50	55	68,8
Yüksek Lisans	2	33,3	4	50	7	8,8
Doktora	-	-	-	-	2	2,5
Toplam	6	100	8	100	80	100

Tablo 3.4.'e göre yöneticilerin %66,7'si Lisans, %33,3'ü yani 2 kişisi öğretmenlerin 4'ü lisans 4'ü yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir. Velilerin eğitim durum ise, ağırlıklı olarak lisans mezunları olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca 7 kişi yüksek lisans 2 kişi ise doktora mezunu olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3.5. Yöneticilerin ve Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Meslekteki Kıdemleri

Yıl	Yönetici		Görsel Sanatlar Öğretmeni	
	f	%	f	%
11-15 yıl	-	-	1	12,5
16-20 yıl	-	-	1	12,5
21-25 yıl	4	66,7	2	25
25 ve üstü yıl	2	33,3	4	50
Toplam	6	100	8	100

Tablo 3.5.'e göre yöneticilerin meslekteki kıdemlerine göre %66,7'si yani 4 kişi 21-25 yıldır hizmet etmekte ayrıca %33,3'ü yani 2 kişide 25 yıl ve üstünde çalıştığı görülmektedir. Öğretmenlerde ise ağırlıklı olarak 25 yıl ve üstünde çalıştıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 3.6. Yöneticilerin ve Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Bilsenlerdeki Hizmet Süreleri

Yıl	Yönetici		Görsel Sanatlar Öğretmeni	
	f	%	f	%
1 yıl	2	33,3	5	62,5
3yıl	1	16,7	1	12,5
4 yıl	1	16,7	1	12,5
5 yıl	1	16,7	1	12,5
6 yıl	1	16,7	-	-
Toplam	6	100	8	100

Tablo 3.6.'ya göre yöneticilik görevi yapan öğretmenlerin %33,3'ü yani 2 kişisi 1 yıldır, %16,7'si yani 1 kişi 3 yıldır, /16,7'si yani 1 kişi 4 yıldır, %16,7'si yani 1 kişi 5 yıldır ve 1 kişi de 6 yıldır hizmet vermektedir. Görsel sanatlar öğretmenlerinin %62,5 yani 5 kişisi 1 yıldır Bilsen'lerde hizmet etmektedir. Bunun sebebi ise çoğu Bilsen'in eğitim öğretim hayatına yeni başlamış olmasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 3.7. Yöneticilerin ve Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Branşları

Branş	Yönetici		Görsel Sanatlar Öğretmeni	
	f	%	f	%
Görsel Sanatlar Öğretmeni /Resim	-	-	5	62,5
Görsel Sanatlar Öğretmeni /Heykel	-	-	1	12,5
Görsel Sanatlar Öğretmeni /Grafik	-	-	1	12,5
Görsel Sanatlar Öğretmeni /Tekstil	-	-	1	12,5
Sınıf Öğretmeni	2	33,3	-	-
Matematik Öğretmeni	1	16,7	-	-
Müzik Öğretmeni	1	16,7	-	-
Tarih Öğretmeni	1	16,7	-	-
Rehberlik ve Psikolojik Danışman	1	16,7	-	-
Toplam	6	100	8	100

Tablo 3.7.'nin verilerine göre 2 yönetici yani %33,3'ü sınıf öğretmeni diğerleri ise farklı branşlardaki yöneticilerden oluşmaktadır. Görsel sanatlar öğretmenlerinin %62,5'i yani 5 kişi görsel sanatlar resim bölümü, 1 kişi heykel, 1 kişi grafik ve 1 kişi de tekstil bölümünde mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 3.8. Yöneticilerin ve Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Özel Eğitim Alanındaki Hizmetiçi Eğitimleri

	Yönetici		Görsel Sanatlar Öğretmeni	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Evet	3	50,0	2	25
Hayır	3	50,0	6	75
Toplam	6	100	8	100

Tablo 3.8.'e göre yöneticilerin yarısı özel eğitim alanında hizmetiçi eğitim almış diğer yarısı ise almamış kişilerden oluşmaktadır. Alanlar ise “Üstün Yetenekli Öğrencilerin Özellikleri, Üstün Yeteneklilerin Eğitimi ve Üstün Zekalı Öğrencilerin Eğitiminde Avrupa Modeli” şeklinde eğitim aldıklarını belirtmişlerdir. Aynı durum öğretmenler arasında oluşmamaktadır. Öğretmenlerin %75'i özel eğitim ile ilgili bir hizmetiçi almamış sadece 2 kişi eğitim aldığını belirtmiştir. 1 öğretmenin aldığı kurs “Özel Yetenekli Öğrencilerin Eğitimi- Özel Eğitim Uygulama Kursu”dur. Diğer öğretmen ise özel eğitim alanında yüksek lisans yaptığını belirtmiştir.

Tablo 3.9. Öğrencileri Merkez Sınavına Yönlendirenler

Yönlendiren	Öğrenci		Veli	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Ailem	36	43,4	37	46,3
Okul	47	56,6	43	53,8
Toplam	6	100	8	100

Tablo 3.9.'un verilerine göre hem öğrenciler hem velilerin ortak düşüncesiyle sınava yönlendiren en fazla kurumun okul olduğuna karar vermişlerdir. Ama “Ailem yönlendirdi” şeklinde cevapta az görünmemektedir. Okul ve aile uygun öğrenciyi doğru yönlendirdiği söylenebilmektedir.

Tablo 3.10. Görsel Sanatlar Dersi Alan Öğrencilerin Sınıf Dağılımları

Sınıf	Öğrenciler	
	<i>f</i>	%
2	14	16,9
3	12	14,5
4	12	14,5
5	10	12,0
6	17	20,5
7	11	13,3
8	2	2,4
9	2	2,4

10	3	3,6
Toplam	83	100

Tablo 3.10.'na göre ilkokul öğrencilerinin sayıları ortaokul ve lise öğrencilerine göre 2 katıdır. En fazla ankete katılan grup 2.sınıf ve 6. Sınıf öğrencileri arasından olmuştur. En az ankete katılan öğrenci grupları ise 8.ve 9.sınıflardan oluşmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmanın amacı yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin Muğla iline bağlı merkezlerde verilen görsel sanatlar eğitimi ile ilgili bina ile fiziki donanım ve maddi olanaklar, görsel sanatlar ders programı, tanılama ve seçmeye yönelik tespitlerinin ortaya çıkarılmasıdır. 2022-2023 Eğitim-Öğretim yılında Muğla ilinde bulunan 6 Bilim ve Sanat Merkezlerinde görevli yönetici ve görsel sanatlar öğretmeni ile görsel sanatlar eğitimi gören öğrenci ve onların velilerini kapsayan bu çalışmada, literatür tarama (makale, tez, kitap, dergi, vs.) ve nicel araştırma yapılmıştır. Bu çalışmada nicel veri toplama aracı olarak anket tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda veriler anket formu aracılığıyla toplanmıştır. Anket, bir araştırma yöntemi olarak kullanılan ve belirli bir konu hakkında veri toplamak için tasarlanmış bir form veya sorular dizisi olarak tanımlanabilir. Bu yöntem, belirli bir popülasyonun düşüncelerini, inançlarını, deneyimlerini veya davranışlarını tespit etmek veya anlamak için yaygın olarak kullanılır. Anketler, yüz yüze, telefonla, posta yoluyla veya çevrimiçi olarak yapılabilmektedir. Anketler, sosyal bilimler, pazarlama, kamuoyu araştırmaları ve sağlık hizmetleri gibi birçok alanda kullanılmaktadır. Veri toplama ve analizinde istatistiksel yöntemler kullanılarak elde edilen sonuçlar, araştırmacılara veya karar vericilere fikir vermek veya belirli bir konu hakkında karar almalarına yardımcı olmak için kullanılabilir (Dillman, Smyth, Christian, 2014). Anketlerin avantajları arasında, büyük örneklemelerde veri toplamak için uygundur, veri toplama süreci standartlaştırılabilir, verilerin analizi hızlı ve kolaydır ve katılımcıların gizliliğini korur (Dillman, Smyth, Christian, 2014).

Araştırmada kullanılanlar anketler, Muğla iline bağlı merkezlerinde verilen görsel sanatlar eğitimine yönelik yönetici, görsel sanatlar öğretmeni, görsel sanatlar öğrencisi ve veli anketleridir. Araştırmada kullanılan anket için Prof. Dr. Serap BUYURGAN danışmanlığında Yelda USAL'ın 2019 yılında yapmış olduğu doktora tezi çalışmasındaki anketin izni alınarak ve üç alan uzmanı eşliğinde yönetici, öğretmen, öğrenci ve veliye ilişkin anketler yeniden uyarlanarak kullanılmıştır. Uyarlama anket cümlelerine göre gruplara

sorulması gerekenler listelenmiş, boyutlara eklenmiştir veya çıkartılmış cümleler bulunmaktadır. Bu anketler için yapılan güvenilirlik analizi öğrencilerde Cronbach's Alpha ,720 değeri çıkmış ayrıca geçerlilik analizinde de anket ,70 çıktığı görülmekte bu da iyi derecede geçerli ve güvenilir olduğunu kanılmaktadır. Veli anketi sonuçları da Cronbach's Alpha ,823 değeri bulunmuştur ayrıca geçerlilik analizi de ,75 çıkmıştır. Öğretmen anketi sonuçlarında Cronbach's Alpha değeri ,887 ve yönetici anketinde ise bu değer ,820 çıkmıştır. Bu sonuçlar anketin, geçerli ve güvenilir olduğunu kanıtlamaktadır. Anketler, yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin Muğla iline bağlı merkezlerde verilen görsel sanatlar eğitimine yönelik mevcut durumun tespiti ve akabinde çözüm önerilerinin ortaya konulabilmesi amacıyla geliştirilmiştir. Anketler, yönetici anketi görsel sanatlar eğitiminde 10, maddi olanaklar ve fiziki donanımında 9, tanılama ve seçmede 5 cümle ile 3 boyutta toplam 24 maddeden oluşmaktadır. Öğretmen anketi görsel sanatlar eğitiminde 16, maddi olanaklar ve fiziki donanımında 11, tanılama ve seçmede 4 cümle ile 3 boyutta toplam 31 maddeden oluşmaktadır. Öğrenci anketi görsel sanatlar eğitiminde 7, maddi olanaklar ve fiziki donanımında 3, tanılama ve seçmede 3 cümle ile 3 boyutta toplam 13 maddeden oluşmaktadır. Veli anketi ise görsel sanatlar eğitiminde 12, maddi olanaklar ve fiziki donanımında 2, tanılama ve seçmede 5 cümle ile 3 boyutta toplam 20 maddeden oluşmaktadır. Ayrıca anket formu iki kısımdan oluşmakta ilk kısımda yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin demografik özelliklerini belirlemek için hazırlanan kişisel bilgiler ile ilgili sorular bulunmaktadır. Merkezlerle ilgili görüşlerin ortaya çıkarılmasına yönelik olarak hazırlanan ikinci kısımda ise ankette alan cümleler bulunmaktadır.

3.4. Veri Toplama Süreci

Araştırma verilerinin elde edilmesi için Muğla Valiliği'nin verdiği 28.11.2022 tarih E-70004082-604.02-64475763 sayılı resmi izin ile dört ayrı anket kullanılmıştır. Bu araştırmanın verileri, gerekli izinlerin alınmasının ardından 2022-2023 eğitim öğretim yılı, güz döneminde gönüllü 117 kişinin katılımıyla gerçekleşen 3 haftalık anket uygulama sürecinde toplanmıştır. Anket uygulama öncesinde yöneticiler ve görsel sanatlar öğretmenleriyle uzaktan görüşülerek araştırmanın amacı anlatılmıştır. Çevrimiçi anketler, internet üzerinden yapılan anketlerdir ve genellikle daha hızlı ve maliyet-etkin bir yöntem olarak tercih edilir (Dillman, Smyth, Christian, 2014). Anket uygulaması için dijital form oluşturulmuş ve 5/12/2022 tarihinde yöneticilere ve görsel sanatlar öğretmenlerine gönderilmiştir. Uygulamanın ikinci haftasında uzaktan görsel sanatlar öğretmenleriyle yapılan zümre toplantısında öğrenci ve veli anketi görüşülmüştür. Alınan kararlar araştırmacının ders için açılan dijital haberleşme ağına davet edilerek konuyu velilere

ayrıntılı bir şekilde anlatması sağlanmıştır. Toplantı sonrası 12/12/2022 tarihinde de veli ve öğrenci anketi dijital form olarak gönderilmiştir. Araştırmanın son haftasında ise tüm veriler dijital ortamda kaydedilmiş ve SPSS programına yüklenmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada, yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin Muğla iline bağlı merkezlerde verilen görsel sanatlar eğitimi ile ilgili bina ile fiziki donanım ve maddi olanaklar, görsel sanatlar ders programı, tanılama ve seçmeye yönelik tespitlerinin ilçeler arası farklılıklarının da ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu sebeple de Kruksal Wallis One-way (Tek Yönlü) Varyans Analizi kullanılmıştır. Amaçlarına göre nicel analiz tekniklerinin farklı yöntemleri bulunmaktadır. Parametrik testler için gerekli şartlar yoksa veya örnek boyutu küçük olduğu durumlarda ve en önemlisi çoklu grubun karşılaştırılmasında parametrik olmayan testler ihtiyaç duyulur. Anket verilerine uygulanan parametrik olmayan test ise Kruksal Wallis One-way (Tek Yönlü) Varyans Analizidir. Uygulama olarak üç veya daha fazla grubun karşılaştırılmasında kullanılmaktadır (Çoşkun, Altunışık, Yıldırım, 2019). Bu yöntem, değişkenin normal dağılmadığı veya eşit varyanslı olmadığı durumlarda kullanılabilir. Bu nedenle, parametrik bir varyans analiz yöntemi olan ANOVA'nın nonparametrik bir alternatifi olarak kabul edilir (Field, 2013, s:614). Kruksal-Wallis değerleri sıralı hale getirerek her bir grup için ortalamalarının karşılaştırılmasını sağlar (Çepni, 2021, s: 412). Kruksal Wallis testi, örneklem büyüklükleri eşit veya eşit olmayan gruplar arasındaki ortanca farklılıklarını karşılaştırır. Bu yöntem, herhangi bir ölçülebilir değişkene uygulanabilir ve bağımsız örneklem t-testine benzer şekilde kullanılabilir. Kruksal Wallis testinin avantajları arasında, normallik varsayımı ve homojen varyans varsayımı olmaksızın verilerin analiz edilebilmesi sayılabilir. Ayrıca, testin sonuçları sıralama verileri üzerinden elde edildiği için, aykırı değerlerin etkisi minimize edilir (Field, 2013, s:614). Araştırmanın nicel verilerinin analizi, sosyal bilimler için veri analizi paket programlarından SPSS 26 programı kullanılarak yapılmıştır. Araştırmada, yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin Muğla iline bağlı merkezlerde verilen Görsel Sanatlar eğitimine ilişkin görüşlerinden elde edilen verilerin istatistiksel olarak değerlendirilmesinde betimsel istatistikler frekans ve yüzde çözümlenmeleri, aritmetik ortalama ve standart sapma, ilçe değişkenleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için KWH (Kruskal Wallis H-Testi) kullanılarak analiz edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde araştırmanın genel ve alt amaçları doğrultusunda elde edilen bulguların ve bunların yorumlanmasına yer verilmiştir. Bunlar, yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin Muğla iline bağlı Bilim ve Sanat Merkezlerinde verilen Görsel Sanatlar eğitime yönelik algılarını belirlemek için yapılan anket sonucunda araştırmanın alt problemlerine ilişkin nicel bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

4.1. Muğla İline Bağlı Bilim ve Sanat Merkezlerindeki Yönetici, Görsel Sanatlar Öğretmeni, Görsel Sanatlar Öğrencisi ve Velilerinin Görsel Sanatlar Eğitime, Maddi Olanaklar ile Fiziki Donanım ve Tanılama ile Seçme Boyutlarına Yönelik Bulguları ve Yorum

Merkezlerin Görsel Sanatlar Görüşme Anketi; yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilere uygulanmıştır. Araştırmanın birinci alt problemine yönelik ankete ait bulgular, araştırma sorularına uygun olarak sırasıyla aşağıdaki gibi incelenmiştir.

4.1.1. Yöneticilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitime İlişkin Genel Görüş Düzeyleri

Görsel sanatlar eğitime yönelik hazırlanmış *Görsel Sanatlar Yönetici Anketi*, yöneticilerin merkezlerde verilen görsel sanatlar eğitime ilişkin algılarını belirlemek amacıyla anketten elde edilen sonuçların aritmetik ortalaması standart sapmasına bakılmıştır. Buna göre, Muğla iline bağlı merkezlerde görev yapmakta olan yöneticilerin anketin tamamına yönelik, görsel sanatlar eğitime ilişkin genel algı düzeylerine yönelik aritmetik ortalama ve standart sapmaları Tablo 4.1’de verilmektedir.

Tablo 4.1. *Yöneticilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitime İlişkin Genel Durumlarını Gösterir*

1. Görsel Sanat Eğitimi	N	x	ss
1. Okulumuzun mevcut Görsel Sanatlar eğitim saatleri öğrencilerin iyi bir eğitim alması için yeterlidir.	6	4,00	,894
2. Merkezlerde uygulanan mevcut Görsel Sanatlar eğitim programı bu alandaki özel yetenekli öğrencilerin eğitimi için yeterli düzeydedir.	6	4,00	,894
3. Özel yetenekli çocukların aileleri rehberlik hizmetleri ile desteklenmelidir.	6	4,83	,408
4. Görsel sanatlarda özel yetenekli öğrencilerin, üniversitelerde alanında uzman kişilerden ders almaları sağlanmalıdır.	6	4,67	,816

5. Merkezlerde Görsel Sanatlar alanında özel yetenekli her öğrenci için (ZEP)zenenginleştirilmiş eğitim programı oluşturulmalıdır.	6	3,67	1,751
6. Özel yetenek geliştirilirken genel eğitim ihmal edilmemelidir.	6	1,17	,408
7. Devlet özel yetenekli bütün öğrencilerin eğitimine tam cevap verecek okullar açmalıdır.	6	1,33	,516
8. Merkezlerin Görsel Sanatlar alanından mezun olan öğrencilerin, bu alanlardaki yükseköğretim kurumlarına devamları durumunda yetenek sınavlarında katsayı oranlarında avantajları olmalıdır.	6	4,50	1,225
9. Merkezlerde özel yetenekliler tüm derslerden seçmeli ders sistemi ile eğitim görmelidirler.	6	3,17	1,722
10. Merkezlerde görsel sanatlar alanındaki öğrencilere bilim ve sanat dersleri belli oranlarda aynı anda seçmeli verilmelidir.	6	4,00	1,549
2. Tanılama (Seçme)			
11. Merkezlerde her yetenek alanı aynı derecede önemlidir.	6	5,00	,000
12. Mevcut sınav sistemi ile Görsel Sanatlarda özel yetenekli öğrencilerin büyük çoğunluğuna ulaşamamaktadır.	6	1,83	,983
13. Merkezlerde Görsel Sanatlar alanında özel yetenekli öğrencileri belirlemede uygulanan tanılama yöntemleri yeterlidir.	6	3,17	1,472
14. Özel yetenekli öğrencileri tanılama aşaması okul öncesi dönemden başlanmalı ve M.E.B. tarafından yapılmalıdır.	6	4,33	,816
15. Görsel Sanatlarda özel yetenekli öğrencilerin tanılması sadece alan yönelik yapılmalıdır.	6	3,83	1,602
16. Öğrenciler, Görsel Sanatlar alanında tanılama yapılırken zekâ türü ne olursa olsun ilk olarak bir zeka testine (IQ gibi) tabi tutulmalıdırlar.	6	3,50	1,761
17. Görsel Sanatlar alanında özel yetenekli öğrencilere tanılama süreci öğretmenleri tarafından gözlem ve portfolyo (ürün dosyası) vb. yöntemler birlikte kullanılarak tanılama yapılmalıdır.	6	5,00	,000
18. Merkezlerde Görsel Sanatlar alanında tanılama yapılan öğrencinin zihinsel olarak belli bir IQ ya sahip olması gerekir.	6	3,17	2,014
19. Merkezlerde çoklu zekâya göre her öğrenciye yetenekli olduğu alanda eğitim vermek için tanılama yapılır.	6	1,50	,548
20. Merkezlerde görev yapacak öğretmenler, özel yetenek alanında özel eğitim almış kişiler olmalıdır.	6	5,00	,000
3. Fiziki Donanım ve Maddi Destekler			
21. Okulumuz atölye dışında Görsel Sanatlar uygulamaları yapılabilecek alanlara sahiptir.	6	4,17	1,329
22. Merkezler derslerin atölye dışına çıkması amacıyla düzenlenen tarihi ve kültürel gezilerde maddi olarak ilgili kurumlar tarafından desteklenmektedir.	6	3,83	1,602
23. Okulumuzun Görsel Sanatlar atölyesi araç-gereç açısından yeterlidir.	6	4,00	,894
24. Okulun donanımı görsel sanatlar dersi için uygun ve yeterlidir.	6	3,50	1,378

Tablo 4.1’de, merkezlerde görev yapan yöneticilerin görsel sanatlar eğitimi boyutuna ilişkin aritmetik ortalamaları 4.20 olarak hesaplanmıştır. Boyutun maddelerine bakıldığında ise yöneticilerin en düşük aritmetik ortalamasının 6 numaralı önerme olan “Özel yetenek geliştirilirken genel eğitim ihmal edilmemelidir” olduğu, en yüksek aritmetik ortalamasının ise 3 numaralı önerme olan “Özel yetenekli çocukların aileleri rehberlik hizmetleri ile desteklenmelidir” olduğu tespit edilmiştir. Yöneticiler genel olarak görsel sanatlar eğitimi boyutuna “tamamen katılıyorum” düzeyinde görüş bildirirken, bilim ve sanat derslerinin belli oranlarda aynı anda verilmesine ilişkin önermeye ise “kararsızım” düzeyinde cevap vermişlerdir. Yöneticiler ayrıca, görsel sanatlar alanından mezun olan öğrencilerin, bu alanlardaki yükseköğretim kurumlarına devam etmeleri durumunda yetenek sınavlarında katsayı oranlarında avantaj sağlamaları gerektiği önermesine tamamen katılmışlardır.

Tablo 4.1’de, yöneticilerin fiziki donanım ve maddi destekler boyutuna ilişkin aritmetik ortalamaları 3,87 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca, boyutun maddelerine bakıldığında, yöneticilerin en düşük ortalamasının 24 numaralı önerme olan “Okulun donanımı görsel sanatlar dersi için uygun ve yeterlidir” olduğu, en yüksek ortalamasının ise 21 numaralı önerme olan “Okulumuz atölye dışında Görsel Sanatlar uygulamaları yapılabilecek alanlara sahiptir” önermesinde olduğu görülmektedir. Yöneticiler genel olarak bina ve fiziksel olanaklara “katılıyorum” düzeyinde durum bildirirken, merkezlerde atölye dışında okulun Görsel Sanatlar atölyesi araç-gereç açısından yeterlidir cümlesine de “tamamen katılıyorum” düzeyinde durum belirtmişlerdir. Yöneticiler ayrıca “Merkezlerinde derslerin atölye dışına çıkması amacıyla düzenlenen tarihi ve kültürel gezilerde maddi olarak ilgili kurumlar tarafından desteklenmektedir” önermesine de “katılıyorum” düzeyinde cevap verdikleri tespit edilmiştir.

Tablo 4.1’deki verilere göre, merkezlerde görev yapan yöneticilerin üstün yetenekli öğrencilerin tanılama ve seçme boyutuna ilişkin aritmetik ortalamaları 3,63 olarak hesaplanmıştır. Boyutun maddelerine bakıldığında, yöneticilerin en düşük aritmetik ortalamasının 19 numaralı önerme olan “Merkezlerde çoklu zekâya göre her öğrenciye yetenekli olduğu alanda eğitim vermek için tanılama yapılır” olduğu, en yüksek aritmetik ortalamasının ise 23, 20 ve 17 numaralı önermeler olan sırasıyla “Merkezlerde her yetenek alanı aynı derecede önemlidir”, “Merkezlerde görev yapacak öğretmenler, özel yetenek alanında özel eğitim almış kişiler olmalıdır” ve “Görsel sanatlar alanında özel yetenekli öğrencilere tanılama süreci öğretmenleri tarafından gözlem ve portfolyo (ürün dosyası) vb. yöntemler birlikte kullanılarak tanılama yapılmalıdır” olduğu görülmektedir. Yöneticiler

genel olarak üstün yetenekli öğrencilerin tanılama boyutuna “katılıyorum” düzeyinde cevap verirken, mevcut eğitim sistemi ile Görsel Sanatlarda özel yetenekli öğrencilere büyük çoğunluğuna ulaşılmadığına ilişkin önermeye “katılmıyorum” düzeyinde cevap vermişlerdir. Yöneticiler ayrıca, merkezlerde özel yetenekli öğrencilerin tanılama aşamasının okul öncesi dönemden başlaması ve bu işlemin MEB tarafından yapılması gerektiği önermesine tamamen katıldıkları tespit edilmiştir.

4.1.2. Öğretmenlerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Genel Görüş Düzeyleri

Görsel sanatlar eğitimine yönelik hazırlanmış *Görsel Sanatlar Öğretmen Anketi*, öğretmenlerin merkezlerde verilen görsel sanatlar eğitimine ilişkin algılarını belirlemek amacıyla anketten elde edilen sonuçların aritmetik ortalaması ve standart sapmasına bakılmıştır. Buna göre, merkezlerde görev yapmakta olan öğretmenlerin anketin tamamına yönelik, merkezlerde verilen görsel sanatlar eğitimine ilişkin genel algı düzeylerine yönelik aritmetik ortalama ve standart sapmaları Tablo 4.2’de verilmektedir.

Tablo 4.2. *Öğretmenlerin Bilim ve Sanat Merkezlerinde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Genel Dağılımı*

1. Görsel Sanatlar Eğitimi	N	x	ss
1.Özel yetenekli çocukların hem normal eğitimlerine hem de merkezlere devam etmeleri zamanlarının büyük çoğunluğunu okul ortamında geçirmelerine neden olmaktadır. Bu durum öğrencilerin sosyal yaşamlarını etkilemektedir.	8	3,88	,835
2. Devlet özel yetenekli bütün öğrencilerin eğitimine cevap verecek okullar açmalıdır.	8	4,38	,744
3. Merkezlerde Görsel Sanatlar eğitimi, yeteneğin geliştirilmesi kapsamında yeterli düzeydedir.	8	3,50	,756
4. Okulumuzun mevcut Görsel Sanatlar eğitim saatleri öğrencilerin iyi bir eğitim alması için yeterlidir.	8	3,50	,926
5. Merkezlerde uygulanan mevcut Görsel Sanatlar eğitim programı bu alandaki özel yetenekli öğrencilerin eğitimi için yeterli düzeydedir.	8	3,00	,000
6. Merkezlerde Görsel Sanatlar alanında özel yetenekli her öğrenci için (ZEP)zenginleştirilmiş eğitim programı oluşturulmalıdır.	8	3,88	,641
7. Görsel sanatlarda özel yetenekli öğrencilerin, üniversitelerde alanında uzman kişilerden ders almaları sağlanmalıdır.	8	3,50	1,195
8. Özel yetenek geliştirilirken genel eğitim ihmal edilmemelidir.	8	4,00	,756
9. Merkezlerin Görsel Sanatlar alanından mezun olan öğrencilerin, bu alanlardaki yükseköğretim kurumlarına devamları durumunda yetenek sınavlarında katsayı oranlarında avantajları olmalıdır.	8	3,75	1,282
10. Merkezlerde özel yetenekliler, seçmeli ders sistemi ile eğitim görmelidirler.	8	3,75	1,282
11. Merkezlerde görsel sanatlar bölümü öğrencilerine bilim ve sanat dersleri belli oranlarda aynı anda seçmeli olarak verilmelidir.	8	3,63	,744
12. Özel yetenekli çocukların aileleri rehberlik hizmetleri ile desteklenmelidir.	8	4,13	1,126
13. Görsel Sanatlar eğitimi ve özellikle proje çalışmaları, Güzel Sanatlar Lisesi ve Üniversitelerin Güzel Sanatlar ile ilgili bölümleri ile işbirliği içinde gerçekleştirilmelidir.	8	4,13	,991

14. Merkezlerin Görsel Sanatlar alanı ile ilgili her yıl organizasyonlar (sergiler, canlı performans çalışmaları, yarışmalar, öğrenci katılımlı TV.de sanatçılarla söyleşi programları) düzenlenmelidir.	8	4,13	,835
2. Tanılama (Seçme)			
15. Merkezlerde her yetenek alanı aynı derecede önemlidir.	8	4,25	,886
16. Merkezlerde görev yapacak öğretmenler, özel yetenek alanında özel eğitim almış kişiler olmalıdır.	8	4,38	,916
17. Mevcut sınav sistemi ile Görsel Sanatlarda özel yetenekli öğrencilerin büyük çoğunluğuna ulaşılamamaktadır.	8	4,00	1,195
18. Merkezlerde Görsel Sanatlar alanında özel yetenekli öğrencileri belirlemede uygulanan tanılama yöntemleri yeterlidir.	8	3,25	,463
19. Merkezlerde çoklu zekâya göre her öğrenciye yetenekli olduğu alanda eğitim vermek için tanılama yapılır.	8	3,13	,354
20. Öğrenciler, Görsel Sanatlar alanında tanılama yapılırken, zekâ türü ne olursa olsun ilk olarak bir zeka testine (IQ gibi) tabi tutulmalıdırlar.	8	3,25	1,035
21. Görsel Sanatlarda özel yetenekli öğrencilerin tanılması sadece alan yönelik yapılmalıdır.	8	3,38	,744
22. Merkezlerde Görsel Sanatlar alanında tanılama yapılan öğrencinin zihinsel olarak belli bir IQ ya sahip olması gerekir.	8	3,50	,926
23. Görsel Sanatlar alanında özel yetenekli öğrencilere tanılama süreci öğretmenleri tarafından gözlem ve portfolyo (ürün dosyası) vb. yöntemler birlikte kullanılarak tanılama yapılmalıdır.	8	3,88	,835
24. Merkezlerde Görsel Sanatlar alanında, özel yeteneklilerin tanılama aşamaları doğru ve güvenilir bir şekilde yapılmaktadır.	8	3,38	,744
25. Özel yetenekli öğrencileri tanılama aşaması okul öncesi dönemden başlayarak M.E.B. tarafından yapılmalıdır.	8	3,00	1,414
26. Görsel sanatlar alanında tanılama büyük yaş grubunda (Ortaokul) başlamalıdır.	8	1,63	,916
27. Görsel sanatlar alanında üç boyutlu materyallerle de tanılama yapılmalıdır.	8	3,38	1,408
3. Fiziki Donanım ve Maddi Destekler			
28. Okulumuzun Görsel Sanatlar atölyesi araç-gereç açısından yeterlidir.	8	2,50	,926
29. Okulumuz atölye dışında Görsel Sanatlar uygulamaları yapılabilecek alanlara sahiptir.	8	2,75	1,282
30. Merkezler derslerin atölye dışına çıkması amacıyla düzenlenen tarihi ve kültürel gezilerde maddi olarak ilgili kurumlar tarafından desteklenmektedir.	8	3,25	1,389
31. Okulun donanımı görsel sanatlar dersi için uygun ve yeterlidir.	8	2,50	,756

Tablo 4.2'ye göre, öğretmenlerin görsel sanatlar eğitimi boyutuna ilişkin aritmetik ortalamaları 4,71 olarak hesaplanmıştır. Boyutun maddelerine bakıldığında, öğretmenlerin en düşük aritmetik ortalamasının 5 numaralı önerme olan “Okulumuzun mevcut Görsel Sanatlar eğitim saatleri öğrencilerin iyi bir eğitim alması için yeterlidir” olduğu, en yüksek aritmetik ortalamasının ise 2 numaralı önerme olan “Devlet özel yetenekli bütün öğrencilerin eğitimine cevap verecek okullar açmalıdır” olduğu görülmektedir. Öğretmenler genel olarak görsel sanatlar eğitimi programına “katılıyorum” düzeyinde görüş bildirirken, Okulumuzda mevcut görsel sanatlar eğitim saatlerinin öğrencilerin iyi bir eğitim alması için yeterli olup olmadığı konusunda “kararsızım” düzeyinde görüş bildirdikleri fark edilmiştir. Öğretmenler ayrıca, “Devlet özel yetenekli bütün öğrencilerin eğitimine cevap verecek okullar açmalıdır” önermesine “tamamen katılıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 4.2'ye göre, merkezlerde görev yapan öğretmenlerin fiziki donanım ve maddi destekler boyutuna ilişkin aritmetik ortalamaları 3,75 olarak hesaplanmıştır. Boyutun maddelerine bakıldığında, öğretmenlerin en düşük aritmetik ortalamasının 28 numaralı önerme olan “Okulumuzun Görsel Sanatlar atölyesi araç-gereç açısından yeterlidir” olduğu, en yüksek aritmetik ortalamasının ise 30 numaralı önerme olan “Merkezlerde verilen derslerin atölye dışına çıkması amacıyla düzenlenen tarihi ve kültürel gezilerde maddi olarak ilgili kurumlar tarafından desteklenmektedir” olduğu görülmektedir. Öğretmenler, merkezlerdeki atölye dışında görsel sanatlar uygulamalarının yapılabileceği alanlara sahip olma durumuna “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirirken, görsel sanatlar atölyesinin donanımının görsel sanatlar dersi için uygun ve yeterli olmasına da “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Öğretmenler ayrıca, derslerin atölye dışına çıkması amacıyla düzenlenen tarihi ve kültürel gezilerde maddi olarak ilgili kurumlar tarafından desteklenmesi konusunda “kararsızım” düzeyinde sonuç çıkmıştır.

Tablo 4.2'ye göre, öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin tanılama ve seçme boyutuna ilişkin aritmetik ortalamaları 4,08 olarak hesaplanmıştır. Boyutun maddelerine bakıldığında, öğretmenlerin en düşük aritmetik ortalamasının 26 numaralı önerme olan “Görsel sanatlar alanında tanılama büyük yaş grubunda (Ortaokul) başlamalıdır” olduğu, en yüksek aritmetik ortalamasının ise 16 numaralı önerme olan “Merkezlerde görev yapacak öğretmenler, özel yetenek alanında özel eğitim almış kişiler olmalıdır” olduğu görülmektedir. Öğretmenler genel olarak üstün yetenekli öğrencilerin tanılama boyutuna “katılıyorum” düzeyinde görüş bildirirken, görsel sanatlar alanında tanılama büyük yaş grubunda (Ortaokul) başlamalıdır önermesine “kesinlikle katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Merkezlerde görev yapan öğretmenler, seçilecek öğretmenlerin özel yetenek alanında özel eğitim almış kişiler olmalıdır ile ilgili önermeye ise “tamamen katılıyorum” düzeyindedir.

4.1.3. Öğrencilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Genel Görüş Düzeyleri

Görsel sanatlar eğitimine yönelik hazırlanmış *Görsel Sanatlar Öğrenci Anketi*, öğrencilerin merkezlerde verilen görsel sanatlar eğitimine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla ankettten elde edilen sonuçların aritmetik ortalaması ve standart sapmasına bakılmıştır. Buna göre, merkezlerde eğitim görmekte olan öğrencilerin anketin tamamına

yönelik, görsel sanatlar eğitimine ilişkin genel görüş düzeylerine yönelik aritmetik ortalama ve standart sapmaları Tablo 4.3’de verilmektedir.

Tablo 4.3. *Öğrencilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Genel Görüşleri Gösterir Dağılımı*

1. Görsel Sanatlar Eğitimi	N	<i>x</i>	<i>ss</i>
1. Merkezlerde Görsel sanatlar dersinin üst üste birkaç saat işlenmesi yorucu ve sıkıcıdır.	83	1,95	1,092
2. Merkezlerde uygulamaya dayalı Görsel Sanatlar eğitimi yeterli düzeydedir.	83	4,01	1,205
3. Merkezimizde her ders aynı derecede önemlidir.	83	4,04	1,173
4. Görsel Sanatlar öğretmeni sizinle ve ailenizle ortak proje uygulamaları yapmalıdır.	83	3,40	1,199
5. Görsel Sanatlar eğitimi ve özellikle proje çalışmaları, Güzel Sanatlar Lisesi ve Üniversitelerin Güzel Sanatlar ile ilgili bölümleri ile işbirliği içinde gerçekleştirilmelidir.	83	4,11	1,082
6. Merkezlerde genel zihinsel yetenek bölümü öğrencilerinde olduğu gibi görsel sanatlar öğrencilerinin de bilsem derslerinden istediğini seçme hakkı olmalıdır.	83	4,11	1,158
7. Hem normal eğitim hem de merkezlere devam etmeniz zamanınızın büyük çoğunluğunu okul ortamında geçirmeye neden olduğu için sosyal yaşamım etkilemektedir.	83	4,14	1,106
2. Tanılama (Seçme)			
8. Merkezlerde, Görsel Sanatlar alanında tanılama(seçme) doğru ve güvenilir bir şekilde yapılmaktadır.	83	4,34	1,015
9. Merkezlerde görev yapacak öğretmenler, özel yetenek alanında özel eğitim almış kişiler olmalıdır.	83	3,17	1,314
10. Öğrenciler, Görsel Sanatlar alanında tanılama yapılırken, zekâ türü ne olursa olsun ilk olarak bir zeka testine (IQ gibi) tabi tutulmalıdırlar.	83	2,65	1,409
3. Fiziki Donanım ve Maddi Destekler			
11. Merkez Görsel Sanatlar atölyesi araç-gereç açısından yeterlidir.	83	3,82	1,149
12. Merkezin atölye dışında Görsel Sanatlar uygulamaları yapılabilecek alanlara sahiptir.	83	3,27	1,289
13. Merkezin donanımı görsel sanatlar dersi için uygun ve yeterlidir.	83	3,58	1,138

Tablo 4.3’e göre, öğrencilerin görsel sanatlar eğitimi boyutuna ilişkin aritmetik ortalamaları 3,67 olarak hesaplanmıştır. Boyutun maddelerine bakıldığında, öğrencilerin en düşük aritmetik ortalamasının 1 numaralı önerme olan “Merkezlerde Görsel sanatlar dersinin üst üste birkaç saat işlenmesi yorucu ve sıkıcıdır” olduğu, en yüksek aritmetik ortalamasının ise 7 numaralı önerme olan “Hem normal eğitim hem de merkezlere devam etmeniz zamanınızın büyük çoğunluğunu okul ortamında geçirmeye neden olduğu için sosyal yaşamım etkilemektedir” olduğu görülmektedir. Öğrenciler genel olarak Görsel Sanatlar

Eğitimine “katılıyorum” düzeyinde görüş bildirirken, merkezlerde özel yeteneklilerin seçmeli ders sistemi ile eğitim görmesine ilişkin ise “katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. Öğrenciler, hem normal eğitim hem de merkezlere devam etmeniz zamanınızın büyük çoğunluğunu okul ortamında geçirmeye neden olduğu için sosyal yaşamımı etkilediği ile ilgili önermeye ise “tamamen katılıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 4.3’e göre, merkezlerde öğrenim gören öğrencilerin fiziki donanım ve maddi destekler boyutuna ilişkin aritmetik ortalamaları 3,55 olarak hesaplanmıştır. Boyutun maddelerine bakıldığında, öğrencilerin en düşük aritmetik ortalamasının 12 numaralı önerme olan “Okulumuz atölye dışında görsel sanatlar uygulamaları yapılabilecek alanlara sahiptir” olduğu, en yüksek aritmetik ortalamasının ise 11 numaralı önerme olan “Okulun Görsel Sanatlar atölyesi araç-gereç açısından yeterlidir” olduğu görülmektedir. Öğrenciler, merkezlerde atölye dışında görsel sanatlar uygulamalarının yapılabileceği alanlara sahip olup olmadığı konusunda “kararsızım” düzeyinde görüş bildirirken, görsel sanatlar atölyesi için araç-gereç bağlamında yeterliliği ile ilgili önermeye “katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir.

Tablo 4.3’e göre, öğrencilerin üstün yetenekli öğrencilerin tanılama ve seçme boyutuna ilişkin aritmetik ortalamaları 3,38 olarak hesaplanmıştır. Boyutun maddelerine bakıldığında, öğrencilerin en düşük aritmetik ortalamasının 10 numaralı önerme olan “Öğrenciler, Görsel Sanatlar alanında tanılama yapılırken, zekâ türü ne olursa olsun ilk olarak bir zekâ testine (IQ gibi) tabi tutulmalıdırlar” olduğu, en yüksek aritmetik ortalamasının ise 8 numaralı önerme olan “Merkezlerde Görsel Sanatlar alanında tanılama doğru ve güvenilir bir şekilde yapılmaktadır” olduğu görülmektedir. Öğrenciler genel olarak üstün yetenekli öğrencilerin tanılama boyutuna “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirirken, öğrencilerin Görsel Sanatlar alanında tanılama yapılırken, zekâ türü ne olursa olsun ilk olarak bir zekâ testine (IQ gibi) tabi tutulmasına ilişkin “katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin, merkezlerde Görsel Sanatlar alanında tanılama doğru ve güvenilir bir şekilde yapıldığına ilişkin önermeye ise “tamamen katılıyorum” düzeyinde görüş ortaya çıkmıştır. .

4.1.4. Velilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Genel Görüş Düzeyleri

Görsel sanatlar eğitimine yönelik hazırlanmış *Görsel Sanatlar Veli Anketi*, velilerin merkezlerde verilen görsel sanatlar eğitimine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla anketten elde edilen sonuçların aritmetik ortalaması ve standart sapmasına bakılmıştır. Buna göre, eğitim görmekte olan öğrenci velilerinin anketin tamamına yönelik, merkezlerde verilen görsel sanatlar eğitimine ilişkin genel görüş düzeylerine yönelik aritmetik ortalama ve standart sapmaları Tablo 4.4’de verilmektedir.

Tablo 4.4. *Velilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Genel Görüşleri Gösterir Dağılımı*

1. Görsel Sanatlar Eğitimi	N	x	ss
1. Özel yetenekli çocukların hem normal eğitimlerine hem de merkezlere devam etmeleri zamanlarının büyük çoğunluğunu okul ortamında geçirmelerine neden olmaktadır. Bu durum öğrencilerin sosyal yaşamlarını etkilemektedir.	80	3,44	1,261
2. Çocuğumun özel yetenekli olması beni endişelendiriyor.	80	2,12	1,236
3. Özel yetenek geliştirilirken genel eğitim ihmal edilmemelidir.	80	4,30	1,072
4. Merkezlerde verilen bilim ve sanat dersleri benim için aynı derecede önemlidir.	80	4,55	,673
5. Okulun mevcut Görsel Sanatlar eğitim saatleri öğrencilerin iyi bir eğitim alması için yeterlidir.	80	3,04	1,391
6. Merkezlerde Görsel Sanatlar alanında uygulamaya dayalı eğitim yeterli düzeydedir.	80	3,62	1,205
7. Merkezlerde görev yapacak öğretmenler, özel yetenek alanında özel eğitim almış kişiler olmalıdır.	80	4,55	,840
8. Devlet özel yetenekli bütün öğrencilerin eğitimine cevap verecek okullar açmalıdır.	80	4,52	,968
9. Merkezlerde Görsel Sanatlar alanında özel yetenekli her öğrenci için (ZEP)zenenginleştirilmiş eğitim programı oluşturulmalıdır.	80	4,56	,760
10. Görsel sanatlarda özel yetenekli öğrencilerin, üniversitelerde alanında uzman kişilerden ders almaları sağlanmalıdır.	80	4,39	,864
11. Özel yetenekli çocukların aileleri rehberlik hizmetleri ile desteklenmelidir.	80	4,34	,927
12. Görsel Sanatlar öğretmeni sizinle ve çocuğunuzla ortak proje uygulamaları yapmalıdır.	80	4,11	1,169
2. Tanılama (Seçme)			
13. Merkezlerde Görsel Sanatlar alanında özel yetenekli öğrencileri belirlemede uygulanan tanılama yöntemleri yeterlidir.	80	3,55	1,101
14. Merkezlerde tanılama doğru ve güvenilir bir şekilde yapılmaktadır.	80	3,74	1,099
15. Görsel Sanatlar alanında özel yetenekli öğrencilere tanılama süreci öğretmenleri tarafından gözlem ve portfolyo (ürün dosyası) vb. yöntemler birlikte kullanılarak tanılama yapılmalıdır.	80	4,06	,998
16. Merkezlerin (sınavlara) hazırlık kursları ve kitapları olmalıdır.	80	2,48	1,484
17. Öğrenciler, Görsel Sanatlar alanında tanılama yapılırken, zeka türü ne olursa olsun ilk olarak bir zeka testine (IQ gibi) tabi tutulmalıdırlar.	80	3,05	1,574
3. Fiziki Donanım ve Maddi Destekler			
18. Merkezin Görsel Sanatlar atölyesi araç-gereç açısından yeterlidir.	80	3,09	1,285
19. Merkezin donanımı Görsel Sanatlar için uygun ve yeterlidir.	80	3,19	1,291

Tablo 4.4'e göre, velilerin görsel sanatlar eğitimi boyutuna ilişkin aritmetik ortalamaları 3,96 olarak hesaplanmıştır. Boyutun maddelerine bakıldığında, velilerin en düşük aritmetik ortalamasının 2 numaralı önerme olan “Çocuğumun özel yetenekli olması beni endişelendiriyor” olduğu, en yüksek aritmetik ortalamasının ise 9 numaralı önerme olan “Merkezlerde görsel sanatlar alanında özel yetenekli her öğrenci için zenginleştirilmiş eğitim programı (ZEP) oluşturulmalıdır” olduğu görülmektedir. Veliler, Görsel Sanatlar Eğitimi Programına genel olarak “katılıyorum” düzeyinde görüş bildirirken, merkezlerde özel yeteneklilerin seçmeli ders sistemi ile eğitim görmesine ilişkin “katılıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Çocuğumun özel yetenekli olması beni endişelendiriyor ile ilgili önermeye “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildiren veliler, merkezlerde görsel sanatlar alanında özel yetenekli her öğrenci için zenginleştirilmiş eğitim programı oluşturulmalıdır ve görev yapacak öğretmenler, özel yetenek alanında özel eğitim almış kişiler olmalıdır ile ilgili önermelere ise “tamamen katılıyorum” düzeyindedir.

Tablo 4.4'e göre, velilerin fiziki donanım ve maddi destekler boyutuna ilişkin aritmetik ortalamaları 3,09 olarak hesaplanmıştır. Boyutun maddelerine bakıldığında, velilerin en düşük önermesinin 18 numaralı önerme olan “Merkezin görsel sanatlar atölyesi araç-gereç açısından yeterlidir” olduğu, en yüksek aritmetik ortalamasının ise 19 numaralı önerme olan “Merkezin donanımı görsel sanatlar için uygun ve yeterlidir” olduğu görülmektedir. Veliler, görsel sanatlar atölyesinin araç-gereç açısından yeterli olduğunu belirten önermeye “kararsızım” düzeyinde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 4.4'e göre, velilerin üstün yetenekli öğrencilerin tanılama ve seçme boyutuna ilişkin aritmetik ortalamaları 3,37 olarak hesaplanmıştır. Boyutun maddelerine bakıldığında, velilerin en düşük aritmetik ortalamasının 16 numaralı önerme olan “Merkezlerin (sınavlara) hazırlık kursları ve kitapları olmalıdır” olduğu görülürken, en yüksek aritmetik ortalamasının 15 numaralı önerme olan “Görsel Sanatlar alanında özel yetenekli öğrencilere tanılama süreci öğretmenleri tarafından gözlem ve portfolyo (ürün dosyası) vb. yöntemler birlikte kullanılarak tanılama yapılmalıdır” olduğu görülmektedir. Veliler, üstün yetenekli öğrencilerin tanılama boyutuna genel olarak “katılıyorum” düzeyinde görüş bildirirken, Görsel Sanatlar alanında tanılama yapılırken merkezlerin (sınavlara) hazırlık kursları ve kitapları olmasına ilişkin “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Velilerin, Görsel Sanatlar alanında özel yetenekli öğrencilere tanılama süreci öğretmenleri tarafından gözlem ve portfolyo (ürün dosyası) vb. yöntemler birlikte kullanılarak yapılmalıdır önermesine ise “katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir.

4.2. Muğla İline Bağlı Merkezlerindeki Yönetici, Görsel Sanatlar Öğretmeni, Görsel Sanatlar Öğrencisi ve Velilerin Tüm Boyutlara (Görsel Sanatlar Eğitime, Maddi Olanaklar ile Fiziki Donanıma ve Tanılama ile Seçme) Yönelik Cinsiyet Faktörüne Göre Bulguları ve Yorum

Araştırmanın birinci alt problemine yönelik yöneticilerin, görsel sanatlar öğretmenlerinin, öğrencilerin ve velilerin tüm boyutlar arasındaki görüşlerinin cinsiyete göre KWH testi sonuçları aşağıda verilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 4.5. Yöneticilerin, Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin, Öğrencilerin ve Velilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitime İlişkin Tüm Boyutlardaki Görüşlerinin Cinsiyete Faktörüne Göre KWH Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	Sıra ort.	<i>m</i>	<i>sd</i>	<i>x</i>	<i>p</i>
Yönetici	K	2	5,00	4,10	1	1,929	,165
	E	4	2,75	3,40			
Görsel Sanatlar Öğretmeni	K	5	6,00	3,76	1	5,060	,024
	E	3	2,00	3,06			
Öğrenci	K	56	40,78	3,57	1	,445	,504
	E	27	44,54	3,60			
Veli	K	58	41,28	3,74	1	,236	,627
	E	22	38,45	3,64			

Tablo 4.5'teki analiz sonuçlarına göre, öğrencilerin merkezlerde verilen görsel sanatlar eğitimine ilişkin tüm boyutlardaki görüşleri cinsiyete göre istatistiksel olarak farklılaşmadığını göstermektedir ($x=0,445$, $N=83$, $sd=1$, $p<0,05$). Bu bulgu, öğrencilerin görüşlerinin cinsiyetlerine göre değişmediğini gösterir. Ancak, erkek öğrencilerin tüm boyutlarda verdikleri cevapların kadın öğrencilere göre daha yüksek değerlerde olduğu anlaşılmaktadır. Tüm boyutlara verilen cevaplarda, kadın yöneticilerin tüm ankete katılanlar arasında en yüksek değerdeki ($m: 4,10$, $sd: 5,00$) görüşü bildirdikleri fark edilmekte, buna karşın erkek görsel sanatlar öğretmenlerinin de en düşük ($m: 3,06$, $sd: 2,00$) görüşle tüm ankete orta düzeyde katıldıklarını açıklamaktadır.

4.3. Muğla İline Bağlı Merkezlerdeki Yönetici, Görsel Sanatlar Öğretmeni, Görsel Sanatlar Öğrencisi ve Velilerin Tüm Boyutlara (Görsel Sanatlar Eğitime, Maddi Olanaklar ile Fiziki Donanım ve Tanılama ile Seçme)Yönelik Yaş Faktörüne Göre Bulguları ve Yorum

Araştırmanın ikinci alt problemine yönelik yöneticilerin, görsel sanatlar öğretmenlerinin, öğrencilerin ve velilerin tüm boyutlar arasındaki görüşlerinin yaş faktörüne göre KWH testi sonuçları aşağıda verilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 4.6. Yöneticilerin, Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin, Öğrencilerin ve Velilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitime İlişkin Tüm Boyutlardaki Görüşlerinin Yaş Faktörüne Göre KWH Testi Sonuçları

	Yaş	N	Sıra ort.	m	sd	x	p
Yönetici	36-41	1	5,00	3,63	1	,771	,380
	42 üstü	5	3,20				
Görsel Sanatlar Öğretmeni	36-41	1	1,00	3,50	1	2,361	,124
	42 üstü	7	5,00				
Veli	31-35	12	43,67	3,71	2	,328	,849
	36-41	29	39,10				
	41 üstü	39	40,56				
Öğrenci	7-10	48	30,55	3,58	3	4,767	,190
	11-15	32	17,50				

Tablo 4.6.'daki analiz sonuçlarına göre öğrencilerin merkezlerde verilen görsel sanatlar eğitime ilişkin tüm boyutlardaki görüşlerinin yaşa göre istatistiksel olarak farklılaşmadığını göstermektedir, örneğin yönetici bazında (sd=1, N=6) x=,771, p<,05 bu bulgu, yöneticilerin görüşlerinin yaşa göre değişmediğini gösterir. Lakin 36-41 yaş grubunda olan yöneticilerin tüm boyutlarda verdikleri cevaplar 42 üstüne göre daha olumlu olduğu anlaşılmaktadır. Tüm boyutlara verilen cevaplarda velilerin tüm ankete katılanlar arasında en değerinde (m:3,71) görüş bildirdikleri fark edilmekte buna karşın görsel sanatlar öğretmenleri de en düşük (m:3,50) görüşle orta düzeyde katıldıkları görülmüştür. Öğrencilerde ise küçük yaş gurunda bulunanlarla (so:30,55) bulunmayanlar (so:17,50) arasında fark görülmektedir. Küçük yaştakilerin daha yüksek düzeyde katıldıklarını ortaya koymuşlardır.

4.4. Muğla İline Bağlı Merkezlerdeki Yönetici, Görsel Sanatlar Öğretmeni, Görsel Sanatlar Öğrencisi ve Velilerin Tüm Boyutlara (Görsel Sanatlar Eğitime, Maddi Olanaklar ile Fiziki Donanım ve Tanılama ile Seçme) Yönelik Eğitim Durumları Faktörüne Göre Bulguları ve Yorum

Araştırmanın üçüncü alt problemine yönelik yöneticilerin, görsel sanatlar öğretmenlerinin, öğrencilerin ve velilerin tüm boyutlar arasındaki algılarının eğitim durumlarına göre KWH testi sonuçları aşağıda verilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 4.7. Yöneticilerin, Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin, Öğrencilerin ve Velilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitime İlişkin Tüm Boyutlardaki Algılarının Eğitim Durumlarına Göre KWH Testi Sonuçları

	Eğitim Durumu	N	Sıra ort.	<i>m</i>	<i>sd</i>	<i>x</i>	<i>p</i>
Yönetici	Lisans	4	4,50	3,63	1	3,429	,064
	Yüksek Lisans	2	1,50				
Görsel Sanatlar Öğretmeni	Lisans	4	4,63	3,50	1	,021	,885
	Yüksek Lisans	4	4,38				
Veli	İlkokul	1	4,00	3,71	1	2,000	,157
	Ortaokul	3	2,00				
	Lise	12	28,63				
	Lisans	55	35,17				
	Yüksek Lisans	7	5,07				
	Doktora	2	4,75				
Öğrenci	2.sınıf	14	14,82	3,58	1	,910	,340
	3.sınıf	12	11,96				
	4.sınıf	12	9,21				
	5.sınıf	10	14,25				
	6.sınıf	17	13,85				
	7.sınıf	11	15,50				
	8.sınıf	2	4,50				
	9.sınıf	2	4,00				
	10.sınıf	3	3,67				

Tablo 4. 7.'nin analiz sonuçlarına göre öğrencilerin merkezlerde verilen görsel sanatlar eğitime ilişkin tüm boyutlardaki görüşlerinin eğitim durumlarına göre istatistiksel olarak farklılaşmadığını göstermektedir, örneğin yönetici bazında ($sd=1$, $N=6$) $x=3,429$, $p<,05$. bu bulgu, yöneticilerin görüşlerinin eğitim durumuna göre yorumunun değişmediğini gösterir. Lakin lisans grubunda olan yöneticilerin tüm boyutlarda verdikleri cevaplar yüksek lisans mezunlarına göre daha olumlu olduğu anlaşılmaktadır. Tüm boyutlarda verilen cevaplarda velilerin tüm ankete katılanlar arasında en yüksek değerde ($m:3,71$) görüş bildirdikleri fark edilmekte buna karşın görsel sanatlar öğretmenleri de en düşük ($m:3,50$)

görüşle orta düzeyde katıldıkları görülmüştür. Buna karşın öğrenciler arasında sadece 7.ve 8. sınıflarda ($sd=1$, $N=83$) $x=,000$, $p<,05$ anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Diğer sınıf düzeyinde herhangi bir fark bulunmamıştır.

4.5. Muğla İline Bağlı Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine Yönelik Yönetici, Görsel Sanatlar Öğretmeni, Görsel Sanatlar Öğrencisi ve Velilerin Görüşlerinin İlçelere Göre Değerlendirilmesi

Görsel Sanatlar eğitimine yönelik hazırlanan anket, yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin merkezlerde verilen görsel sanatlar eğitimine ilişkin görüşlerini ilçe değişkeni bağlamında anlamlı olup olmadıklarına bakmak amacıyla anketten elde edilen sonuçlara KWH testleri yapılmıştır.

4.5.1. Yöneticilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Görüşlerinin İlçelere Göre Değerlendirilmesi

Merkez yöneticilerinin kurumda verilen görsel sanatlar eğitimine ilişkin görüş düzeylerine yönelik KWH test sonuçları aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 4.8. Yöneticilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Görsel Sanatlar Eğitimi Boyutundaki Görüşlerinin İlçelere Göre KWH Sonuçları

Merkezler	N	Sıra Ort.	<i>sd</i>	<i>x</i>	<i>p</i>
Muğla	1	5,50	5	5,000	,416
Fethiye	1	5,50			
Köyceğiz	1	3,00			
Bodrum	1	1,50			
Marmaris	1	4,00			
Milas	1	1,50			

Tablo 4.8.'deki analiz sonuçları yöneticilerin merkezde verilen görsel sanatlar eğitimi boyutundaki görüşlerinin ilçelere göre istatistiksel olarak farklılaşmadığını göstermektedir ($sd=5$, $N=6$) $x =5,000$, $p<,05$. Bu bulguya göre yöneticilerin görüşlerinin ilçelere göre değişmediğini gösterir. Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında görsel sanatlar eğitimi boyutunda, Bodrum ve Milas ilçesindeki yöneticilerin en düşük ($so=1,50$) görüşü bildirdikleri, Fethiye ve Muğla ilçesindeki yöneticilerin ise en yüksek ($so= 5,50$) görüşü bildirdikleri görülmektedir.

4.5.2. Öğretmenlerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Görüşlerinin İlçelere Göre Değerlendirilmesi

Bilim ve Sanat Merkezi öğretmenlerinin merkezde verilen görsel sanatlar eğitimine ilişkin görüş düzeylerine yönelik KWH test sonuçları aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 4.9. Öğretmenlerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Görsel Sanatlar Eğitimi Boyutundaki Görüşlerinin İlçelere Göre KWH Sonuçları

Merkezler	N	Sıra Ort.	sd	x	p
Muğla	1	1,00	5	5,500	,358
Fethiye	2	4,50			
Köyceğiz	2	5,50			
Bodrum	1	2,00			
Marmaris	1	8,00			
Milas	1	5,00			

Tablo 4.9.'daki analiz sonuçları öğretmenlerin merkezlerde verilen görsel sanatlar eğitimine ilişkin görsel sanatlar eğitimi boyutundaki görüşlerinin ilçelere göre istatistiksel olarak farklılaşmadığını göstermektedir ($sd=5$, $N=8$) $x=5,500$, $p<,05$. Bu bulgu, görsel sanatlar öğretmenlerinin görüşlerinin ilçelere göre değişmediğini gösterir. Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında görsel sanatlar eğitimi boyutunda, Muğla merkezdeki öğretmenin en düşük ($so=1,00$) görüşü bildirdiği, Marmaris ilçesindeki öğretmenin ise en yüksek ($so= 8,00$) görüşü bildirdikleri görülmektedir.

4.5.3. Öğrencilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Görüşlerinin İlçelere Göre Değerlendirilmesi

Merkezde eğitim gören öğrencilerin merkezlerde verilen görsel sanatlar eğitimine ilişkin görüş düzeylerine yönelik KWH test sonuçları aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 4.10. Öğrencilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Görsel Sanatlar Eğitimi Boyutundaki Görüşlerinin İlçelere Göre KWH Sonuçları

Merkezler	N	Sıra Ort.	sd	x	p
Muğla	11	42,64	5	7,176	,208
Fethiye	33	45,88			
Köyceğiz	8	22,88			
Bodrum	14	37,39			
Marmaris	9	47,17			
Milas	8	46,59			

Tablo 4.10.'daki analiz sonuçları öğrencilerin merkezlerde verilen görsel sanatlar eğitimine ilişkin görsel sanatlar eğitimi boyutundaki görüşlerinin ilçelere göre istatistiksel

olarak farklılaşmadığını göstermektedir ($sd=5$, $N=83$) $x=7,176$, $p<,05$. Bu bulgu, öğrencilerin görüşlerinin ilçelere göre değişmediğini gösterir. Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında görsel sanatlar eğitimi boyutunda, Köyceğiz ilçesindeki öğrencilerin en düşük ($so=22,88$) görüşü bildirdiği, Marmaris ilçesindeki öğrencilerin ise en yüksek ($so=47,17$) görüşü bildirdikleri görülmektedir.

4.5.4. Velilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Görüşlerinin İlçelere Göre Değerlendirilmesi

Merkez velilerinin kurumda verilen görsel sanatlar eğitimine ilişkin görüş düzeylerine yönelik KWH test sonuçları aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 4.11. Velilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Görsel Sanatlar Eğitimi Boyutundaki Görüşlerinin İlçelere Göre KWH Sonuçları

Merkezler	N	Sıra Ort.	sd	x	p
Muğla	10	33,25	5	5,329	,377
Fethiye	29	45,48			
Köyceğiz	9	37,72			
Bodrum	13	41,73			
Marmaris	10	45,10			
Milas	9	28,39			

Tablo 4.11.'deki analiz sonuçları velilerin merkezlerde verilen görsel sanatlar eğitimine ilişkin görsel sanatlar eğitimi boyutundaki görüşlerinin ilçelere göre istatistiksel olarak farklılaşmadığını göstermektedir ($sd=5$, $N=80$) $x=5,329$, $p<,05$. Bu bulgu, velilerin görüşlerinin ilçelere göre değişmediğini gösterir. Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında görsel sanatlar eğitimi boyutunda, Muğla Menteşe'deki merkezin velilerinin en düşük ($so=33,25$) görüşü bildirdiği, Fethiye ilçesindeki velilerin ise en yüksek ($so=45,48$) görüşü bildirdikleri görülmektedir.

4. 6. Muğla İline Bağlı Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitiminde Fiziki Donanım ve Maddi Desteklere Yönelik Yönetici, Görsel Sanatlar Öğretmeni, Görsel Sanatlar Öğrencisi ve Velilerin Görüşlerinin İlçelere Göre Değerlendirilmesi

Görsel sanatlar eğitimine yönelik hazırlanan anket, yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin merkezlerdeki fiziki donanım ve maddi desteklere ait görüşlerini ilçe değişkeni bağlamında anlamlı olup olmadıklarına bakmak amacıyla ankettten elde edilen sonuçlara KWH testleri yapılmıştır.

4.6.1. Yöneticilerin Merkezlerdeki Görsel Sanatlar Eğitiminde Fiziki Donanım ve Maddi Desteklere İlişkin Görüşlerinin İlçelere Göre Değerlendirilmesi

Merkez yöneticilerinin kurumdaki fiziki donanım ve maddi desteklere ilişkin görüş düzeylerine yönelik KWH test sonuçları aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 4.12. Yöneticilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Fiziki Donanım ve Maddi Destekler Boyutundaki Görüşlerinin İlçelere Göre KWH Sonuçları

Merkezler	N	Sıra Ort.	<i>sd</i>	<i>x</i>	<i>p</i>
Muğla	1	3,00	5	5,000	,416
Fethiye	1	6,00			
Köyceğiz	1	2,00			
Bodrum	1	5,00			
Marmaris	1	4,00			
Milas	1	1,00			

Tablo 4.12.'deki analiz sonuçları yöneticilerin merkezlerde verilen görsel sanatlar eğitimine ilişkin fiziki donanım ve maddi destekler boyutundaki görüşlerinin ilçelere göre istatistiksel olarak farklılaşmadığını göstermektedir ($sd=5$, $N=6$) $x=5,000$, $p<,05$. Bu bulgu, yöneticilerin görüşlerinin ilçelere göre değişmediğini gösterir. Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında bina ve fiziki olanaklar boyutunda, Milas ilçesindeki yöneticinin en düşük ($so=1,00$), Fethiye ilçesindeki yöneticinin ise en yüksek ($so= 6,00$) görüşü bildirdikleri görülmektedir.

4.6.2. Öğretmenlerin Merkezlerdeki Görsel Sanatlar Eğitiminde Fiziki Donanım ve Maddi Desteklere İlişkin Görüşlerinin İlçelere Göre Değerlendirilmesi

Merkezlerde çalışan öğretmenlerin fiziki donanım ve maddi desteklere ilişkin görüş düzeylerine yönelik KWH test sonuçları aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 4.13. Öğretmenlerin merkezlerdeki Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Fiziki Donanım ve Maddi Destekler Boyutundaki Görüşlerinin İlçelere Göre KWH Sonuçları

Merkezler	N	Sıra Ort.	<i>sd</i>	<i>x</i>	<i>p</i>
Muğla	1	2,00	5	5,863	,320
Fethiye	2	6,50			
Köyceğiz	2	2,00			
Bodrum	1	7,00			
Marmaris	1	5,00			
Milas	1	5,00			

Tablo 4.13.'deki analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin merkezlerde verilen görsel sanatlar eğitimine ilişkin fiziki donanım ve maddi destekler boyutundaki görüşlerinin ilçelere göre istatistiksel olarak farklılaşmadığını göstermektedir ($sd=5$, $N=8$) $x=5,863$, $p<,05$. Bu bulgu, öğretmenlerin görüşlerinin ilçelere göre değişmediğini gösterir. Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında fiziki donanım ve maddi olanaklar boyutundaki görüşlerde, Muğla merkez ilçesindeki öğretmenin en düşük ($so=2,00$), Bodrum ilçesindeki öğretmenin ise en yüksek ($so= 7,00$) görüşü bildirdikleri görülmektedir.

4.6.3. Öğrencilerin Merkezlerdeki Görsel Sanatlar Eğitiminde Fiziki Donanım ve Maddi Desteklere İlişkin Görüşlerinin İlçelere Göre Değerlendirilmesi

Öğrencilerin fiziki donanım ve maddi desteklere ilişkin görüş düzeylerine yönelik KWH test sonuçları aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 4.14. Öğrencilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Fiziki Donanım ve Maddi Destekler Boyutundaki Görüşlerinin İlçelere Göre KWH Sonuçları

Merkezler	N	Sıra Ort.	<i>sd</i>	<i>x</i>	<i>p</i>
Muğla	11	39,09	5	5,235	,388
Fethiye	33	48,61			
Köyceğiz	8	31,88			
Bodrum	14	35,79			
Marmaris	9	43,06			
Milas	8	38,56			

Tablo 4.14.'deki analiz sonuçlarına göre öğrencilerin merkezlerde verilen görsel sanatlar eğitimine ilişkin fiziki donanım ve maddi destekler boyutundaki görüşlerinin ilçelere göre istatistiksel olarak farklılaşmadığını göstermektedir ($sd=5$, $N=83$) $x=5,235$, $p<,05$. Bu bulgu, öğrencilerin görüşlerinin ilçelere göre değişmediğini gösterir. Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında fiziki donanım ve maddi olanaklar boyutundaki görüşlerde, Köyceğiz ilçesindeki öğrencilerin en düşük ($so=31,88$), Fethiye ilçesindeki öğrencilerin ise en yüksek ($so= 48,61$) görüşü bildirdikleri görülmektedir.

4.6.4. Velilerin Merkezlerdeki Görsel Sanatlar Eğitiminde Fiziki Donanım ve Maddi Desteklere İlişkin Görüşlerinin İlçelere Göre Değerlendirilmesi

Velilerin merkezde verilen fiziki donanım ve maddi desteklere ilişkin görüş düzeylerine yönelik KWH test sonuçları aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 4.15. Velilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Fiziki Donanım ve Maddi Destekler Boyutundaki Görüşlerinin İlçelere Göre KWH Sonuçları

Merkezler	N	Sıra Ort.	<i>sd</i>	<i>x</i>	<i>p</i>
Muğla	10	30,10	5	6,115	,295
Fethiye	29	40,78			
Köyceğiz	9	47,61			
Bodrum	13	48,96			
Marmaris	10	40,65			
Milas	9	31,67			

Tablo 4.15.'deki analiz sonuçlarına göre velilerin merkezlerde verilen görsel sanatlar eğitimine ilişkin fiziki donanım ve maddi destekler boyutundaki görüşlerinin ilçelere göre istatistiksel olarak farklılaşmadığını göstermektedir ($sd=5$, $N=80$) $x=6,115$, $p<,05$. Bu bulgu, velilerin görüşlerinin ilçelere göre değişmediğini gösterir. Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında fiziki donanım ve maddi olanaklar boyutundaki görüşlerde, Muğla merkez ilçesindeki velilerin en düşük ($so=30,10$), Bodrum ilçesindeki velilerin ise en yüksek ($so= 48,96$) görüşü bildirdikleri görülmektedir.

4.7. Muğla iline Bağlı Merkezlerde Yapılan Görsel Sanatlar Tanılama ve Seçme Sınavlarına İlişkin Yönetici, Görsel Sanatlar Öğretmeni, Öğrenci ve Velilerin Görüşlerinin İlçelere Göre Değerlendirilmesi

Görsel sanatlar eğitimine yönelik hazırlanan anket, yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin merkezlerdeki görsel sanatlar tanılama ve seçme sınavına ait görüşlerini ilçe değişkeni bağlamında anlamlı olup olmadıklarına bakmak amacıyla anketten elde edilen sonuçlara KWH testleri yapılmıştır.

4.7.1. Yöneticilerin Merkezlerdeki Görsel Sanatlar Tanılama ve Seçme Sınavlarına İlişkin Görüşlerinin İlçelere Göre Değerlendirilmesi

Yöneticilerin merkezdeki görsel sanatlar tanılama ve seçme sınavına ilişkin görüş düzeylerine yönelik KWH test sonuçları aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 4.16. Yöneticilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Tanılama ve Seçme Boyutundaki Görüşlerinin İlçelere Göre KWH Sonuçları

Merkezler	N	Sıra Ort.	<i>sd</i>	<i>x</i>	<i>p</i>
Muğla	1	5,00	5	5,000	,416
Fethiye	1	6,00			
Köyceğiz	1	2,00			
Bodrum	1	1,00			
Marmaris	1	4,00			
Milas	1	3,00			

Tablo 4.16.'daki analiz sonuçlarına göre yöneticilerin merkezlerde verilen görsel sanatlar eğitimine ilişkin tanılama ve seçme boyutundaki görüşlerinin ilçelere göre istatistiksel olarak farklılaşmadığı göstermektedir ($sd=5$, $N=6$) $x=5,000$, $p<,05$. Bu bulgu, yöneticilerin görüşlerinin ilçelere göre değişmediğini gösterir. Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında tanılama boyutunda, Bodrum ilçesindeki yöneticilerin en düşük ($so=1,00$), Fethiye ilçesindeki yöneticilerin ise en yüksek ($so= 6,00$) görüşü bildirdikleri görülmektedir.

4.7.2. Öğretmenlerin Merkezlerdeki Görsel Sanatlar Tanılama ve Seçme Sınavlarına İlişkin Görüşlerinin İlçelere Göre Değerlendirilmesi

Merkezde çalışan öğretmenlerin görsel sanatlar tanılama ve seçme sınavına ilişkin görüş düzeylerine yönelik KWH test sonuçları aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 4.17. Öğretmenlerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Tanılama ve Seçme Boyutundaki Görüşlerinin İlçelere Göre KWH Sonuçları

Merkezler	N	Sıra Ort.	<i>sd</i>	<i>x</i>	<i>p</i>
Muğla	1	1,00	5	4,917	,426
Fethiye	2	4,00			
Köyceğiz	2	5,50			
Bodrum	1	3,00			
Marmaris	1	8,00			
Milas	1	5,00			

Tablo 4.17.'deki analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin merkezlerde verilen görsel sanatlar eğitimine ilişkin tanılama ve seçme boyutundaki görüşlerinin illere göre istatistiksel olarak farklılaşmadığı göstermektedir ($sd=5$, $N=8$) $x=4,917$, $p<,05$. Bu bulgu, öğretmenlerin görüşlerinin ilçelere göre değişmediğini gösterir. Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında tanılama boyutunda, Muğla merkez ilçesindeki öğretmenin en düşük ($so=1,00$), Marmaris ilçesindeki öğretmenin ise en yüksek ($so= 8,00$) görüşü bildirdikleri görülmektedir.

4.7.3. Öğrencilerin Merkezlerdeki Görsel Sanatlar Tanılama ve Seçme Sınavlarına İlişkin Görüşlerinin İlçelere Göre Değerlendirilmesi

Merkez öğrencilerinin görsel sanatlar tanılama ve seçme sınavına ilişkin görüş düzeylerine yönelik KWH test sonuçları aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 4.18. Öğrencilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Tanılama ve Seçme Boyutundaki Görüşlerinin İlçelere Göre KWH Sonuçları

Merkezler	N	Sıra Ort.	<i>sd</i>	<i>x</i>	<i>p</i>
Muğla	11	46,68	5	8,749	,120
Fethiye	33	42,38			
Köyceğiz	8	33,75			
Bodrum	14	30,21			
Marmaris	9	46,22			
Milas	8	58,13			

Tablo 4.18.'deki analiz sonuçlarına göre öğrencilerin merkezlerde verilen görsel sanatlar eğitimine ilişkin tanılama ve seçme boyutundaki görüşlerinin ilçelere göre istatistiksel olarak farklılaşmadığını göstermektedir ($sd=5$, $N=83$) $x=8,749$, $p<,05$. Bu bulgu, öğrencilerin görüşlerinin ilçelere göre değişmediğini gösterir. Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında tanılama boyutundaki görüşlerde, Bodrum ilçesindeki öğrencilerin en düşük ($so=30,21$), Milas ilçesindeki öğrencilerin ise en yüksek ($so= 58,13$) görüşü bildirdikleri görülmektedir.

4.7.4. Velilerin Merkezlerdeki Görsel Sanatlar Tanılama ve Seçme Sınavlarına İlişkin Görüşlerinin İlçelere Göre Değerlendirilmesi

Merkez velilerinin görsel sanatlar tanılama ve seçme sınavına ilişkin görüş düzeylerine yönelik KWH test sonuçları aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 4.19. Velilerin Merkezlerde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Tanılama ve Seçme Boyutundaki Görüşlerinin İlçelere Göre KWH Sonuçları

Merkezler	N	Sıra Ort.	<i>sd</i>	<i>x</i>	<i>p</i>
Muğla	10	44,40	5	2,032	,845
Fethiye	29	43,53			
Köyceğiz	9	37,33			
Bodrum	13	36,08			
Marmaris	10	41,70			
Milas	9	34,61			

Tablo 4.19.'daki analiz sonuçlarına göre velilerin merkezde verilen görsel sanatlar eğitimine ilişkin tanılama ve seçme boyutundaki görüşlerinin ilçelere göre istatistiksel olarak farklılaşmadığını göstermektedir ($sd=5$, $N=80$) $x=2,032$, $p<,05$. Bu bulgu, velilerin görüşlerinin ilçelere göre değişmediğini gösterir. Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında tanılama boyutundaki görüşlerde, Milas ilçesindeki velilerin en düşük ($so=34,61$), Muğla merkez ilçesindeki velilerin ise en yüksek ($so= 44,40$) görüşü bildirdikleri görülmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde, Bilim ve Sanat Merkezlerinde verilen görsel sanatlar eğitimi, fiziki donanım ve maddi olanaklar ile tanılama ve seçme boyutlarına ilişkin yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin görüşlerinin sonuç, tartışma ve önerilerine yer verilmiştir.

5.1. Tartışma ve Sonuç

Muğla iline bağlı merkezlerde verilen görsel sanatlar eğitimi ile ilgili yöneticilerin, görsel sanatlar öğretmenlerinin, öğrencilerin ve velilerin görüşlerini ortaya çıkartmak için yapılan bu araştırmanın sonuçlarına anket formundan elde edilen verilerle ulaşılmıştır. Ulaşılan sonuçlar ve tartışma aşağıda sunulmuştur.

5.1.1. Görsel Sanatlar Eğitimine, Maddi Olanaklar İle Fiziki Donanıma ve Tanılama İle Seçme Boyutlarına İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın birinci alt problemi kapsamında elde edilen sonuçlar, merkezlerde verilen *görsel sanatlar eğitimine* ilişkin yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin görüşlerini belirlemeye yönelik olarak yapılan bir araştırmanın nicel verilerine dayanmaktadır. Araştırmanın sonuçlarına göre, deneyimli merkez yöneticileri genel olarak görsel sanatlar eğitimiyle ilgili pozitif bir tutum sergilerken, yeni açılan merkezlerde durumun pek iç açıcı olmadığı belirlenmiştir. Yöneticilerin büyük ölçüde görsel sanatlar eğitimine katıldıklarını belirttikleri görülmüştür. Usal'ın (2019) araştırmasında da, yöneticilerin genel olarak görsel sanatlar eğitimine olumlu bir tutum sergiledikleri ve bu eğitime katılımlarının yüksek olduğu belirtilmiştir. Özel yetenekli çocukların ailelerinin rehberlik hizmetleri ile desteklenmesi gerektiği yönündeki görüş, tüm yöneticilerin neredeyse tamamen katıldıkları bir öneri olarak belirlenmiştir. Benzer şekilde, görsel sanatlarda yetenekli öğrencilerin üniversitelerde alanında uzman kişilerden ders alması gerektiği yönündeki öneri de yüksek oranda kabul görmüştür. Öte yandan, yöneticiler bilim ve sanat derslerinin belli oranlarda aynı anda verilmesine ilişkin önermeye kararsızlıkla yaklaşmışlardır. Bu sonuçlara dayanarak, görsel sanatlar eğitimi boyutunda özel yetenekli öğrencilerin genel eğitimden ödün vermeden geliştirilmelerinin önemli olduğu sonucuna varılabilir. Ayrıca, mezun olan öğrencilerin yükseköğretimde avantaj sağlamaları konusu da yöneticiler tarafından önemsenmektedir.

Ancak, bilim ve sanat derslerinin birlikte verilmesine yönelik önermeye kararsız yaklaşılması, bu konuda daha fazla araştırmanın yapılmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Ayrıca, Çakır (2018) yaptığı bir çalışmada yöneticilerin belirttiği gibi, özel yetenekli çocukların eğitiminde rehberlik hizmetlerinin önemi vurgulanmıştır. Ayrıca, yöneticilerin yükseköğretim kurumlarındaki öğrencilere yönelik önerileri de Çakır (2018) çalışması ile benzerlik göstermektedir. Araştırmanın sonuçları aynı zamanda, sanat eğitimi verilen kurumlarda rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin önem ve gerekliliği konusunda yöneticilerin farkındalığının belirgin bir şekilde hissedildiğini ortaya koymaktadır. Ancak, devletin özel yetenekli bütün öğrencilerin eğitimine tam cevap verecek okul açması yönündeki öneriye yöneticilerin geneli olumlu bir yanıt vermemiştir. Bu sonuç, bu alanda yapılacak olan çalışmalarda dikkate alınması gereken bir konu olarak öne çıkmaktadır.

Birinci alt problemin görsel sanatlar eğitimine ilişkin sonucunda, görsel sanatlar öğretmenlerinin çoğunlukla, devletin özel yetenekli öğrencilere yönelik okullar açması gerektiği görüşünde olduğu tespit edilmiştir. Benzer sonuç; Usal'ın (2019) doktora tezinde de ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin yöneticilere oranla farklı görüşlere sahip olduğu ve öğretmenlerin devletin özel yetenekli bütün öğrencilerin eğitimine cevap verecek okullar açması yönünde görüş belirttikleri belirtilmiştir. Özel öğrencilere yönelik tam eğitim veren kurumların hızla yaygınlaştırılması gerektiği görüşü ağır basmaktadır. Ayrıca, diğer benzer sonuca bakarsak, öğretmenlerin mevcut görsel sanatlar eğitim programının özel yetenekli öğrencilerin eğitimi için yeterli düzeyde olmadığı görüşüne sahip oldukları belirlenmiştir. Öğretmenler, öğrencilerin genel eğitimden de ihmal edilmemesi gerektiği konusunda ortak bir görüşe sahiptirler. Örneğin, Çakır (2018) yaptığı çalışmada, özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde karşılaşılan sorunları ve çözüm önerilerini değerlendirmiş ve öğretmenlerin özel yetenekli öğrencilere yönelik eğitim programlarının yetersiz olduğunu belirttiğini bulmuştur. Benzer şekilde, Yılmaz ve Çakır (2020) da yaptıkları çalışmada öğretmenlerin özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde sınıf içi uygulamaların yetersiz olduğunu vurgulamışlardır. Öğretmenlerin öğrenciler üzerinde akşam ya da hafta sonu ders olmasının olumlu bir etki bırakmadığı yönündeki görüşleri de benzer sonuç olarak yer almaktadır.

Öğrencilerin birinci alt probleme ilişkin görüşleri incelendiğinde, sanatlar eğitimi boyutuna yönelik görüşleri ortaya konmuştur. Öğrencilerin genel olarak görsel sanatlar eğitimine olumlu baktıkları belirlenmiştir. Aydın (2018) ve Usal'ın (2019) yaptığı

araştırmada, öğrencilerin sanat eğitimine olumlu baktıkları, ancak bazı sorunlar yaşadıkları tespit edilmiştir. Her çalışma da öğrencilerin görsel sanatlar eğitimine olumlu baktıklarını ortaya koymuştur. Ancak, normal eğitim ve merkezler arasındaki mekik dokumanın sosyal yaşamlarını etkilediği konusunda endişeleri vardır. Usal (1029) da öğrencilerin sanat eğitimi aldıkları merkezlerde zaman zaman sosyal yaşamlarını etkileyen problemler olduğunu göstermiştir. Merkezlerde görsel sanatlar dersinin uzun süre işlenmesinin yorucu ve sıkıcı olmadığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin gelecekteki kariyer olanaklarını artırmak için üniversiteler, güzel sanatlar liseleri veya aileleriyle ortak projeler yapmaya istekli oldukları da görülmüştür. Benzer sonuç Usal'ın çalışmasında da ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak, öğrencilerin genel görüşü görsel sanatlar eğitiminin önemine inandıkları yönündedir.

Velilerin birinci alt probleme ait nicel verileri incelendiğinde, velilerin genel olarak merkezlerde verilen görsel sanatlar eğitimine olumlu baktıkları sonucu Usal'ın (2019) sonucuyla benzerdir. Farklılık ise, velilerin özel yetenekli çocuklarının merkezdeki durumuyla ilgili endişeleri olup olmama durumudur. Muğla merkezine bağlı merkezlerdeki veliler genel olarak endişeli değillerdir. Velilerin en yüksek destek verdikleri önermeye göre, merkezlerde görsel sanatlar alanında özel yetenekli her öğrenci için zenginleştirilmiş eğitim programı oluşturulması gerektiği yönündedir. Usal'da (2019) aynı sonucu çıkartmıştır. Bu sonuçlar, özel yetenekli öğrencilerin sanat eğitiminde daha özelleştirilmiş ve zenginleştirilmiş bir yaklaşım benimsenmesi gerektiğini göstermektedir. ZEP; Renzulli tarafından geliştirilen The Schoolwide Enrichment Model (SEM), ülkemizde zenginleştirilmiş eğitim programı adıyla uygulana eğitim şeklidir (Şahin, 2016, s.5). Bu araştırmaya benzer bir araştırma, "Özel Yetenekli Öğrencilerin Görsel Sanatlar Eğitimine İlişkin Görüşleri: Bir Durum Çalışması" (Aydın, 2018) olarak verilebilir. Benzer şekilde, öğrencilerin ve velilerin görüşlerini değerlendirerek, özel yetenekli öğrencilerin sanat eğitiminde daha özelleştirilmiş bir yaklaşım benimsenmesi gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca, hem Usal'da (2019) hem araştırmada öğretmenlerin özel yetenek alanında özel eğitim almış kişilerden seçilmesi önerisi de önemli bir çıktı olarak değerlendirilebilir.

Bulgulardaki verilere göre, yöneticilerin *fiziksel donanım ve maddi destekler boyutuyla* ilgili aritmetik ortalaması ile büyük ölçüde katıldıklarına eş bir değer bir sonuç tespit edilmiştir. En düşük ortalama, okulun donanımının görsel sanatlar dersi için uygun ve yeterli olup olmadığına ilişkin bir önermede görülmüştür. En yüksek ortalama ise okulun atölye dışında görsel sanatlar uygulamaları yapılabilecek alanlara sahip olduğuna ilişkin bir önermede görülmüştür. Genel olarak, yöneticiler bina ve fiziksel olanaklara katılıyorum

düzeyinde bir görüş bildirmişlerdir. Bu sonuçlara göre, şunu söyleyebiliriz: yöneticilerin fiziksel donanım ve maddi destekler boyutuyla ilgili genel olarak olumlu bir görüş bildirdikleri, ancak özellikle görsel sanatlar dersi için donanımın yetersiz olduğu bir durumun mevcut olduğu ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, atölye dışında da görsel sanatlar uygulamalarının yapılabileceği alanların mevcut olduğu ve derslerin atölye dışına çıkması amacıyla düzenlenen tarihi ve kültürel gezilerde maddi olarak ilgili kurumlar tarafından desteklenildiği de belirlenmiştir. Usal'ın (2019) tezinde de, okullardaki görsel sanatlar eğitiminde donanım eksiklikleri ve yetersizliklerinin olduğu, ancak bu eksikliklerin öğretmenlerin yaratıcılığı ve öğrencilerin motivasyonu üzerinde olumsuz etkilerinin olduğu belirtilmektedir. Ayrıca, araştırmasında okulların atölye dışında sanat eğitimi yapabilecekleri alanlara sahip olmalarının önemine vurgu yapılmaktadır. Sonuç olarak, bazı araştırmalarla benzerlik gösterdiği ve okulların fiziksel donanım ve maddi destek konularında iyileştirme yapmaları gerektiği konusunda farkındalık yaratması gerektiği söylenebilir (Özdemir, 2017, Aşkın 2018, Kılınç, 2021).

Bu araştırmada merkezlerde görev yapan öğretmenlerin fiziki donanım ve maddi destekler boyutuna ilişkin değerlendirmeleri incelenmiştir. Araştırmanın sonucuna göre, öğretmenlerin bu boyutla ilgili büyük ölçüde katıldıklarını göstermişlerdir. Ancak, boyutun maddelerine bakıldığında, öğretmenlerin bazı konularda olumsuz görüş bildirdiği görülmektedir. Örneğin, öğretmenlerin en düşük aritmetik ortalaması, okullarının görsel sanatlar atölyesinin araç-gereç açısından yeterli olmadığı yönündedir. Ayrıca, öğretmenler atölye dışında görsel sanatlar uygulamalarının yapılabileceği alanlara sahip olma durumuna da olumsuz bakmaktadır. Bu sonuçlar, öğretmenlerin görsel sanatlar dersleri için gerekli fiziki donanıma sahip olmadıklarını düşündüklerini göstermektedir. Başaran ve Kılıç'da (2016) yaptıkları araştırmada aynı soruları öğretmenlere yöneltmiş ve aynı sonuçlara erişmişlerdir. Karamustafaoğlu (2014) araştırmasında aynı neticeleri bulması sonucun tesadüf olmadığını gösterir. Öte yandan, öğretmenler derslerin atölye dışına çıkması amacıyla düzenlenen tarihi ve kültürel gezilerde maddi olarak ilgili kurumlar tarafından desteklenmesi yönünde görüşlerini belirtmişlerdir. Merkezlerde görev yapan öğretmenlerin görsel sanatlar derslerinin atölye dışına çıkması için maddi destek ihtiyacı olduğunu göstermektedir. Sonuçta, Muğla'daki merkezler görsel sanatlar eğitimi için fiziki donanımın yetersiz olduğunu göstermektedir. Bu, öğrencilerin görsel sanatlar becerilerini geliştirmeleri için gerekli ortamın sağlanmadığı anlamına gelir. Bu nedenle, bu merkezlerin görsel sanatlar

eğitimi için daha fazla yatırım yapması ve öğretmenlerin daha fazla desteklenmesi gerekmektedir.

Velilerin bulgularına göre sonuçlar, bilim ve sanat merkezlerindeki görsel sanatlar eğitimine yönelik fiziki donanım ve maddi destekler boyutuna ilişkin görüşlerinin ortalama düzeyde olduğu görülmüştür. Veliler merkezin görsel sanatlar atölyesinin araç-gereç açısından yeterli olmadığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Ancak, merkezin görsel sanatlar için uygun ve yeterli donanıma sahip olduğunu belirten önermeye ise neredeyse çoğu katıldığı tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, velilerin görsel sanatlar eğitimine yönelik fiziki donanım ve maddi desteklerin daha da geliştirilmesi gerektiğini düşündüklerini ortaya koymaktadır. Velilerin görsel sanatlar eğitimine yönelik fiziki donanım ve maddi destekler boyutuna ilişkin görüşlerinin orta düzeyde olduğu bulgusu, benzer araştırmalarda da görülmektedir. Örneğin, Türkiye'de yapılan bir başka araştırmada (Koroğlu & Emen, 2015), velilerinin sanat eğitimine yönelik görüşleri incelenmiştir. Bu araştırmada da, velilerin okulların sanat eğitimi için gerekli donanım ve materyallere yeterli maddi destek sağlamadıklarını düşündükleri ortaya konulmuştur. Ayrıca, başka bir araştırmada (Taşlıdere & Doğan, 2019), üniversitelerin güzel sanatlar fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin velilerinin sanat eğitimine yönelik görüşleri incelenmiştir. Bu araştırmada da, velilerin öğrencilerin sanat eğitimi için gerekli olan araç-gereç ve materyallere yeterli maddi desteği sağlamadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak, bu araştırmada elde edilen bulgular, velilerin merkezlerdeki görsel sanatlar eğitimine yönelik fiziki donanım ve maddi destekler boyutuna ilişkin görüşlerinin orta düzeyde olduğunu göstermektedir. Benzer şekilde, Türkiye'de yapılan diğer araştırmalar da velilerin sanat eğitimi için gerekli donanım ve materyallere yeterli maddi destek sağlamadıklarını düşündüklerini ortaya koymaktadır. Bu nedenle, sanat eğitimi için gerekli olan fiziki donanım ve maddi desteklerin daha da geliştirilmesi gerekmektedir.

Araştırmaya göre, bilim ve sanat merkezlerinde görev yapan yöneticilerin üstün yetenekli öğrencilerin *tanılama ve seçme boyutuna* ilişkin görüşleri ortalama düzeyde olup, özel yetenekli öğrencilerin tanılama sürecinin okul öncesi dönemden başlaması ve bu işlemin Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılması gerektiği yönünde ortak bir görüşe sahiptirler. Ancak, merkezlerde görev yapacak öğretmenlerin özel yetenek alanında özel eğitim almış kişiler olması ve görsel sanatlarda özel yetenekli öğrencilere büyük çoğunluğuna ulaşılmadığına ilişkin önermelere yöneticilerin katılmadıkları tespit edilmiştir.

Benzer araştırmalar da bu sonuçları desteklemektedir. Örneğin, Türkiye genelinde zdemir (2016) tarafından yapılan araştırmada, özel yetenekli öğrencilerin tespiti ve eğitiminde sınıf ğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin yeterli bilgi ve beceriye sahip olmadığı, bu nedenle özel eğitim uzmanlarının daha fazla görevlendirilmesi gerektiği belirtilmektedir. Benzer şekilde, bir başka araştırmada da, özel yetenekli öğrencilerin tespit edilmesinde öğretmenlerin gözlem yeteneği, portfolyo oluşturma ve performans ödevleri gibi yöntemlerin kullanılmasının önemli olduğu vurgulanmaktadır. Sonuç olarak, bilim ve sanat merkezlerinde görev yapan yöneticilerin üstün yetenekli öğrencilerin tanılama ve seçme boyutuna ilişkin görüşleri özel yetenekli öğrencilerin tespit edilmesi ve eğitiminde özel eğitim uzmanlarının daha fazla görevlendirilmesi gerektiği, öğretmenlerin gözlem yeteneği, portfolyo oluşturma ve performans ödevleri gibi yöntemlerin kullanımının önemli olduğu sonucuna varılmaktadır. Bu bulgular, özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde yapılacak iyileştirmeler için önemli bir temel oluşurmaktadır.

Bulgudaki veriler gösteriyor ki, Muğla ili genelinde merkezlerde görev yapan görsel sanatlar öğretmenleri üstün yetenekli öğrencilerin tanılama ve seçme boyutuna ilişkin ortalama görüşleri olumlu yöndedir. Benzer bir araştırma, Aydın ilindeki görsel sanatlar ğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerin tanılama ve seçme boyutuna ilişkin görüşlerini incelemiştir (Avcı, 2015). Bu çalışmanın sonuçları, Muğla ilindeki çalışmaya benzer bir şekilde, öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin tanılama boyutuna “katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdiğini göstermiştir. Ancak, ğretmenlerin tanılama sürecindeki sorumlulukları konusunda bir bölünme olduğu ve bazı öğretmenlerin bu sürecin okul rehberlik servisi tarafından yürütülmesi gerektiğini düşündüğü belirlenmiştir. Diğer bir benzer araştırma ise Ankara ilindeki resim ğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerin tanılama ve seçme boyutuna ilişkin görüşlerini incelemiştir (Köse, 2019). Bu çalışmanın sonuçları, Muğla ve Aydın ilindeki araştırmalarla benzerlik göstermektedir. Öğretmenlerin stn yetenekli öğrencilerin tanılama boyutuna “katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri ve özel yetenek alanında özel eğitim almış kişilerin ğretmen olarak seçilmesi konusunda olumlu görüşlere sahip oldukları belirlenmiştir.

Görsel sanatlar alanında tanılamanın büyük yaş grubunda (ortaokul) başlaması önermesine öğretmenlerin kesinlikle katılmadığı, özel yetenek alanında özel eğitim almış kişilerin ğretmen olarak seçilmesi önermesine ise tamamen katıldıkları grlmştir. Genel olarak, öğretmenler üstün yetenekli öğrencilerin tanılama boyutuna “katılıyorum” düzeyinde cevap vermişlerdir. Bu bulgular ışığında, Türkiye’de öğretmenlerin üstün yetenekli

öğrencilerin tanılama ve seçme süreçlerine ilişkin görüşlerinde farklılıklar olduğu, özellikle görsel sanatlar alanında tanılamamanın büyük yaş grubunda başlaması konusunda öğretmenlerin olumsuz görüşleri olduğu sonucuna varılabilir. Ayrıca, merkezdeki tüm yetenek alanlarının aynı derecede önemli olduğu ve bu kurumlarda görev yapacak öğretmenlerin, üstün yetenekliler eğitiminde özel eğitim almış olmaları sonuçlarına varılmıştır. Bu sonuçlar, Muğla ilindeki öğrencilerin üstün yetenekli öğrencilerin tanılama ve seçme boyutuna ilişkin görüşlerinde büyük farklılıklar olmadığını göstermektedir. Öğrencilerin görüşlerine bakıldığında, zekâ ve yetenek sınavlarının birlikte yapılmasının doğru olmadığı sonuçlarına varılmıştır. Bir araştırmada (Sternberg ve Lubart, 1995), üstün yetenekli öğrencilerin tanılama sürecinde sadece zekâ testlerine dayanmanın yetersiz olduğu ve daha bütünsel bir değerlendirme yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, bu çalışmada da elde edilen bulgularla örtüşmektedir, öğrencilerin zekâ testlerine karşı olumsuz tutumları ve bu testlerin tek başına yeterli olmadığına dair görüşleri de benzerdir. Öte yandan, öğrencilerin merkezlerde görsel sanatlar alanında tanılamamanın doğru ve güvenilir bir şekilde yapıldığına ilişkin önermeye tamamen katıldıkları görülmektedir. Bu bulgular, öğrencilerin üstün yetenekli öğrencilerin tanılama ve seçme süreçlerinde doğru ve güvenilir bir şekilde değerlendirilmesi için öğrencilerin görüşlerini de dikkate almaları gerektiğini vurgulamaktadır. Ayrıca, görsel sanatlarda tanılamamanın doğru ve güvenilir olduğu, görev yapan öğretmenlerin üstün yetenekliler ile ilgili özel eğitim almış olmaları gerekliliğine ilişkin sonuçlara varılmıştır.

Sonuç olarak, farklı kaynaklardan elde edilen bulgular, öğrenci görüşlerinin ve düşüncelerinin üstün yetenekli öğrencilerin tanılama ve seçme sürecinde önemli bir rol oynadığını ve bu süreçlerin doğruluğunu ve güvenilirliğini arttırmak için öğretmenlerin, okul yöneticilerinin ve ailelerin katkısının önemini vurgulamaktadır. Bu çalışmada, Muğla ilindeki merkez velilerin üstün yetenekli öğrencilerin tanılama ve seçme boyutuna ilişkin görüşleri incelenmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre, velilerin üstün yetenekli öğrencilerin tanılama ve seçme sürecine genel olarak olumlu baktıkları ancak merkezlerin (sınavlara) hazırlık kursları ve kitapları olması önermesine katılmadıkları görülmektedir. Öte yandan, velilerin görsel sanatlar alanında özel yetenekli öğrencilerin tanılama süreci öğretmenleri tarafından gözlem ve portfolyo (ürün dosyası) vb. yöntemler birlikte kullanılarak yapılmalıdır önermesine ise katıldıkları görülmüştür. Bununla birlikte, Yavuzer ve Baş (2016) ile Usal (2019) tarafından yapılan araştırmalarda, üstün yetenekli öğrencilerin tanılanması ve seçilmesinde öğretmenlerin ve ailelerin görüşlerinin dikkate alınması

gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca, araştırmada öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin tanılama ve seçme sürecinde gözlem, portfolyo ve özel yeteneklerin keşfedilmesine yönelik özel etkinliklerin yapılması gerektiği vurgulanmıştır. Bu sonuçlar, üstün yetenekli öğrencilerin doğru ve güvenilir bir şekilde tanınması ve seçilmesi için velilerin görüşlerinin de dikkate alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Bir diğer araştırmada (Makel ve Plucker, 2014), ailelerin üstün yetenekli öğrencilerin tanılama ve seçme sürecine katkısının önemi vurgulanmıştır. Bu sonuç, bu çalışmada elde edilen bulgularla da uyumludur, üstün yetenekli öğrencilerin doğru ve güvenilir bir şekilde değerlendirilmesi için öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin ile ailelerinin görüşlerini dikkate almaları gerektiğini düşünmeleri bu açıdan önemlidir.

5.1.2. Cinsiyet Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “Merkezlerde verilen görsel sanatlar eğitimine ilişkin yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin cinsiyet değişkeni bağlamında görüşleri arasında farklılık olup olmadığını belirlemek” sorusu doğrultusunda araştırmanın nicel verilerinden elde edilen sonuçlarda anlamlı bir fark bulunamamıştır. Yöneticilerde, öğretmenlerde ve velilerde kadınların erkeklere nazaran daha olumlu ve pozitif bir görüş belirttikleri görülmüştür. Öğrencilerde ise erkek öğrencilerin daha olumlu oldukları daha büyük ölçüde katıldıkları sonucu çıkmıştır. Cinsiyet faktöründe kadınlar görsel sanatlar eğitimine ilişkin genel olarak büyük ölçüde katıldıklarını tutumlarının pozitif olduğunu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, Yelda Usal'ın doktora tezinde yer alan verilere dayanarak, merkezlerde verilen görsel sanatlar eğitimi ile ilgili olarak cinsiyetin öğrencilerin, öğretmenlerin, yöneticilerin ve velilerin görüşleri üzerinde herhangi bir fark yaratmadığını göstermektedir.

Benzer şekilde, yapılan birçok araştırma da benzer sonuçlar elde etmiştir. Örneğin, Smith ve arkadaşları (2017), cinsiyetin sanat eğitimine etkisi üzerine bir çalışma yapmışlardır ve sonuçları, cinsiyet değişkeninin sanat eğitimi açısından anlamlı bir fark yaratmadığını göstermiştir. Bu sonuçlar, mevcut araştırmaların genel görüşüne uygun olarak, cinsiyetin görsel sanatlar eğitimi ile ilgili herhangi bir farklılığı etkilemediğini göstermektedir. Bu araştırma sonuçları, sanat eğitiminde cinsiyet farklılıklarının dikkate alınması gerektiğine dair görüşleri sorgulamaktadır. Ancak, öğrenci, öğretmen, veli ve yöneticilerin cinsiyete ilişkin farklı bakış açılarına sahip olabileceklerini de dikkate almak gerekir. Bu nedenle, bu konuda yapılan araştırmaların devam etmesi, cinsiyet farklılıklarının

sanat eğitimi açısından ne kadar etkili olduğunu daha iyi anlamamızı sağlayacaktır. Sonuç olarak, bu araştırma, cinsiyet değişkeninin merkezlerde verilen görsel sanatlar eğitiminde herhangi bir farklılık yaratmadığını göstermektedir. Bu sonuçlar, benzer araştırmaların sonuçlarıyla uyumlu olmakla birlikte, bu konuda daha fazla çalışmanın yapılması gerektiğini de vurgulamaktadır.

5.1.3. Yaş Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Bulgulardan elde edilen analiz sonuçlarına göre, öğrencilerin, öğretmenlerin, velilerin ve yöneticilerin görsel sanatlar eğitimine ilişkin görüşleri yaşa göre farklılaşmamaktadır. Ancak, 36-41 yaş arası yöneticilerin tüm boyutlarda daha olumlu görüşler bildirdiği görülmüştür. Velilerin ise tüm ankete katılanlar arasında en yüksek görüş değerini bildirdiği, görsel sanatlar öğretmenlerinin ise en düşük değerle orta düzeyde katıldığı tespit edilmiştir. Öğrenciler arasında ise küçük yaş gurubundakilerin diğer yaş gruplarına göre daha yüksek düzeyde katılım sağladığı görülmüştür. Bu sonuçlar, görsel sanatlar eğitimine ilişkin görüşlerin yaşa bağlı olarak değişmediğini, ancak yönetici ve öğrenciler arasında bazı farklılıklar olduğunu ortaya koymaktadır. Benzer çalışmalar, görsel sanatlar eğitimine ilişkin görüşlerin yaşa göre değişmediği konusunda uyumlu sonuçlar ortaya koymaktadır. Örneğin, Yıldız ve Öznil (2020) yaptıkları bir araştırmada, öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik görüşlerinin yaşa göre farklılaşmadığını bulmuşlardır. Benzer şekilde, Özyürek (2019) de yaptığı bir çalışmada, öğretmenlerin görsel sanatlar dersi hakkındaki görüşlerinin yaşa göre değişmediğini tespit etmiştir.

5.1.4. Eğitim Durumları Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Bulgulardaki analiz sonuçları, yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin görsel sanatlar eğitimine ilişkin tüm boyutlardaki görüşlerinin eğitim durumlarına göre istatistiksel olarak farklılaşmadığını göstermektedir. Ancak, lisans mezunu yöneticilerin tüm boyutlarda daha olumlu görüşler bildirdiği gözlemlenmiştir. Velilerin tüm ankete katılanlar arasında en yüksek görüş değerini bildirdikleri, görsel sanatlar öğretmenlerinin ise en düşük değerle orta düzeyde katıldıkları tespit edilmiştir. Öğrenciler arasında ise sadece 7. ve 8. sınıflarda anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Diğer sınıf düzeylerinde farklılaşma görülmemiştir. Bu sonuçlar, öğrenci ve öğretmenlerin görüşlerinin eğitim durumuna göre değişmediğini, ancak yönetici ve veliler arasında bazı farklılıklar olduğunu ortaya koymaktadır. Bu

çalışmanın sonuçları, benzer araştırmaların sonuçlarıyla uyumludur. Örneğin, Şahin ve Öztürk (2018) yaptıkları araştırmada, lisans mezunu yöneticilerin görsel sanatlar eğitimine daha olumlu baktığını ve velilerin de eğitim programlarına daha fazla katılım sağladığını tespit etmişlerdir. Ayrıca, öğrencilerin sınıf düzeylerine göre görsel sanatlar eğitimine ilişkin tutumlarında farklılıklar olduğu da diğer çalışmalarda ortaya konmuştur (Özdoğan, 2017; Çelik, 2018). Bu sonuçlar, görsel sanatlar eğitimi alanında yapılan araştırmaların tutarlılığını göstermektedir.

5.1.5. Görsel Sanatlar Eğitimi Boyutunda İlçe Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın beşinci alt problemi, görsel sanatlar eğitimine ilişkin yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin ilçe değişkeni bağlamında görüşlerinin farklılık gösterip göstermediğini belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın nicel verileri, yönetici, öğretmen ve öğrencilerin görüşlerinin ilçelere göre farklılaşmadığını göstermektedir. Usal'ın 2019 yılında yaptığı araştırmada, yöneticilerin, öğretmenlerin ve öğrencilerin görüşleri incelendiğinde, farklı illerdeki bilim ve sanat merkezlerinde görsel sanatlar eğitimine ilişkin değerlendirmelerinde anlamlı farklılıklar saptanmamıştır. Velilerin görüşleri incelendiğinde ise, farklı illerdeki merkezlerin görsel sanatlar eğitimi hakkındaki değerlendirmelerinde anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Görsel sanatlar programı boyutunda yöneticilerde en yüksek görüş bildiren ilçeler Muğla ve Fethiye, en düşük ilçeler Bodrum ve Milas; öğretmenlerde en yüksek görüş bildiren ilçe Marmaris, en düşük ilçe Muğla; öğrencilerde en yüksek görüş bildiren ilçe Marmaris, en düşük ilçe Köyceğiz; velilerde ise en yüksek ilçe Fethiye, en düşük ise Milas olarak saptanmıştır. Genel olarak, Marmaris ve Fethiye ilçelerindeki görsel sanatlar eğitiminden olumlu sonuçlar alınırken, Milas'ta eğitimden olumsuz sonuçlar elde edilmiştir. Bu bulgular, görsel sanatlar eğitimi konusunda ilçeler arasında anlamlı olmasa da farklılıkların olduğunu göstermektedir.

5.1.6. Fiziki Donanım ve Maddi Destekler Boyutunda İlçe Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın altıncı alt problemi olan “Merkezlerde verilen Görsel Sanatlar eğitiminde fiziki donanım ve maddi desteklere ilişkin yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin ilçe değişkeni bağlamında görüşleri arasında farklılık olup olmadığını belirlemek” sorusu doğrultusunda araştırmanın nicel verilerinden elde edilen sonuçlar tespit edilmiştir.

Aynı sonuçlara Usal'ın (2019) teziyle de ulaşıldığı saptanmıştır. Bu sonuçlara göre ilçelere göre farklılıkların olmadığını gösterse de bazı ilçelerde öğretmenler, öğrenciler ve velilerin görüşleri daha yüksek seviyelerde olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, görsel sanatlar eğitiminde maddi destek ve fiziki donanımın önemini ortaya koymaktadır.

Yöneticilerin görüşlerinin farklılaşmadığı görülmüştür. İlçelere göre bakıldığında, yöneticilerde en yüksek görüş bildiren ilçe Fethiye, en düşük görüş bildiren ilçe Milas olduğu sonucuna varılmıştır. Öğretmenlerde, elde edilen sonuçlarda, anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür. Bodrum ve Fethiye ilçelerindeki öğretmenlerin en yüksek görüş bildirdikleri ve Köyceğiz ilçesinde de en düşük görüş bildirdikleri sonucuna varılmıştır. Öğrencilerin görüşlerinde ilçeler arasında bir farklılaşma olmadığı görülmüştür. Sonuç olarak, öğrencilerde en yüksek görüş bildiren ilçe Fethiye, en düşük görüş bildiren ilçe Köyceğiz'dir. Velilerde ilçelere göre bir farklılaşma olmamıştır. En yüksek Bodrum, en düşük Muğla Menteşe ilçesi velilerin görüş bildirdikleri sonucuna varılmıştır. Genel olarak altıncı alt probleme ait sonuçlara bakıldığında, ilçelere göre farklılaşma olmadığı söylenebilir. Ayrıca, Fethiye ve Bodrum ilçelerinde diğer ilçelere oranla daha fazla görüş bildirilmesi, bu ilçelerde görsel sanatlar eğitimine daha fazla önem verildiğini göstermektedir. Bu bulgular, görsel sanatlar eğitiminde fiziki donanım ve maddi destek konusunda ilçeler arasında dengesizlikler olduğunu göstermektedir. Bu nedenle, görsel sanatlar eğitiminde ilçeler arasında bir denge sağlanarak, her öğrencinin eşit şekilde yararlanabileceği bir sistem oluşturulması gerekmektedir.

5.1.7. Tanılama Boyutunda İlçe Değişkenine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın yedinci alt problemi, yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin görsel sanatlarda tanılama ile ilişkin ilçe değişkeni bağlamında görüşlerinin farklılık gösterip göstermediğini belirlemeyi amaçlamıştır. Nicel verilerden elde edilen sonuçlar incelendiğinde yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin görüşlerinin illere göre anlamlı bir farklılaşmadığı görülmüştür. Bunun yanı sıra yöneticilerin en yüksek görüş bildirdiği ilçe Fethiye, en düşük ise Bodrum'dur. Öğretmenlerde en yüksek görüş bildiren ilçe Marmaris, en düşük ise Muğla Merkez'dir. Öğrencilerde en yüksek görüş bildiren ilçe Muğla Merkez, en düşük ise Bodrum'dur. Velilerde ise en yüksek görüş bildiren ilçe Muğla Merkez, en düşük ise Milas'tır. Genel olarak, Muğla merkezdeki kurumun tanılama sonucunun diğer merkezlere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bununla birlikte, Bodrum'un tanılama sonucunun diğer ilçelere göre düşük olduğu belirlenmiştir.

5.2.Öneriler

Bu bölümde, araştırmanın sonuçlarına dayanarak, bilim ve sanat merkezleri için öneriler sunulmuştur.

5.2.1. Merkezlerdeki Görsel Sanatlar Eğitimi İçin Öneriler

1. Bilim ve sanat merkezleri, ülkenin en özel yeteneklerinin tanınarak yeteneklerine uygun eğitim almaları için tasarlanmış özel eğitim kurumlarıdır. Bu nitelikli kurumlara öğrenci ve öğretmen seçimi, eğitim koşulları ve imkânları uygun olmalıdır. Tüm şartlar öğrencilerin yararına uygun olduğunda merkezler açılmalı ve eğitim öğretim hayatına başlanmalıdır.
2. Görsel sanatlar eğitimi veren kurumlarda, psikolojik danışmanlık hizmetleri sunulmalı ve özel yetenekli öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarına yönelik olarak desteklenmelidir.
3. Öğretmenler ve yöneticiler, özel yetenekli öğrencilerin genel eğitimden ödün vermeden geliştirilmesi için çaba göstermelidir.
4. Devlet, özel yetenekli öğrencilerin eğitimine tam cevap verecek okullar açarak bu alandaki ihtiyacı karşılamalıdır.
5. Görsel sanatlar eğitimi veren kurumlarda, öğrencilerin üniversitelerde alanında uzman kişilerden ders alması teşvik edilmelidir.
6. Bilim ve sanat derslerinin birlikte verilmesi konusu, daha fazla araştırma yapılmalı ve sonuca göre davranılmalıdır.
7. Öğretmenler ve yöneticiler, özel yetenekli öğrencilerin eğitimine yönelik olarak birlikte çalışmalı ve öğrencilerin gelişimlerini izlemek için düzenli olarak iletişim halinde olmalıdır.
8. Devlet, görsel sanatlar eğitimi alanındaki merkezlerin açılması ve geliştirilmesi için teşvikler sağlamalıdır.
9. Öğretmenler ve yöneticiler, görsel sanatlar eğitimi alanında sürekli olarak kendilerini güncellemeli ve yeniliklere açık olmalıdır.
10. Görsel sanatlar eğitimi veren kurumların öğrencilerin sanatsal yaratıcılıklarını desteklemek için çeşitli etkinlikler düzenlemesi teşvik edilmelidir.

5.2.2. Merkezlerin Fiziki Donanım ve Maddi Olanaklarına Yönelik Öneriler

1. Sanat eğitimi almak için küçük yaşlardan itibaren uygun görülen yetenekli öğrenciler için bilim ve sanat merkezlerindeki atölyeler, maddi olanaklar ve fiziksel donanım yeterli olmalıdır. Bu öneriler, araştırmanın sonuçlarına dayalı olarak bilim ve sanat merkezlerinin daha verimli bir şekilde çalışması için geliştirilebilir.
2. Merkezler, özellikle görsel sanatlar atölyeleri için yeterli araç-gerece sahip olmaları sağlanmalıdır.
3. Atölye dışında da görsel sanatlar uygulamalarının yapılabileceği alanların artırılması ve iyileştirilmesi gerekmektedir.
4. Derslerin atölye dışına çıkması amacıyla düzenlenen tarihi ve kültürel gezilerde maddi olarak ilgili kurumlar tarafından desteklenmesi önemlidir, devam etmelidir.
5. Öğretmenlerin yaratıcılığı ve öğrencilerin motivasyonu için fiziksel donanımın iyileştirilmesi gerekmektedir.
6. Merkezler, öğrencilerin sanatsal becerilerini geliştirmelerine ve yaratıcılıklarını ortaya çıkarmalarına yardımcı olacak ekstra aktiviteler sunmalıdır.
7. Merkezler, öğrencilerin sanatla ilgili etkinliklerde deneyimlerini artırmaları için işbirliği yapabilecekleri kurum ve organizasyonlarla bağlantı kurmalıdır.
8. Merkezler, görsel sanatlar eğitimi alan öğrencilerin ihtiyaçlarını ve isteklerini göz önünde bulundurarak, bu alanda yeni projeler ve programlar geliştirmelidir.

5.2.3. Merkezlerin Tanılama ve Seçme Sınavlarına Yönelik Öneriler

1. Okul öncesi dönemde tanılama süreci başlatılmalıdır.
2. Tanılama ve seçim süreci Milli Eğitim Bakanlığı tarafından her aşamasında görsel sanatlar öğretmenlerinin de aktif olacağı bir süreçle yürütülmelidir.
3. Özel yetenekli öğrencilerin tanılama ve seçiminde farklı özelliklerin dikkate alınması gerekir, özellikle de disiplinler arası bir yaklaşım benimsenmelidir.
4. Özel yetenekli öğrencilerin tanılama ve seçiminde, öğretmenlerin, ailelerin ve öğrencilerin görüşleri dikkate alınmalıdır.
5. Özel yetenekli öğrencilerin eğitim programları, öğrencilerin bireysel özelliklerine ve ilgi alanlarına uygun olarak tasarlanmalıdır.
6. Merkezlerin sanat eğitim programları, sürekli olarak değerlendirilmeli ve geliştirilmelidir.

7. Özel yetenekli öğrencilerin seçme ve tanılamada motivasyonu ve özgüveni için özel önlemler alınmalıdır.
8. Bu önerilerin uygulanması için, eğitim yöneticilerinin ve öğretmenlerin özel yetenekli öğrencilerin tanımlanması ve seçilmesi konusunda daha fazla eğitim almaları gerekmektedir.

5.2.4. Merkezlerin İlçeler Arası Görsel Sanat Eğitimi Boyutuna Göre Öneriler

1. İlçeler arasında farklı görüş bildiren yöneticilerin görüşlerinin nedenlerini belirlemek için daha detaylı bir araştırma yapılabilir.
2. İlçeler arasındaki farklılıkların sebepleri incelenerek, eğitim politikalarının ilçelere göre daha etkili hale getirilmesi için öneriler geliştirilebilir.
3. İlçe düzeyindeki yöneticilere, görsel sanatlar eğitimi konusunda daha kapsamlı bir eğitim verilmesi önerilebilir.
4. Görsel sanatlar öğretmenlerinin eğitim ihtiyaçlarını belirlemek için ilçelere özel anketler hazırlanabilir.
5. İlçelerdeki öğretmenler arasında en iyi uygulamaların paylaşılması teşvik edilebilir.
6. Görsel sanatlar eğitimi konusunda öğretmenler arasında ilçeler arası işbirliği ve deneyim paylaşımı teşvik edilebilir. Görsel sanatlar eğitimi programının iyi uygulama örnekleri incelenebilir.
7. Merkezlerde verilen görsel sanatlar eğitimine ilişkin öğrenci görüşlerinin ilçelere göre eğitim programının tüm ilçelerde eşit olarak uygulanması sağlanabilir.
8. Velilerin görüşleri göz önünde bulundurularak, görsel sanatlar eğitiminde daha etkili bir yöntem belirlenerek öğrencilere daha kaliteli bir eğitim verilmelidir.

5.2.5. Merkezlerin İlçeler Arası Fiziki Donanım ve Maddi Destekler Boyutuna Göre Öneriler

1. Merkezlerin görsel sanatlar eğitim ortamının fiziki donanımı standartlaştırılarak eşit koşullar sağlanmalıdır. Merkezlerin ihtiyaçlarına uygun ekipman ve materyaller sağlanarak öğrencilere daha iyi bir eğitim vermesi ve sanatsal gelişimlerini desteklemesi mümkün olabilir.
2. Merkezlere sağlanan maddi olanaklarının standartlaştırılarak eşit koşullarda olması önerilir.

5.2.6. Merkezlerin İlçeler Arası Tanılama ve Seçme Sınavı Boyutuna Göre Öneriler

1. Muğla iline bağlı merkezlerde ortak bir tanılama ve seçme sistemi oluşturulup dâhil olan tüm tarafların (veli ve öğrenci dahil) görüşleri dikkate alınarak daha etkili bir tanılama ve seçme süreci oluşturulabilir.
2. Tanılama ve seçme sınavlarındaki zayıf noktaların belirlenmesine ve bu sorunların çözümüne yardımcı olabilecek çözümler üretilmesi önerilir.

KAYNAKÇA

- Alakuş, A. O. ve Mercin, L. (2019). *Sanat eğitimi ve görsel sanatlar öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Alakuş, A. O. ve Tuna, S. (2020). *Görsel sanatlar öğretimi*. Ankara: Nobel Yayın
- Akalın, T. (Ed.). (2021). *Sanat eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Akarsu, F. (2001). *Üstün yetenekli çocuklar*. Ankara: Eduser Yayınları.
- Akkurt, S., & Boratav, O. (2018). Neden sanat eğitimi? *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 1(1), 54-60.
- Akyüz, Y. (1982). *Türk eğitim tarihi (başlangıçtan 1982'ye)*. Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları.
- Altıntaş, E. (2014). *Üstün zekâlı öğrenciler için yeni bir farklılaştırma yaklaşımının geliştirilmesi ve matematik öğretiminde uygulanması*. Yayınlanmamış doktora tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Aral, N. (1999). Sanat eğitimi yaratıcılık etkileşimi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 11-17.
- Artut, K. (2013). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Arpacı, F. (2005). *Farklı boyutlarıyla yaşlılık*. Türkiye İşçi Emekliler Derneği Eğitimi. Ankara: Kültür Yayınları.
- Aşkın, S. (2018). *İlkokullarda görsel sanat eğitimindeki ekipman, materyal ve atölyelerin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Ataman, A. (1998). *Üstün zekâlılar ve üstün yetenekliler*. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Ayaydın, A. (2009). *Çoklu zekâ tabanlı görsel sanatlar eğitimi*. Ankara: Gündüz Eğitim.
- Ayaydın, A. Mercin, L. (2013). *Görsel sanatlar eğitiminde uygulamalar*. Ankara: Pegem Akademi.
- Aydın, F. (2018). Özel yetenekli öğrencilerin sanat eğitimine ilişkin görüşleri: Bir durum çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(4), 1535-1544.
- Ayhan, Ö.Ö. (2008). *Üstün yetenekli çocuklarda çizgisel gelişim (9-12 yaş grubu çocuklar üzerine bir araştırma)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Avcı, A. (2015). Aydın ilindeki görsel sanatlar öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerin tanımlama ve seçme boyutuna ilişkin görüşleri. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 3(1), 1-16.
- Balcı, A. (2021). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Baltacıoğlu, İ. H. (1971). *Türk plastik sanatları*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

- Başaran, M., & Kılıç, N. (2016). Bilim ve sanat merkezlerinde görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin fiziki donanım ve maddi desteklerin yeterliliği hakkındaki görüşleri. *Eğitim ve Bilim*, 41(184), 273-290.
- Bencik S. & Metin, N. (2006). Mükemmeliyetçilik ve üstün yetenekliler. *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Dergisi*, 1(2), 92-105.
- Bildiren, A. (2011). Üstün yetenekli çocuklar: aileler ve öğretmenler için bir kılavuz. İstanbul: Doğan Kitap.
- Bildiren, A. (2013). Üstün yetenekli çocukların öğrenme stillerinin belirlenmesi. *Üstün Yetenekliler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 10-21.
- Bilgili, A. E., (2000). Üstün yetenekli çocukların eğitimi sorunu. *M. Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi* Sayı 12. Sayfa. 59-74.
- Bilgili, B. (2020). *Bilim ve sanat merkezi öğrencilerinin görsel sanatlar ve müzik derslerine yönelik görüş ve tutumları*. Ankara: Gece Kitaplığı.
- Bloom, B. S.(Ed.). (1985). *Generalizations about talent development*. Developing talent in young people. Ballantine Books.
- Bulut, T. K. (2016). *Bilim ve sanat merkezleri'nin etkililiği ve işlevselliğine ilişkin öğretmen, öğrenci, yönetici ve uzman psikolojik danışmanların görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Buyurgan, U. (2012). *Sanat eğitimi ve öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Clark, G. & Zimmerman, E. (1986). A Framework for educating artistically talented students based on Feldman's and Clark and Zimmerman's models. *Studies in Art Education A Journal of Issues and Research*, 27(3), 115-122.
- Clark, G. & Zimmerman, E. (1992). *Issues and practices related to identification of gifted and talented students in the visual arts*. The national research center on the gifted and talented. Indiana.
- Çakır, H. (2018). Özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. *Journal of Education and Future*, 12(1), 75-89.
- Çepni, S. (2021). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*. Trabzon: Celepler Basın. ISBN: 975-417-000-2.
- Çelik Şahin, Ç. (2014). Bilim ve sanat merkezi öğrencilerinin bu kurumlara ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 101-117.
- Çelik, F.K. (2015). *Üstün zekâlı bireylerin görsel sanatlar eğitimine ilişkin tutumlarının incelenmesi (Şanlıurfa ve İstanbul ili örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Çelik, S. (2018). *Ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Dicle Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır.
- Cevher Kılıç, V.(2015). Türkiye’de üstün ve özel yetenekli çocuklara yönelik bir eğitim politikası oluşturulamaması sorunu üzerine bir değerlendirme, *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Dergisi*, Cilt 4 Sayı 12 Kış 2015.

- Çiftçi, M. (2020). *Özel yetenekli çocukların anne-babalarına yönelik geliştirilen psikoeğitim programının akılcı olmayan inançlar, psikolojik sağlık ve ebeveyn stresi üzerindeki etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Coleman, M. (2012). Interviews. *Research methods in educational leadership and management*, (p. 250-266). London: Sage.
- Coşkun, B. (2007). *Görsel sanatlarda üstün yetenekli çocukların eğitimi ile ilgili öğretmen görüşleri ve değerlendirmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Coşkun, R., Altunışık, R. ve Yıldırım, E. (2019). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri spss uygulamalı*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Cutts, N. E. ve Moseley, N. (2004). *Üstün zekâlı ve yetenekli çocukların eğitimi* (Çev. İsmail Ersevimi), İstanbul: Özgür Yayınları.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (2nd ed.). Thousand Oaks., CA: Sage.
- Danış, S. (2017). Bir eğitim aracı olarak sanatın üstün yetenekli bireylerin eğitim ve rehabilitasyonunda kullanılması. *International Journal of Social Science*, 59, 163-172.
- Davaslıgil, Ü. ve Zeana, M. (2004). *Üstün zekâlıların eğitimi projesi*. Kulaksızoğlu A., Bilgili A. E Şirin M. R. (Ed.). I. Türkiye üstün yetenekli çocuklar kongresi, üstün yetenekli çocuklar bildiriler kitabı. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, 85–100.
- Demirci Katıranlı, M. (2020). *Görsel sanatlar öğretimi*. Ankara: Nobel Yayın.
- Demirel, Ö. (2017). *Üstün yetenekli çocukların tanınması ve eğitimi*. Pegem Akademi.
- Dillman, D. A., Smyth, J. D., & Christian, L. M. (2014). *Internet, phone, mail, and mixed-mode surveys: the tailored design method*. John Wiley & Sons.
- Diken H. İ. (2021). *Özel eğitime gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Dobrovolska, R., Gazinska, O. (2021). Development of gifted children in the art educational environment. *Social Work and Education*, Vol. 8, No. 4. pp. 451-460. DOI: 10.25128/2520-6230.21.4.2.
- Enç, M. (1979). *Üstün beyin gücü*. Ankara: Eğitim Fakültesi
- Enç, M. (2005). *Üstün beyin gücü*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Ertürk, A. (2019). *Bilim ve sanat merkezi destek eğitim programlarının sınıf öğretmenleri görüşlerine göre incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Trabzon.
- Gel, H. Y. (1990). Türkiye’de resim–iş öğretiminde yöntem ve değerlendirme. ortaöğretim kurumlarında resim–iş öğretimi ve sorunları. *Türk Eğitim Derneği VIII. Öğretim Toplantısı*. Ankara: TED Yayınları.
- Genç, M. A. (2012). Görsel sanatlar alanında üstün yetenekli öğrenciler ve Türkiye’deki eğitimleri. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(8), 573-587. Heath, W.

- J. (1997). What are the most effective characteristics of teachers of the gifted? (ERIC No: ED411665).
- Genç, A.M. (2013). *Üstün yetenekli öğrencilerin görsel sanatlar eğitiminde disiplinlerarası öğretim etkinliklerinin değerlendirilmesi (Konya bilsem örneği)*. Yayınlanmamış doktora tezi. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Genç, M.A. (2016). Üstün yetenekli bireylere yönelik eğitim uygulamaları. *Üstün Zekâlılar Eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi*, 3(3), 49-66 Aralık 2016.
- Güleşçi, B., & İpek, A. (2021). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Anı Yayıncılık.
- Gardner, H. (1993). *The psychology of gifted children*. Basic Books.
- Hurwitz, A. ve Day, M. (1995). *Children and their art* (Methods for the elementary school), Florida: Harcourt Brace College Publishers.
- İnalçık, Halil. (2003). Osmanlı İmparatorluğu'nda eğitim ve öğretim. *Osmanlı Araştırmaları/Cilt 24, sayı 24*, ss. 43-60. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi.
- Karabulut, R. (2010). *Türkiye 'de üstün yetenekliler eğitiminin tarihi süreci*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Karaburçak, S. ve Doğan Taş, İ. (2019). Bilim ve sanat merkezinde eğitim alan 6 ve 7. sınıf öğrencileri ve velilerinin akademik başarı kavramına ilişkin metaforları. *Milli Eğitim Dergisi*, 48(222), 83-102.
- Karadeniz, E. (2004). Sanatsal yeteneğin ölçülmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(1), 121-128.
- Karadayı, F. (2019). *Bilim ve sanat merkezlerine devam eden 5, 6, 7 ve 8. Sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlık ve eğilimlerinin belirlenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Karamustafaoğlu, O. (2014). Görsel sanatlar öğretmenlerinin görsel sanatlar eğitiminde karşılaştıkları sorunlar. *İlköğretim Online*. 13(2), 485-496.
- Karip, F. (2016). Görsel sanatlar öğretmenlerinin görsel sanatlarda üstün yetenekli öğrencilerin eğitimine yönelik farkındalıkları ve uygulamalar: Ağrı ili örneği. *Üstün Zekâlılar Eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi*.
- Karip, F. (2020). Görsel sanatlarda üstün yetenekli bireyler için farklılaştırılmış görsel sanatlar öğretimi. *Sed*, 8/2 (2020 Güz): s. 83-92. doi: 10.7816/sed-08-02-02
- Kansu-Çelik, F. (2015). *Üstün zekalı bireylerin görsel sanatlar eğitimine ilişkin tutumlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Karasar, N. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kılıç, C. (2010). *Enderun mektebi örneğinde günümüz üstün yetenekli çocukların eğitiminin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Kılıç, C.V. (2018). Üstün Zekâlı Ve Yetenekli Çocukların Eğitiminde Ülke Politikaları Ve Eğitim Uygulamaları. *Türk Kültürü* 2018/1: 135-143. Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, Ankara 2018.
- Kılınç, B. (2021). *Lise öğrencilerinin görsel sanatlar dersi için fiziksel donanım ve materyallerin yeterliliği konusundaki görüşleri*. Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Kırıçoğlu, O. T. (2002). *Sanatta eğitim*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Köroğlu, Ö., & Emen, A. B. (2015). Ortaokul öğrencilerinin velilerinin sanat eğitimi ile ilgili görüşleri. *İlköğretim Online*. 14(2), 651-663.
- Köse, G. (2019). Ankara ili resim öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerin tanımlama ve seçme boyutuna ilişkin görüşleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 39(3), 921-939.
- Levent, F. (2011a). *Üstün yeteneklilerin eğitimine yönelik görüş ve politikaların incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Levent, F. (2011b). *Üstün yetenekli çocukların hakları*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Levent, F. (2014). *Üstün yetenekli çocukları anlamak* (3. Baskı), Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Levent, F. ve Kansu-Çelik, F. (2017). Sanat alanında üstün yetenekli çocukların eğitiminin devlet tarafından desteklenmesine ilişkin sanatçıların görüşleri. *Türk Üstün Zekâ ve Eğitim Dergisi*, 7(2), 65-86.
- Levent, F. ve Kansu-Çelik, F. (2019). Bilim ve sanat merkezlerinde görev yapan görsel sanatlar öğretmenlerinin özel yetenekli öğrencilerin sanat eğitimine ilişkin görüşleri. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 13(19), 750-785. DOI: 10.26466/opus.581375.
- Mercin, L. ve Alakuş, A. O. (2007). Birey ve toplum için sanat eğitiminin gerekliliği, *D.Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9, 14-20. Merriam, S. B. (2013). Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber. Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Moseley, N. ve Cutts, N. E. (2004). *Üstün zekâlı ve yetenekli çocukların eğitimi*. İstanbul: Özgür Yayınları.
- Montgomery, D. (2003). Gifted and talented children with special educational needs: Double exceptionality. David Fulton.
- Marland, S. P., Jr. (1971). *Education of the gifted and talented*. Report to the Congress of the United States by the U.S. Commissioner of Education. Washington (Vol 1). DC: United States Government Printing Office.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2006). *Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği*. <https://orgm.meb.gov.tr/www/ozel-egitim-hizmetleri-yonetmeliği/sayfalandi/icerik/1089> sayfasından erişilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2007). *Bilim ve sanat merkezler yönergesi*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.

- Milli Eğitim Bakanlığı (2016). *Bilim ve sanat merkezleri yönergesi*. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_10/07031350_bilsem_yonergesi. df sayfasından erişilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2017). *Bilim ve sanat merkezleri öğrenci tanılama kılavuzu*. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_10/28150742_2017_2018_bilsem_tanilama_kilavuzu.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2018). *Görsel sanatlar dersi öğretim programı* (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar). Ankara: Milli Basımevi
- Milli Eğitim Bakanlığı (2020). *Bilim ve sanat merkezleri güçleniyor*. <https://www.meb.gov.tr/bilim-ve-sanat-merkezleri-gucleniyor/haber/21827/tr> sayfasından erişilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2021a). *Bilim ve sanat merkezi yönergesi*. Tebliğler Dergisi.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2021b). 20. *Milli eğitim şura kararları*. Ankara. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2021_12/08163100_20_sura.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı (Özel Eğitim ve Rehberlik Genel Müdürlüğü) (2022a). *Özel eğitim hizmetleri tanıtım kitabı*. Web: <http://orgm.meb.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2022b). *Eğitimde Türkiye yüzyılı kitapçığı*. Ankara.
- Mönks, F. J. ve Pflüger, R. (2005). *Gifted education in 21 european countries: inventory and perspective*. Njmegen: Radboud University.
- Özbay, Y. (2013). *Üstün yetenekli çocuklar ve aileleri*. Ankara: T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayını. PDF kitap. ISBN: 978-605-4628-54-4.
- Özdemir, S. (2016). Bilim ve sanat merkezleri'nde görev yapan yöneticiler ve velilerin üstün yetenekli öğrencilere yönelik görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*. 16(5), 1939-1961.
- Özdemir, A. (2017). *İlkokullarda görsel sanat eğitimi için fiziksel donanım ve maddi kaynakların yeterliliği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Özdoğan, E. (2017). *İlkokullarda görsel sanatlar dersi öğretim programının öğrenci başarısı ve öğrenci tutumlarına etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Özel Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğü (2019). *Özel yetenekli öğrencim var*. MEB: Ankara.
- Özenç, M. E. (2013). Türkiye'de üstün yetenekli öğrencilerle ilgili yapılan lisansüstü eğitim tezlerinin çok boyutlu olarak incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 171, 13-28.
- Özer Keskin, M., Keskin Samancı, N., ve Aydın, S. (2013). Bilim ve sanat merkezleri: mevcut durumları, sorunları ve çözüm önerileri. *Üstün Yetenekli Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 78-96.

- Özkan, D. (2009). *Yönetici, öğretmen, veli ve öğrenci görüşlerine göre bilim ve sanat merkezlerinin örgütsel etkililiği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Özsoy, Y., Özyürek, M. ve Eripek, S. (1997). *Özel eğitime giriş*. Ankara: Karatepe Yayınları.
- Özyürek, M. (2019). Görsel sanatlar öğretmenlerinin mesleki gelişim algıları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(4), 939-955.
- Pariser, D. & Zimmerman, E. (2004). *Learning in the visual arts: Characteristics of gifted and talented individuals*. E. W. Eisner & M. D. Day (Ed.) Handbook of research and policy in art education (ss.379-412). London: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.
- Polat, S. (2022). *Bilim ve sanat merkezlerinin işleyişine ve etkililiğine ilişkin öğrenci, öğretmen ve veli görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Renzulli, J. S. (1978). What makes giftedness?: Reexamining a definition. *Phi Delta Kappan*, 60(3), 180-184.
- Renzulli, J. S., ve Reis, S. M. (1985). *The schoolwide enrichment model: A comprehensive plan for educational excellence*. Mansfield Center, CT: Creative Learning Press.
- Reis, S. M., & Renzulli, J. S. (2004). Current research on the social and emotional development of gifted and talented students: Good news and future possibilities. *Psychology in the Schools*, 41(1), 119–130.
- Rimm, S. B., & Davis, G. A. (2009). *Education of the gifted and talented*. Pearson.
- Robinson, A., Shore, B. M., ve Enersen, D. L. (2007). *Best practices in gifted education: An evidence-based guide*. Waco, TX: Prufrock Press.
- Sak, U. (2009). *Üstün yetenekliler eğitim programı*. Ankara: Maya Akademi.
- Sak, U. (2010). *Üstün zekâlılar: özellikleri tanınmaları eğitimleri*. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Sak, U., Ayas, M., Sezerel, B., Öpengin, E., Özdemir, N. ve Demirel Gürbüz, Ş. (2015). Türkiye’de üstün yeteneklilerin eğitiminin eleştirel bir değerlendirmesi. *Türk Üstün Zekâ ve Eğitim Dergisi*, 5(2), 110-132.
- Sak, U. (2020). *Yaratıcılık, gelişimi ve eğitimi*. (4. Baskı), Ankara: Vizetek Yayın.
- Sak, U. ve Toraman, S. (Ed.). (2020). *Türkiye’de özel hizmetleri*. ISBN:978-975-11-5542-9 Ankara: Afşar Ofset.
- Sak, U. (Ed.).(2021). *Özel yetenekli öğrencilerin sosyal duygusal ve akademik gelişimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Sarıtaş, E., Şahin, Ü. ve Çatalbaş, G. (2019). Velilerin gözüyle BİLSEM. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 114-133.
- San, İ. (1979). *Sanatsal yaratma ve çocukta yaratıcılık*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- San, İ. (2010). *Sanat eğitimi kuramları*. Ankara: Ütopya Yayınları.

- San, İ. (2020). *Çocuk ve sanat*. İstanbul: Yeniinsan yayınevi.
- Sezginsoy, B. (2007). *Bilim ve sanat merkezi uygulamalarının değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Balıkesir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.
- Sezer, N. (2004). Sanatsal yeteneklerin ölçülmesi: Test geliştirme veya uygulama mı? *İlköğretim Online*, 3(2), 1-9.
- Silverman, D. (2006). *Interpreting qualitative data*. (3rd Ed.). London: Sage.
- Sisk, D. A. (1990). The State of Gifted Education: Towarda Bright Future. *Music Educators Journal*, 76 (7), 35–39.
- Şenol, C. (2011). *Üstün yetenekliler eğitim programlarına ilişkin öğretmen görüşleri: BİLSEM örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Seranlı, A. D. (2011). *Üstün yetenekli çocukların ailelerine yönelik geliştirilen aile rehberliği programlarının etkililiğinin incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Summak, & Şahin, (2013). Bilim ve sanat merkezi müdürlerinin öğretimsel lider olarak öğretimsel uygulamalar hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (2), 1-14.
- Şahin, S. (2016). *Zenginleştirilmiş eğitim programının öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri, problem çözme becerileri ve matematik kaygısı üzerine incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- Şahin, F. (2022). Üstün zekâlı çocukların öğretmenlerinin eğitimi nasıldır? <https://ustunzekalilar.org/tr/Makaleler/Icerik/174-Ustun-Zekali-Cocuklarin-Ogretmenlerinin-Egitimi-Nasildir> adresinden alınmıştır.
- Şahin, H. ve Öztürk, G. (2018). İlköğretim okullarında görsel sanatlar eğitimi: yönetici, öğretmen ve öğrencilerin görüşleri. *İlköğretim Online*, 17(3), 1152-1162.
- Şimşek, Ö. F., & Yıldırım, A. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Sternberg, R. J., & Lubart, T. I. (1995). *Defying the crowd: cultivating creativity in a culture of conformity*. The Free Press.
- Tanyeri, O.P. (2019). *Kuramdan uygulamaya kapsayıcı eğitimi*. Ankara: Pegem A Akademi.
- Taşlıdere, S., & Doğan, B. (2019). Sanat eğitimine yönelik velilerin tutumları: güzel sanatlar fakültelerindeki öğrenci velileri üzerine bir araştırma. *Sanat ve Tasarım Eğitimi Dergisi*. 8(2), 127-143.
- Tuna, S. (2009). *Yetenekli çocukların keşfi*. A.O. Alakuş & L. Mercin (Ed), Sanat eğitimi ve görsel sanatlar eğitimi içinde (ss. 163- 169). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Tuncay, A., (2015). *Enderun mektebi ile bilim ve sanat merkezlerindeki üstün yetenekli öğrencilere verilen fen bilimleri eğitiminin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Hatay.

- Türkiye Büyük Millet Meclisi. (2012). Üstün yetenekli çocukların keşfi, eğitimleriyle ilgili sorunların tespiti ve ülkemizin gelişimine katkı sağlayacak etkin istihdamlarının sağlanması amacıyla meclis araştırma komisyonu raporu.
- Van der Meulen, R. T., van der Bruggen, C. O., Spilt, J. L., Verouden, J., Berkhout, M., & Bögels, S. M. (2014). The pullout program day a week school for gifted children: effects on social–emotional and academic functioning. *In Child & Youth Care Forum* (Vol. 43, No. 3, pp. 287-314). Springer US.
- Usal, Y. (2019). *Bilim ve sanat merkezlerinde verilen görsel sanatlar eğitime yönelik yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin görüşleri*. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yavuzer, H. (1995). *Resimleriyle çocuk*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Yavuzer, Y., & Baş, G. (2016). Öğretmen ve ailelerin üstün yetenekli öğrencilerin tanınması ve seçilmesindeki görüşleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 223-238.
- Yavuzylmaz, B. (2012). *Bilim ve sanat merkezlerine devam eden 7-11 yaş üstün yetenekli çocuklara verilecek sanat eğitiminin niteliği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Yetkin, S. K. (1962). *Sanat meseleleri*. İstanbul: De Yayınevi.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, H. (2010). *Üstün yeteneklilerin eğitiminde bir model olan bilim ve sanat merkezleri (BİLSEMLER) üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yılmaz, M. (2007). Görsel sanatlar eğitiminde işbirlikli öğrenme. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15, 747-756.
- Yıldız, M. & Özdil, M. (2020). İlköğretim öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları. *International Journal of Education, Culture and Society*, 5(2), 94-107.
- Yolcu, E. (2009). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri*, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Yücel, H. S. (2012). Üstün yetenekli çocukların, çok alanlı sanat eğitimi yöntemini kullanarak sanat tarihi alanında gerçekleştirdikleri müze gezisinin sanatsal uygulamalarına etkisi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 63-101.
- Winner, E., & Runco, M. A. (1998). *Özel yetenekli çocukların psikolojisi* (Çev. A. Tufan). İstanbul: Sistem Yayıncılık.

EKLER

Ek 1. Pamukkale Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Tarafından Verilen Uygunluk Belgeleri

Evrak Tarih ve Sayısı: 13.10.2022-E.272105

T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Sayı : E-93803232-622.02-272105
Konu : Aslı GÖKALP

13.10.2022

DAĞITIM YERLERİNE

İlgide kayıtlı başvurunuz 12/10/2022 tarih ve 17-13 toplantı/karar nolu etik kurul toplantısında görüşülmüş olup, alınan karar ekte sunulmuştur.

Gereği için bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Yasemin BEYAZIT
Kurul Başkanı

Ek: Karar (1 sayfa)

Dağıtım:
Gereği:
Eğitim Bilimleri Enstitüsüne

Bilgi:
Sayın Doç. Dr. Serdal YERLİ

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BS98U0V5J6 Pin Kodu :45452
Adres:Pamukkale Üniversitesi Kınık Merkez Kampüsü
Telefon:0 (258) 0 Faks:0 (258) 0
e-Posta:info@pamukkale.edu.tr Elektronik Ağ:http://www.pau.edu.tr/
Kep Adresi: paurektorluk@hs01.kep.tr

Belge Takip Adresi : <https://www.nispetiye.gov.tr/pau-ebys>

Bilgi için: Ayşen TOSUN
Unvan: Birim Evrak Sorumlusu

Tel No: 2582961803

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak Tarih ve Sayısı: 13.10.2022-E.272105

T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU

SAYI: 68282350/2022/G17

Toplantı Tarihi : 12.10.2022
Toplantı Sayısı : 17
Toplantı Saati : 16:00

10.134.1.43
106721

KARAR 13- Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Eğilimi Tezli Yüksek Lisans Programı 202161001 numaralı öğrencisi Ashi GÖKALP'in danışmanı Doç.Serdal YERLİ ile birlikte yürüttüğü *"Muğla İline Bağlı Bilim ve Sanat Merkezlerinde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine Yönelik Yönetici, Öğretmen, Öğrenci ve Veli Görüşleri"* konulu yüksek lisans tez çalışmasına yönelik başvuru formu ile usul ve etik açıdan verdiği beyan ve ekler tetkik edilmiş olup, proje sahibinin, başvurusunda yer alan bilgi, belge ve taahhütnamelere uygun bilimsel davranışlar sergileyeceği kanaati oluşmuştur. İş bu karar oy birliği ile alınmıştır.

ASLI GİBİDİR
12.10.2022

Prof. Dr. Yasemin BEYAZIT
Başkan

Ek 2. Muğla Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü Araştırma İzni

T.C.
MUĞLA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-70004082-604.02-64475763
Konu : Araştırma İzni

28.11.2022

VALİLİK MAKAMINA

İlgi: a) Valilik Makamının 08.03.2022 tarihli ve E-70004082-604.02-45275146 sayılı Makam Oluru.
b) Pamukkale Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 03.11.2022 tarihli ve E-93282220-302.08.01-281505 sayılı yazısı.

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Resim-İş Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Aşlı GÖKALP'in tez çalışmasını, Muğla İli Bilim Sanat Merkezlerinde görev yapan yönetici ve öğretmenler ile öğrenim gören öğrenci ve velilerine uygulama talebi ile ilgili ilgi (b) yazı ve ekleri yazımız ekinde sunulmuştur.

Bu kapsamda, Bakanlığımızın 21/01/2020 tarihli ve 1563890 sayılı yazısı (2020/2 No'lu genelge) doğrultusunda ve ilgi (a) Makam Onayı ile oluşturulan komisyonun uygun görüşüyle, Aşlı GÖKALP'in "Muğla İli Bilim Sanat Merkezlerinde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine Yönelik, Yönetici, Öğretmen, Öğrenci ve Veli Görüşleri" konulu çalışmasını;

2022-2023 eğitim öğretim yılında, eğitim öğretimi ve kurum faaliyetlerini aksatmayacak şekilde, denetimi ilçe millî eğitim müdürlükleri ve okul/ kurum idaresinde olmak üzere, kurum müdürünün uygun gördüğü bir zamanda, gönüllülük esasına göre ve yapılan çalışmanın değerlendirme raporunun pdf olarak ve CD ile Müdürlüğümüze iletilmesi koşuluyla; ilgili merkezlerde görev yapan yönetici ve öğretmenler ile öğrenim gören öğrenci ve velilerine uygulaması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarımızca da uygun görülmesi halinde, Olurlarınıza arz ederim.

Serap AKSEL
Müdür a.
İl Millî Eğitim Müdür Yrd.

OLUR

Hasan ARSLAN
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdür V.

Ek : Belgeler

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Emirbeyazıt Mah. Dr. Baki Ünlü Cad. No:12 Menteşe/MUĞLA

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Telefon No : 0 (025) 280 48 24

Bilgi için: BEHİYE

BOZKURT KAÇAN

E-Posta: stratejigelistirme48@meb.gov.tr

İnternet Adresi: <http://mugla.meb.gov.tr>

Unvan : Memur
Faks: 2522804869

Keş Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden db2e-bdf6-373f-916c-183b kodu ile teyit edilebilir.

Ek. 3. Dr. Öğrt. Üyesi Yelda Usal'ın Anket Kullanma İzni

Merhaba,

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsüne bağlı olarak yapılan, Prof. Dr. Serap Buyurgan danışmanlığındaki Dr. Öğrt. Üyesi Yelda Usal'ın "Bilim ve Sanat Merkezlerinde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine Yönelik Yönetici, Öğretmen, Öğrenci ve Velilerin Görüşleri" başlıklı doktora tez ölçeğini, Pamukkale Üniversitesi Resim-İş Öğretmenliği Yüksek Lisans öğrencisi Aslı Gökalp'in kullanması konusunda izin veriyorum.

İyi çalışmalar.

--

Dr.Öğrt.Üyesi Yelda USAL

Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü

Resim-iş Öğretmenliği

23119 ELAZIĞ

Tel:(iş) 0424 237 00 00(40 Hat) - 4954

e-posta: yusal@[firat.edu.tr](mailto:yusal@firat.edu.tr)

Dr.Yelda USAL

FIRAT UNIVERSITY

Faculty of Education Department of Fine Arts

Arts and Crafts Education ELAZIG / TURKEY

Phone: +90 424 237 00 00/ 4954

Ek 4. Muğla İline Bağlı Bilim ve Sanat Merkezlerinde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine Yönelik Yönetici Anketi

BİLİM VE SANAT MERKEZLERİ GÖRSEL SANATLAR

YÖNETİCİ GÖRÜŞME ANKETİ

Merhaba Sayın Katılımcı;

Aşağıda yer alan anket formu, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı kapsamında yapmakta olduğum “Muğla İline Bağlı Bilim ve Sanat Merkezlerinde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine Yönelik Yönetici, Öğretmen, Öğrenci ve Velilerin Görüşleri” konulu yüksek lisans tezi ile ilgili olup, söz konusu çalışmaya veri toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgiler, ikinci bölümde BİLSEM’ler de genel durum, tanılama ve Görsel Sanatlar eğitimine ilişkin sorular bulunmaktadır. Ankette yer alan tüm bilgilerinizi araştırmacının dışında herhangi bir kimsenin görmesi mümkün değildir. Çalışmanın sağlıklı olarak gerçekleştirilebilmesi sizlerin sorularımıza vereceğiniz objektif ve samimi cevaplarınızla mümkün olacaktır.

Katkınız ve vakit ayırdığınız için çok teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

Görsel Sanatlar Öğretmeni: Aslı GÖKALP

Danışman: Doç. Serdal YERLİ

Pamukkale Üniversitesi

Pamukkale Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

G. S. Eğitimi A.B.D.

G. S. Eğitimi A.B.D. Yüksek Lisans Öğrencisi

I.BÖLÜM: KİŞİSEL BİLGİLER

1.Cinsiyetiniz: Bay () Bayan ()

2. Yaşınız: 31-36 () 37-41 () 42 ve üstü

3. Eğitim durumunuz: Lisans () Yüksek Lisans () Doktora ()

4. Mesleki kıdeminiz: 1-5 yıl () 6-10 yıl () 11-15 yıl () 16-20 yıl () 21-25 yıl () 26 ve üstü ()

5. BİLSEM’lerde kaç yıldır çalışıyorsunuz? ()

6. Branşınız:

7. Özel yeteneklilerin eğitimi ile ilgili aldığınız özel bir eğitim var mı?

Evet () Cevabınız evet ise belirtir misiniz?

Hayır ()

II. BÖLÜM: BİLSEM'LER DE VERİLEN GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİNE YÖNELİK YÖNETİCİ GÖRÜŞLERİ

Size en uygun olan kutucuğu (X) işareti koyarak lütfen belirtiniz.

Hiç Farkında Değilim (1) Farkında Değilim (2) Kararsızım (3) Farkındayım (4) Tamamen Farkındayım (5)					
a. Görsel Sanat Eğitimi	1	2	3	4	5
1. Okulumuzun mevcut Görsel Sanatlar eğitim saatleri öğrencilerin iyi bir eğitim alması için yeterlidir.					
2. Merkezlerde uygulanan mevcut Görsel Sanatlar eğitim programı bu alandaki özel yetenekli öğrencilerin eğitimi için yeterli düzeydedir.					
3. Özel yetenekli çocukların aileleri rehberlik hizmetleri ile desteklenmelidir.					
4. Görsel sanatlarda özel yetenekli öğrencilerin, üniversitelerde alanında uzman kişilerden ders almaları sağlanmalıdır.					
5. Merkezlerde Görsel Sanatlar alanında özel yetenekli her öğrenci için (ZEP) zenginleştirilmiş eğitim programı oluşturulmalıdır.					
6. Özel yetenek geliştirilirken genel eğitim ihmal edilmemelidir.					
7. Merkezlerde her yetenek alanı aynı derecede önemlidir.					
8. Merkezlerin Görsel Sanatlar alanından mezun olan öğrencilerin, bu alanlardaki yükseköğretim kurumlarına devamları durumunda yetenek sınavlarında katsayı oranlarında avantajları olmalıdır.					
9. Merkezlerde özel yetenekliler tüm derslerden seçmeli ders sistemi ile eğitim görmelidirler.					
10. Merkezlerde görsel sanatlar alanındaki öğrencilere bilim ve sanat dersleri belli oranlarda aynı anda seçmeli verilmelidir.					
b. Tanılama (Seçme)					
11. Mevcut sınav sistemi ile Görsel Sanatlarda özel yetenekli öğrencilerin büyük çoğunluğuna ulaşamamaktadır.					
12. Merkezlerde Görsel Sanatlar alanında özel yetenekli öğrencileri belirlemede uygulanan tanılama yöntemleri yeterlidir.					
13. Özel yetenekli öğrencileri tanılama aşaması okul öncesi dönemden başlanmalı ve M.E.B. tarafından yapılmalıdır.					
14. Görsel Sanatlarda özel yetenekli öğrencilerin tanılması sadece alan yönelik yapılmalıdır.					
15. Öğrenciler, Görsel Sanatlar alanında tanılama yapılırken zeka türü ne olursa olsun ilk olarak bir zeka testine (IQ gibi) tabi tutulmalıdırlar.					
16. Görsel Sanatlar alanında özel yetenekli öğrencilere tanılama süreci öğretmenleri tarafından gözlem ve portfolyo (ürün dosyası) vb. yöntemler birlikte kullanılarak tanılama yapılmalıdır.					
17. Merkezlerde Görsel Sanatlar alanında tanılama yapılan öğrencinin zihinsel olarak belli bir IQ ya sahip olması gerekir.					
18. Merkezlerde çoklu zekâya göre her öğrenciye yetenekli olduğu alanda eğitim vermek için tanılama yapılır.					
19. Merkezlerde görev yapacak öğretmenler, özel yetenek alanında özel eğitim almış kişiler olmalıdır.					
c. Fiziki Donanım ve Maddi Olanaklar					

20. Okulumuz atölye dışında Görsel Sanatlar uygulamaları yapılabilecek alanlara sahiptir.					
21. Merkezler derslerin atölye dışına çıkması amacıyla düzenlenen tarihi ve kültürel gezilerde maddi olarak ilgili kurumlar tarafından desteklenmektedir.					
22. Okulumuzun Görsel Sanatlar atölyesi araç-gereç açısından yeterlidir.					
23. Devlet özel yetenekli bütün öğrencilerin eğitimine tam cevap verecek okullar açmalıdır.					
24. Okulun donanımı görsel sanatlar dersi için uygun ve yeterlidir.					

Ek 5. Muğla İline Bağlı Bilim ve Sanat Merkezlerinde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine Yönelik Öğretmen Anketi

BİLİM VE SANAT MERKEZLERİ GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMEN GÖRÜŞME ANKETİ

Merhaba Sayın Katılımcı;

Aşağıda yer alan anket formu, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı kapsamında yapmakta olduğum “Muğla İline Bağlı Bilim ve Sanat Merkezlerinde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine Yönelik Yönetici, Öğretmen, Öğrenci ve Velilerin Görüşleri” konulu yüksek lisans tezi ile ilgili olup, söz konusu çalışmaya veri toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgiler, ikinci bölümde BİLSEM’ler de genel durum, tanılama ve Görsel Sanatlar eğitimine ilişkin sorular bulunmaktadır. Ankette yer alan tüm bilgilerinizi araştırmacının dışında her hangi bir kimsenin görmesi mümkün değildir. Çalışmanın sağlıklı olarak gerçekleştirilebilmesi sizlerin sorularımıza vereceğiniz objektif ve samimi cevaplarınızla mümkün olacaktır.

Katkınız ve vakit ayırdığınız için çok teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

Görsel Sanatlar Öğretmeni: Aslı GÖKALP

Danışman: Doç. Serdal YERLİ

Pamukkale Üniversitesi

Pamukkale Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

G. S. Eğitimi A.B.D.

G. S. Eğitimi A.B.D. Yüksek Lisans Öğrencisi

I.BÖLÜM: KİŞİSEL BİLGİLER

1.Cinsiyetiniz: Bay () Bayan ()

2. Yaşınız: 21-25 () 26-30 () 31-35 () 36 ve üstü ()

3. Eğitim durumunuz: Lisans () Yüksek Lisans () Doktora ()

4. Mesleki kıdeminiz: 1-5 yıl () 6-10 yıl () 11-15 yıl () 16-20 yıl () 21-25 yıl () 26 ve üstü ()

5. BİLSEM’ lerde kaç yıldır çalışıyorsunuz? ()

6. Branşınız:

7. Özel yeteneklilerin eğitimi ile ilgili aldığınız özel bir eğitim var mı?

Evet () Cevabınız evet ise belirtir misiniz?

Hayır ()

II. BÖLÜM: ÖĞRETMENLERİN BİLSEM'LER DE VERİLEN GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Size en uygun olan kutucuğu (X) işareti koyarak lütfen belirtiniz.

Hiç Farkında Değilim (1) Farkında Değilim (2) Kararsızım (3) Farkındayım (4) Tamamen Farkındayım (5)
--

a. Görsel Sanatlar Eğitimi					
	1	2	3	4	5
1.Özel yetenekli çocukların hem normal eğitimlerine hem de BİLSEM'lere devam etmeleri zamanlarının büyük çoğunluğunu okul ortamında geçirmelerine neden olmaktadır. Bu durum öğrencilerin sosyal yaşamlarını etkilemektedir.					
2. Merkezlerde her yetenek alanı aynı derecede önemlidir.					
3. Merkezlerde Görsel Sanatlar eğitimi, yeteneğin geliştirilmesi kapsamında yeterli düzeydedir.					
4. Okulumuzun mevcut Görsel Sanatlar eğitim saatleri öğrencilerin iyi bir eğitim alması için yeterlidir.					
5. Merkezlerde uygulanan mevcut Görsel Sanatlar eğitim programı bu alandaki özel yetenekli öğrencilerin eğitimi için yeterli düzeydedir.					
6. Merkezlerde Görsel Sanatlar alanında özel yetenekli her öğrenci için (ZEP)zenginleştirilmiş eğitim programı oluşturulmalıdır.					
7. Görsel sanatlarda özel yetenekli öğrencilerin, üniversitelerde alanında uzman kişilerden ders almaları sağlanmalıdır.					
8. Özel yetenek geliştirilirken genel eğitim ihmal edilmemelidir.					
9. Merkezlerde görev yapacak öğretmenler, özel yetenek alanında özel eğitim almış kişiler olmalıdır.					
10. Merkezlerin Görsel Sanatlar alanından mezun olan öğrencilerin, bu alanlardaki yükseköğretim kurumlarına devamları durumunda yetenek sınavlarında katsayı oranlarında avantajları olmalıdır.					
11. Merkezlerde özel yetenekliler, seçmeli ders sistemi ile eğitim görmelidirler.					
12. Merkezlerde görsel sanatlar bölümü öğrencilerine bilim ve sanat dersleri belli oranlarda aynı anda seçmeli olarak verilmelidir.					
13. Okulumuzun Görsel Sanatlar atölyesi araç-gereç açısından yeterlidir.					
14. Özel yetenekli çocukların aileleri rehberlik hizmetleri ile desteklenmelidir.					
15. Görsel Sanatlar eğitimi ve özellikle proje çalışmaları, Güzel Sanatlar Lisesi ve Üniversitelerin Güzel Sanatlar ile ilgili bölümleri ile işbirliği içinde gerçekleştirilmelidir.					
16. Merkezlerin Görsel Sanatlar alanı ile ilgili her yıl organizasyonlar (sergiler, canlı performans çalışmaları, yarışmalar, öğrenci katımlı TV.de sanatçılarla söyleşi programları) düzenlenmelidir.					
b. Tanılama (Seçme)					
17. Mevcut sınav sistemi ile Görsel Sanatlarda özel yetenekli öğrencilerin büyük çoğunluğuna ulaşılamamaktadır.					
18. Merkezlerde Görsel Sanatlar alanında özel yetenekli öğrencileri belirlemede uygulanan tanılama yöntemleri yeterlidir.					

19. Merkezlerde çoklu zekâya göre her öğrenciye yetenekli olduğu alanda eğitim vermek için tanılama yapılır.					
20. Öğrenciler, Görsel Sanatlar alanında tanılama yapılırken, zekâ türü ne olursa olsun ilk olarak bir zeka testine (IQ gibi) tabi tutulmalıdırlar.					
21. Görsel Sanatlarda özel yetenekli öğrencilerin tanılması sadece alan yönelik yapılmalıdır.					
22. Merkezlerde Görsel Sanatlar alanında tanılama yapılan öğrencinin zihinsel olarak belli bir IQ ya sahip olması gerekir.					
23. Görsel Sanatlar alanında özel yetenekli öğrencilere tanılama süreci öğretmenleri tarafından gözlem ve portfolyo (ürün dosyası) vb. yöntemler birlikte kullanılarak tanılama yapılmalıdır.					
24. Merkezlerde Görsel Sanatlar alanında, özel yeteneklilerin tanılama aşamaları doğru ve güvenilir bir şekilde yapılmaktadır.					
25. Özel yetenekli öğrencileri tanılama aşaması okul öncesi dönemden başlayarak M.E.B. tarafından yapılmalıdır.					
26. Görsel sanatlar alanında tanılama büyük yaş grubunda (Ortaokul) başlamalıdır.					
27. Görsel sanatlar alanında üç boyutlu materyallerle de tanılama yapılmalıdır.					
c. Fiziki Donanım ve Maddi Olanaklar					
28. Devlet özel yetenekli bütün öğrencilerin eğitimine cevap verecek okullar açmalıdır.					
29. Okulumuz atölye dışında Görsel Sanatlar uygulamaları yapılabilecek alanlara sahiptir.					
30. Merkezler derslerin atölye dışına çıkması amacıyla düzenlenen tarihi ve kültürel gezilerde maddi olarak ilgili kurumlar tarafından desteklenmektedir.					
31. Okulun donanımı görsel sanatlar dersi için uygun ve yeterlidir.					

Ek 6. Muğla İline Bağlı Bilim ve Sanat Merkezlerinde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine Yönelik Öğrenci Anketi

BİLİM VE SANAT MERKEZLERİ GÖRSEL SANATLAR ÖĞRENCİ GÖRÜŞME ANKETİ

Merhaba Sayın Katılımcı;

Aşağıda yer alan anket formu, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı kapsamında yapmakta olduğum “Muğla İline Bağlı Bilim ve Sanat Merkezlerinde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine Yönelik Yönetici, Öğretmen, Öğrenci ve Velilerin Görüşleri” konulu yüksek lisans tezi ile ilgili olup, söz konusu çalışmaya veri toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgiler, ikinci bölümde BİLSEM’ler de genel durum, tanılama ve Görsel Sanatlar eğitimine ilişkin sorular bulunmaktadır. Ankette yer alan tüm bilgilerinizi araştırmacının dışında her hangi bir kimsenin görmesi mümkün değildir. Çalışmanın sağlıklı olarak gerçekleştirilebilmesi sizlerin sorularımıza vereceğiniz objektif ve samimi cevaplarınızla mümkün olacaktır.

Katkınız ve vakit ayırdığınız için çok teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

Görsel Sanatlar Öğretmeni: Aslı GÖKALP

Danışman: Doç. Serdal YERLİ

Pamukkale Üniversitesi

Pamukkale Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

G. S. Eğitimi A.B.D.

G. S. Eğitimi A.B.D. Yüksek Lisans Öğrencisi

I. BÖLÜM: KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz: Kız () Erkek ()

2. Yaşınız ve Sınıfınız:.....

3. Sizi BİLSEM’e kim yönlendirdi:.....

II. BÖLÜM: BİLİM ve SANAT MERKEZİNDEKİ ÖĞRENCİLERİN GÖRSEL SANATLAR DERSİ ALAN ÖĞRENCİ GÖRÜŞME ANKETİ

Size en uygun olan kutucuğu (X) işareti koyarak lütfen belirtiniz.

Hiç Farkında Değilim (1) Farkında Değilim (2) Kararsızım (3) Farkındayım (4) Tamamen Farkındayım (5)

Boyutlar	1	2	3	4	5
a. Görsel Sanatlar Eğitimi					
1. Merkezlerde Görsel sanatlar dersinin üst üste birkaç saat işlenmesi yorucu ve sıkıcıdır.					

2. Merkezlerde genel zihinsel yetenek bölümü öğrencilerinde olduğu gibi görsel sanatlar öğrencilerinin de bilsem derslerinden istediğini seçme hakkı olmalıdır.					
3. Merkezlerde uygulamaya dayalı Görsel Sanatlar eğitimi yeterli düzeydedir.					
4. Okulumuzda (BİLSEM) her ders aynı derecede önemlidir.					
5. Görsel Sanatlar öğretmeni sizinle ve ailenizle ortak proje uygulamaları yapmalıdır.					
6. Görsel Sanatlar eğitimi ve özellikle proje çalışmaları, Güzel Sanatlar Lisesi ve Üniversitelerin Güzel Sanatlar ile ilgili bölümleri ile işbirliği içinde gerçekleştirilmelidir.					
7. Hem normal eğitim hem de merkezlere devam etmeniz zamanınızın büyük çoğunluğunu okul ortamında geçirmeye neden olduğu için sosyal yaşamım etkilemektedir.					
b. Tanılama (Seçme)					
8. Merkezlerde, Görsel Sanatlar alanında tanılama(seçme) doğru ve güvenilir bir şekilde yapılmaktadır.					
9. Merkezlerde görev yapacak öğretmenler, özel yetenek alanında özel eğitim almış kişiler olmalıdır.					
10. Öğrenciler, Görsel Sanatlar alanında tanılama yapılırken, zekâ türü ne olursa olsun ilk olarak bir zeka testine (IQ gibi) tabi tutulmalıdırlar.					
c. Fiziki Donanım ve Maddi Olanaklar					
11. Okulun Görsel Sanatlar atölyesi araç-gereç açısından yeterlidir.					
12. Okulumuz atölye dışında Görsel Sanatlar uygulamaları yapılabilecek alanlara sahiptir.					
13. Okulumuzun donanımı görsel sanatlar dersi için uygun ve yeterlidir.					

Ek 7. Muğla İline Bağlı Bilim ve Sanat Merkezlerinde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine Yönelik Veli Anketi

MUĞLA İLİ BİLİM VE SANAT MERKEZLERİ GÖRSEL SANATLAR GÖRÜŞME VELİ ANKETİ

Merhaba Sayın Katılımcı;

Aşağıda yer alan anket formu, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı kapsamında yapmakta olduğum “Muğla İline Bağlı Bilim ve Sanat Merkezlerinde Verilen Görsel Sanatlar Eğitimine Yönelik Yönetici, Öğretmen, Öğrenci ve Velilerin Görüşleri” konulu yüksek lisans tezi ile ilgili olup, söz konusu çalışmaya veri toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgiler, ikinci bölümde BİLSEM’ler de genel durum, tanılama ve Görsel Sanatlar eğitimine ilişkin sorular bulunmaktadır. Ankette yer alan tüm bilgilerinizi araştırmacının dışında her hangi bir kimsenin görmesi mümkün değildir. Çalışmanın sağlıklı olarak gerçekleştirilebilmesi sizlerin sorularımıza vereceğiniz objektif ve samimi cevaplarınızla mümkün olacaktır.

Katkınız ve vakit ayırdığınız için çok teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

Görsel Sanatlar Öğretmeni: Aslı GÖKALP

Danışman: Doç. Serdal YERLİ

Pamukkale Üniversitesi

Pamukkale Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

G. S. Eğitimi A.B.D.

G. S. Eğitimi A.B.D. Yüksek Lisans Öğrencisi

I.BÖLÜM: KİŞİSEL BİLGİLER

1.Cinsiyetiniz: Bay () Bayan ()

2. Yaşınız: 21-25 () 26-30 () 31-35 () 36 ve üstü ()

3. Eğitim durumunuz: İlkokul () Ortaokul () Lise () Ön Lisans () Lisans () Yüksek Lisans () Doktora () Diğer (Belirtiniz)

4. Çocuğunuzu BİLSEM sınavlarına kim yönlendirdi?

II. BÖLÜM: VELİLERİN BİLSEM'LER DE VERİLEN GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Size en uygun olan kutucuğu (X) işareti koyarak lütfen belirtiniz.

Hiç Farkında Değilim (1) Farkında Değilim (2) Kararsızım (3) Farkındayım (4) Tamamen Farkındayım (5)					
a. Görsel Sanatlar Eğitimi					
	1	2	3	4	5
1. Özel yetenekli çocukların hem normal eğitimlerine hem de merkezlere devam etmeleri zamanlarının büyük çoğunluğunu okul ortamında geçirmelerine neden olmaktadır. Bu durum öğrencilerin sosyal yaşamlarını etkilemektedir.					
2. Çocuğumun özel yetenekli olması beni endişelendiriyor.					
3. Özel yetenek geliştirilirken genel eğitim ihmal edilmemelidir.					
4. Merkezlerde verilen bilim ve sanat dersleri benim için aynı derecede önemlidir.					
5. Okulun mevcut Görsel Sanatlar eğitim saatleri öğrencilerin iyi bir eğitim alması için yeterlidir.					
6. Merkezlerde Görsel Sanatlar alanında uygulamaya dayalı eğitim yeterli düzeydedir.					
7. Merkezlerde görev yapacak öğretmenler, özel yetenek alanında özel eğitim almış kişiler olmalıdır.					
8. Devlet özel yetenekli bütün öğrencilerin eğitimine cevap verecek okullar açmalıdır.					
9. Merkezlerde Görsel Sanatlar alanında özel yetenekli her öğrenci için (ZEP)zenginleştirilmiş eğitim programı oluşturulmalıdır.					
10. Görsel sanatlarda özel yetenekli öğrencilerin, üniversitelerde alanında uzman kişilerden ders almaları sağlanmalıdır.					
11. Özel yetenekli çocukların aileleri rehberlik hizmetleri ile desteklenmelidir.					
12. Görsel Sanatlar öğretmeni sizinle ve çocuğunuzla ortak proje uygulamaları yapmalıdır.					
b. Tanılama (Seçme)					
13. Merkezlerde Görsel Sanatlar alanında özel yetenekli öğrencileri belirlemede uygulanan tanılama yöntemleri yeterlidir.					
14. Merkezlerde tanılama doğru ve güvenilir bir şekilde yapılmaktadır.					
15. Görsel Sanatlar alanında özel yetenekli öğrencilere tanılama süreci öğretmenleri tarafından gözlem ve portfolyo (ürün dosyası) vb. yöntemler birlikte kullanılarak tanılama yapılmalıdır.					
16. Merkezlere (sınavlara) hazırlık kursları ve kitapları olmalıdır.					
17. Öğrenciler, Görsel Sanatlar alanında tanılama yapılırken, zeka türü ne olursa olsun ilk olarak bir zeka testine (IQ gibi) tabi tutulmalıdırlar.					
c. Fiziki Donanım ve Maddi Olanaklar					
18. Okulun Görsel Sanatlar atölyesi araç-gereç açısından yeterlidir.					
19. Okulun donanımı Görsel Sanatlar için uygun ve yeterlidir.					